

Riksdagens protokoll

2013/14:118

Tisdagen den 3 juni

Kl. 13.00 – 15.55
18.00 – 22.20

Protokoll
2013/14:118

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 27 maj justerades.

2 § Meddelande om svar på skriftliga frågor

Talmannen meddelade att med anledning av att fredagen den 6 juni är en helgdag skulle skriftliga frågor som lämnats in under tiden fredagen den 30 maj kl. 10.00–torsdagen den 5 juni kl. 10.00 besvaras senast onsdagen den 11 juni kl. 12.00.

3 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 5 juni kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C), finansminister Anders Borg (M), kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M), miljöminister Lena Ek (C) och statsrådet Maria Arnholm (FP).

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:490

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:490 Den höga ungdomsarbetslösheten i Jämtlands län

av Marie Nordén (S)

Statsrådet Elisabeth Svantesson besvarar interpellationen den 26 juni 2014.

Prot. 2013/14:118
3 juni

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor som inte kan ändras.

Stockholm den 28 maj 2014
Arbetsmarknadsdepartementet
Elisabeth Svantesson (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:537

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:537 Myndigheters placering och nedläggning av skattekontor runt om i landet

av Tina Ehn (MP)

Interpellationen kommer att besvaras den 26 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 juni 2014

Socialdepartementet
Stefan Attefall (KD)
Enligt uppdrag
Lars Hedengran
Rättschef

5 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelser

2013/14:210 till finansutskottet

2013/14:235 till näringsutskottet

6 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU32

Justitieutskottets betänkanden 2013/14:JuU34 och JuU39

Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU27

Utbildningsutskottets betänkanden 2013/14:UbU19 och UbU21

Civilutskottets betänkanden 2013/14:CU26 och CU28

Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2013/14:SfU21, SfU10 och SfU16

Finansutskottets betänkanden 2013/14:FiU35 och FiU37

Trafikutskottets betänkande 2013/14:TU13

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14:MJU17

Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Peter Persson har frågat mig hur respekten för socialpolitiken ska återupprättas. Interpellanten har också frågat hur jag ställer mig till gräddfiler och avgiftsbelagda tilläggstjänster inom hälso- och sjukvården.

Jag delar inte Peter Perssons beskrivning av den svenska socialpolitiken. Sedan 2006 har de samlade utgifterna på välfärdsområdet ökat med 45 miljarder kronor i fasta priser. För enbart hälso- och sjukvården handlar det om en ökning med över 22 miljarder kronor.

Sverige når också mycket goda resultat i internationella jämförelser av social- och hälsopolitik. Låt mig ge ett av flera exempel. I OECD:s rapport *Review of Health Care Quality: Sweden 2013* framhålls Sverige som ett föredöme för andra länder att ta efter när det gäller äldreomsorg. Rapporten visar att Sverige näst efter Nederländerna lägger mest resurser på äldreomsorgen och att vi har den högsta andelen personal inom äldreomsorgen i förhållande till antalet personer över 65 år.

Flera internationella organisationer, bland andra WHO och OECD, jämför olika länders hälso- och sjukvårdssystem. I dessa internationella jämförelser av kvalitet och resultat tillhör Sverige i de flesta avseenden de ledande länderna.

Låt mig vara tydlig med att det finns viktiga utmaningar inom snart sagt alla välfärdsområden. Men att som Peter Persson påstå att respekten för socialpolitiken har brutits är helt enkelt inte i överensstämmelse med de fakta, den statistik och de internationella jämförelser som finns.

Peter Perssons nästa fråga berör så kallade tilläggstjänster inom hälso- och sjukvården. Låt mig i detta sammanhang understryka att ett viktigt mål för regeringens hälso- och sjukvårdspolitik är att befolkningen ska erbjudas en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet. Solidarisk finansiering och vård på lika villkor och efter behov är grundvalarna för hälso- och sjukvårdspolitik.

Skyldigheten att införa vårdvalssystem inom primärvården har på inett sätt förändrat dessa grundvalar. Reformen har däremot resulterat i att patienternas valfrihet har stärkts. Konkurrensverket har i sin uppföljning av vårdvalsreformen konstaterat att reformen kan ses som en relativt lyckad reform med goda förutsättningar att bidra till en fortsatt kvalitetskonkurrens och mångfald i primärvården.

Vårdvalsreformen inom primärvården har dessutom inneburit en förbättrad tillgänglighet. Sedan vårdvalets införande har det tillkommit 170 vårdcentraler, en ökning med 17 procent. Endast 1 procent av befolkningen har i dag ett reseavstånd på mer än 20 minuter med bil till närmaste vårdcentral, och 450 000 svenskar har fått en vårdcentral inom fem minuters körtid. Mätningar av patientnöjdhet visar också på en ökande tillfredsställelse med primärvården sedan vårdvalets införande, och det finns ett positivt samband mellan patienternas nöjdhet och graden av konkurrens.

Stora skillnader mellan landsting när det gäller kvalitet och tillgång på vård är en utmaning för den svenska hälso- och sjukvården. Regeringen arbetar därför efter en strategi för ökad jämlikhet i vården som handlar om att synliggöra och undanröja omotiverade skillnader inom vården.

Svar på
interpellationer

Regeringen är medveten om att vissa typer av med- och egenfinansiering av olika typer av tjänster väcker principiella frågor om exempelvis jämlikhet och vård på lika villkor.

Med- och egenfinansiering av tilläggstjänster är något som förekommer i förhållandevis liten utsträckning i Sverige. Det är komplexa frågor som ytterst handlar om var gränsen dras för det offentliga åtagande. Vissa efterfrågade typer av hälso- och sjukvård tillgodoses inte inom ramen för det offentliga eftersom de tangerar friskvård eller utgör tjänster som inte bedöms utgöra medicinskt motiverad hälso- och sjukvård, exempelvis vissa åderbråcksoperationer, skönhetsoperationer, vissa hälsoundersökningar och vaccinationer. I flera landsting får patienten själv bekosta denna typ av behandling.

Även tjänster där det föreligger ett medicinskt behov kan erbjudas till egenfinansiering om landstingen har beslutat om begränsningar i det offentliga åtagandet. Samtliga landsting har exempelvis infört begränsningar för fertilitetsbehandling, till exempel åldersgränser och en gräns för antalet behandlingar.

En annan typ av medfinansiering som ofta benämns co-payment innebär att patienten kan välja dyrare alternativ än vad det offentliga erbjuder mot att betala mellanskillnaden.

Statens medicinsk-etiska råd, Smer, arbetar med att belysa i vilken utsträckning olika typer av egen- och medfinansiering är förenliga med prioriteringsplattformen och hälso- och sjukvårdslagen. Regeringen välkomnar Smers analys och ser fram emot rapporten som publiceras under hösten 2014.

Dessutom undersöker Sjukvårdsdelegationen vid Sveriges Kommuner och Landsting för närvarande hur landstingen ska förhålla sig till utvecklingen av medfinansiering och tilläggstjänster.

Anf. 2 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Tack, socialministern, för svaret på min interpellation!

Min interpellation om förslumning av socialpolitiken är mycket principiell. Det handlar om en svensk tradition, ja, en svensk modell skapad av socialdemokrater som i grunden förändrade vårt samhälle.

Egentligen handlar det om två framgångsaxlar. Den ena uttrycktes provokativt av Ernst Wigforss, en gång framstående socialdemokratisk finansminister. Han sade: Har vi råd att arbeta? Han gav själv svaret att arbetslöshet är ett oerhört slöseri, och det är inte den enskildes fel. Arbetslöshet är en samhällsfråga, och för att bekämpa arbetslöshet krävs det ekonomisk politik, ökade investeringar, ökad efterfrågan och utbildning.

Den andra axeln uttrycktes vackert av Gustav Möller, legendarisk socialdemokratisk socialminister, när han sade: Endast det bästa är gott nog åt folket. Det handlade om att resurser skulle fördelas rättvist. Det skulle inte vara så att den enskilde kände: Det är mitt fel att jag är fattig – jag har dragit en nitlott. Samhällets inriktning var i stället att minska klyftor, inte öka dem, och solidaritet, inte att klara sig själv och egoism. Jämlikhet var målet, och det som jag tror betyder något för ett samhälles friskhet är vilket mål dess ansikte är vänt mot.

Fattigpolitiken, som skilde människor åt, drevs bort och ersattes av generell välfärdspolitik: allas rätt till inkomstöverföringar i pensioner, sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring. Utbyggnad av gemensamma

verksamheter som skola, vård och omsorg finansierar vi gemensamt och solidariskt, och vi fördelar det efter behov.

Ser inte socialministern att detta samhällsbygge i dag hotas i sin grund? Allt färre får del av arbetslöshetsförsäkringen. Den politiska högern formulerar att det är bidrag och att det är fult. Anser socialministern att arbetslöshetsförsäkring är skadlig och att den är att anse som bidrag som binder människor i arbetslöshet?

Anser inte socialministern att det finns problem med sjukförsäkringen? I dag i vår gemensamma lokaltidning är det en man som säger: Man får vara stark för att orka vara sjukskriven med de krav som ställs i dag.

Anser inte socialministern att vinstjakten i äldreomsorgen skadar? Tycker inte socialministern att barnfattigdomen är en plåga? Anser verkligen socialministern att Silver Life ska få etableras i vår omsorg? Det vill jag gärna ha ett svar på.

Anf. 3 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Socialdemokraterna har historiskt gjort viktiga insatser för att utveckla socialpolitiken. De senaste åtta åren är det alliansregeringen som, trots en global finanskris som har slagit väldigt hårt i hela Europa och även utanför, har kunnat föra denna stolta tradition vidare och utveckla socialpolitiken på ett sätt som faktiskt framstår som unikt, även om Peter Persson försöker påstå det omvända.

Socialdemokraterna måste ha klyftor i samhället, för annars har de ingen politik. Då är det besvärande att titta på den så kallade Gini-koefficienten, det vill säga ett mått på hur man fördelar inkomst i samhället. Om man väger in det sociala skyddsnät vi har och som bekostas av gemensamma skatteresurser har Sverige den minsta spridningen i hela världen. Detta är naturligtvis svårt för Socialdemokraterna att ta in. När alla får det bättre måste man söka med ljus och lykta för att hitta den mest utblottade eller olyckliga personen och peka finger och säga: Titta! Så här blir det när ni bedriver politik!

Tyvärr är detta inte sant. Socialministern tar fram fakta från källor som inte är Alliansens egna och visar på att socialpolitiken har utvecklats på ett fantastiskt positivt sätt för hela svenska folket.

Det nämndes en socialdemokratisk politiker här, Ernst Wigforss, som har sagt mycket, bland annat att armod är lättare att fördrå om det delas lika av alla. Det kanske speglar den socialdemokratiska visionen: Det är inte så viktigt att det går bra för de flesta, utan det är viktigt att det går lika dåligt för alla. Om man drar ut den ideologiska tanken av detta, alltså socialismen, som Socialdemokraterna trots allt bygger på om än i reformerad form, visar det sig att när den prövas i praktiken får vi det kanske ojämligaste samhället av alla. Där finns det ett litet elitskikt som har det riktigt bra och en stor massa som, just som Ernst Wigforss sade, delar på armodet.

Sedan alliansregeringen tillträdde har de svenska realinkomsterna ökat mest i Europa, trots att den globala finanskrisen har svept över oss. Trots att vi är ett litet, exportberoende land har man genom sund finanspolitik kunnat behålla starka och stabila statliga finanser som ger möjlighet till stora reformer på socialområdet.

Vi har sett till att folk som arbetar får mer i plånboken, riktat till dem med lägst inkomst. Fem jobbskatteavdrag har varvats med fem skatte-

sänkningar för pensionärer, vilket Peter Persson tycks glömma. De har totalt kostat statsbudgeten 16,45 miljarder kronor. Detta har inneburit att de som har de lägsta inkomsterna på sitt arbete har fått en trettonde månadslön. De pensionärer som har de sämsta förutsättningarna – garanti-pensionärerna, som vi ofta talar om – har fått en trettonde månadsinkomst.

Herr talman! Detta är historiskt. Det har aldrig hänt under socialdemokratiska regeringars tid att man har värnat pensionärernas ekonomi så mycket som alliansregeringen har gjort, och detta trots hotet om finanskris.

När det läggs fram en sådan här interpellation, som inte bygger på fakta utan på traditionellt socialdemokratiskt resonemang om att Socialdemokraterna alltid är de mest rättvisa och alla goda gåvors givare, ska man vara medveten om att inte ens i högkonjunktur lyckades regeringen Persson upprätthålla en bättre arbetskraft, en bättre reformering av socialförsäkringarna eller en bättre socialpolitik i stort, än vad alliansregeringen har lyckats göra, trots att alliansregeringen har haft ekonomin i omvärlden emot sig.

Anf. 4 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Om man tittar på de skattesänkningar som regeringen har gjort kan man se, krona för krona, vart pengarna har gått. Det är fakta. Man kan se att i kronor och ören har mest gått till de rika. De rikaste har fått mycket mer pengar per person än de som har tjänat mindre, och de fattiga har inte fått något alls eller till och med fått det sämre. De som har varit sjukskrivna och arbetslösa har faktiskt fått reella försäkringar i sin ekonomi och dessutom större risk att helt bli utkastade från den försäkring som de har betalat till i alla år. Detta är fakta.

Miljonärerna har fått mer. Storföretagen har fått mer, men de små har inte fått del av kakan, trots att behoven där är störst.

Det är klart att Sverige påverkas av vad som händer i vår omvärld och omständigheter som vi inte styr över, men vi styr själva över vår fördelningsspolitik. Även om pensionärerna har fått skattesänkningar har klyftan i beskattning mellan pensionärer och löntagare uppstått under den här regeringen. En beräkning visar att en pensionär i genomsnitt har betalat 100 000 kronor mer än en löntagare under de år som jobbskatteavdragen har funnits. Detta är inte rättvist.

Pensionärerna drabbas dessutom av nedskärningar i välfärden. Sänker man skatten når man till slut en gräns där det faktiskt går ut över välfärden: skola, vård och omsorg. Personaltätheten i landsting och kommuner har minskat. Man är drygt 4 procent färre i dag om man mäter personaltäthet i relation till alla dem man ska serva. Med hänsyn till befolkningsutvecklingen, att det blir fler äldre och därmed större behov i sjukvård och äldreomsorg, löneuppräknings och andra faktorer är personaltätheten lägre i dag, och det är en mycket tuff arbetsmiljö som bidrar till sjukskrivningar.

Man kan se inte bara en klyfta mellan rik och fattig utan också ett jämställdhetsproblem. Inkomsterna fördelas orättvist. Kvinnorna har fått mindre, och det är också fler kvinnor som i dag blir sjukskrivna, inte minst i offentlig sektor, där det är en väldigt tuff arbetsmiljö.

Det regeringen har gjort har bidragit till att klyftorna har ökat. Man borde i stället gå i andra riktningen. Det argument som används är att det är nödvändigt att sänka skatterna för jobbens skull, för att få ned arbetslösheten. Men arbetslösheten har i stället gått upp under den här tiden och stabiliserat sig på en nivå av massarbetslöshet kring 8 procent. Detta är inget hållbart argument för att fortsätta den här politiken.

Man kan också se att det är fler som har gått från a-kassa och sjukförsäkring till socialkontor. Det sker när man blir utförsäkrad eller inte har haft råd att betala den höga avgiften. Det innebär en ökad kostnad för kommunerna. Man blir alltså inte av med kostnaden, utan den hamnar i stället på kommunerna, och då blir det svårare att bekosta skola, barnomsorg, äldreomsorg och allt annat. De som inte är berättigade till försörjningsstöd blir försörjda av anhöriga. Det blir fråga om en osynlig fattigdom, men den är reell för de familjer som berörs. En partner får försörja den som har blivit arbetslös eller sjuk. Det blir en enda person som ska försörja hela familjen. Vuxna barn försörjs av sina föräldrar eller bor hemma hos sina föräldrar därför att bostadspolitiken har havererat. Det finns stora problem.

Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Finn Bengtsson tog upp de mätningar som görs av inkomstskillnader mellan olika länder i sitt inlägg. De samlade effekterna av den förda politiken innebär att Sverige har den lägsta inkomstskillnaden mellan olika personer inom hela OECD-området. Det här är viktigt, och vi har skäl att vara stolta. Detta bygger på det Peter Persson i sitt första inlägg beskrev som en generell politik när det gäller skola, hälsovård och sjukvård, det vill säga att vi har satt kampen mot arbetslösheten högt.

I det ljuset ska vi se de åtgärder som regeringen har vidtagit i fråga om skattesänkningar på arbetsinkomster. De beräknas ha resulterat i ytterligare ca 120 000 personer i arbete. Sedan Alliansen tillträdde är det fråga om ytterligare 250 000 personer i arbete. Det är mycket goda effekter. Det blir goda effekter för enskilda personer och större skatteintäkter. Då kan vi satsa på områden där det finns utmaningar. Jag beskrev redan i mitt första svar de satsningar som har gjorts inom hälso- och sjukvården, inom äldreomsorgen och det sociala området i stort.

När inflationen räknas bort är det fråga om massiva satsningar. På bara hälso- och sjukvårdens område – inflationen borträknad – är det fråga om ökning av resurserna med över 10 procent.

Mina socialdemokratiska vänner försöker – naturligtvis på tryggt avstånd från verkligheten – beskriva hur det ser ut i Sverige i dag. De målar en bild som inte existerar men som de önskar finns där eftersom det skulle ge mer tryck åt den egna argumentationen.

Sverige är kanske världens mest jämlika land. Det har vi all anledning att arbeta vidare med.

Peter Persson ställer ett antal frågor. Jag vet hur det brukar vara om jag inte tar mig an de många frågor som har tagits upp. Då heter det att jag ännu inte har besvarat frågorna.

Är a-kassan skadlig? Nej, a-kassan är nödvändig. Vi vill ha en ordning där det går att ställa om om man förlorar sitt arbete för att sedan

komma till ett nytt arbete. Det råder en bred samstämmighet om detta i Sveriges riksdag.

Finns det problem med sjukförsäkringen? Ja. Har det alltid funnits problem med sjukförsäkringen? Ja. Jobbar vi med att åtgärda bristerna? Ja, är svaret på den frågan också.

I dag finns en sjukförsäkring som inte systematiskt placerar människor i långvarigt utanförskap och förtidspension, som under den socialdemokratiska tiden. Var det människovärdigt? Var det sunt med 140 personer som förtidspensionerades dag ut och dag in under tio års tid? Nej, det tycker inte jag. Vi har ändrat på det.

Vinstjakten i äldreomsorgen, talar Peter Persson om. Jag vill bedriva en klappjakt på kvalitetsbrister oavsett vem som utför äldreomsorgen eller sjukvården eller driver skolan. Peter Persson är, precis som alla vänsteranhängare, helt fixerad vid ägarformer och marginaler. Jag är fixerad vid kvalitet. Där kvaliteten brister, vare sig omsorgen är utförd av offentliga utförare eller av privata utförare, ska vi slå ned på bristerna.

Vi har gjort mycket i fråga om det Peter Persson kallar barnfattigdom. Andelen barn under 18 år med mycket låg materiell standard är för svensk del lägst i EU, och den andelen har halverats sedan 2006. Sverige står väl rustat. Vi saknar inte utmaningar, men vi står väl rustade.

Anf. 6 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Socialministern är påfallande nöjd. Jag har haft några debatter i kammaren om den ekonomiska och sociala utvecklingen. Göran Hägglund låter nästan som Anders Borg och Peter Norman. De är hyggligt nöjda när massarbetslösheten biter sig fast. Arbetslöshetsförsäkring är bra, säger Göran Hägglund. Utmärkt! Ändå har ni pulvriserat den så att bara var tionde arbetslös i dag har en arbetslöshetsförsäkring så som den var tänkt.

Jag upprepar frågan: Tror socialministern att arbetslösheten ökar om man förbättrar arbetslöshetsförsäkringen? Det som i stället expanderar i dag i samhället är försörjningsstödet. Det plågar enskilda människor att göra sig av med tillgångar och sälja egendom innan försörjningsstödet är tillgängligt.

Inom välfärden är sanningen den att 10 000 personer har tappats under era regeringsår. Det finns i dag ungefär 124 offentligt finansierade anställda per 1 000 invånare. Under den socialdemokratiska regeringstiden, efter budgetsaneringen, var det 130. Det är en betydande skillnad.

Jag tror att Göran Hägglund lite har börjat inse problemen med välfärdens finansiering efter de omfattande skattesänkningarna. Jag skulle gärna vilja höra socialministerns kommentar om hur man på Socialdepartementet under två år jobbade med att försöka få till stånd en parlamentarisk utredning om finansieringen av välfärden. Den som gavs i uppdrag att skriva utkastet till utredningen har beskrivit hur det hela tiden var nya bud om åt vilket håll departementet ville gå. Man hade inte ens tänkt igenom vad man ville ha gjort. Då är det svårt att skriva direktiv, enligt Stig Orustfjord.

Utredningen stoppades av Finansdepartementet. Den skulle kunna hota fortsatta skattesänkningar. Tog socialministern strid för att försöka säkra resurser till välfärden? Det var fråga om de välfärdsverksamheter som i dag hotas och äventyras på grund av skattesänkningsspolitiken.

Min fråga om förändringen i välfärden som riktas mot enskilda understryks av debatten i kammaren i maj och det beslut som beklagligtvis fattades. Barn i hushåll som under sex månader har fått försörjningsstöd får gå till kommunen och be om att få en fritidspeng. Det är så långt bort från generell välfärdspolitik där ingen utpekas. Det är närmare 40-tal och 30-tal än ett modernt samhälle.

Jag ställde en fråga om Silver Life. Företaget etablerar sig i en kommun och rekryterar boende till äldreboendet. Därefter får de köpa tillval på alla områden. Tycker Göran Hägglund att Silver Life-konceptet är värdigt att generellt välfärdssamhälle?

Anf. 7 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Det blir tydligt i debatten att traditionell socialdemokratisk retorik står mot fakta från socialministern och Socialdepartementet om hur Sverige har utvecklats. Visst har rika blivit rikare, men det har också de 10 procenten med den lägsta inkomsten blivit. Det är ett förlopp som kan spåras tillbaka i tiden.

Tack vare oftast en bra finanspolitik i Sverige och att landet har haft ett demokratiskt styrt samhälle med fred har hela befolkningen utvecklats och fått det bättre.

Hur är det då med klyftorna? Jag nämnde den så kallade Gini-koefficienten. Sverige är bäst av OECD-länderna, inräknat det generösa och viktiga trygghetssystemet som vi finansierar tillsammans. Där ligger Sverige på en siffra omkring 0,2 medan de flesta jämförbara länder ligger på 0,3. Ju högre siffran är, desto sämre är det med klyftorna och desto större blir spridningen.

Det är intressant att notera att Socialdemokraterna under alla regeringsår har legat fast vid den typen av klyftor. I de flesta jämförbara demokratier minskar klyftorna, men samtidigt finns det en balans i systemet. Det finns drivkrafter för arbete, företagande och risktagande som gynnar allas vår välfärd.

Till sist om sjukvården, denna sista socialistiska bastion där man vill ha enfald i stället för den mångfald som socialministern nämnde att Alliansen har tillskapat. Det bygger på att vi ser valfriheten och rättigheterna för patienterna att få vård som viktigare än att landstingen har skyldigheten att utföra vården efter eget gottfinnande, som oftast leder till att man ransonerar med vård. Människor får inte komma till tals med sina egna önskemål.

Valfrihet, mångfald och rättigheter för patienterna står mot Socialdemokraternas fantasilöshet.

Anf. 8 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! En bild av hur det står till med klyftorna och fattigdomen i Sverige kan man få när man betraktar välgörenhet. Jag har bland annat besökt välgörenhetsprojekt i Maria kyrka i Malmö. Där vittnar de om att det under de senaste tio åren har varit en enorm ökning av hjälpsökande. Människor kommer för att få det mest grundläggande i livet. De får matpaket och kläder. Det är framför allt barnfamiljer, ungdomar och pensionärer som kommer dit.

När vi tittar på gruppen pensionärer kan vi se att klyftan har ökat när det gäller skatten. Vi kan också se att försämringarna i sjukförsäkringen

har drabbat pensionärer på det sättet att väldigt många kvinnor är utslitna. Många har jobbat i offentlig sektor, men eftersom de inte längre får vara sjukskrivna – det är ju hårda krav för att få vara sjukskriven – går de i pension för att över huvud taget kunna försörja sig. Det kan man göra från 61 års ålder. Men det blir skillnad i pension när man går vid 61 i stället för vid 65 eller till och med vid 67.

Det blir en fattigdomsfälla för de här kvinnorna, som redan som det är riskerar att få en låg pension. Många har jobbat deltid i låglöneyrken. Om man dessutom går tidigare i pension för att man inte får lov att vara sjukskriven har man ingen vidare inkomst fram till pension och en usel inkomst som pensionär. I dag ligger var tredje pensionär i Sverige under fattigdomsgränsen. Bland kvinnor är det varannan pensionär.

Det här är en allvarlig utveckling. Det ser inte så ljus ut. Tilläggsförsäkringarna ökar explosionsartat när folk tappar förtroendet för de offentliga försäkringarna.

Jag hoppas att ministern ser de här varningstecknen och agerar.

Anf. 9 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Göran Hägglund är en alldeles utmärkt karl. Det jag tycker är synd är att Kristdemokraterna köper Moderaternas retorik fullt ut. Det är klart att det finns stora bekymmer i samhället. Det kan vara svårt för en regering att erkänna att det finns bekymmer. Man kanske vill omskriva dem. Det kanske ligger i politikens natur – vad vet jag?

Jag var tvungen att gå upp i debatten när statsrådet frågade vem som känner verkligheten. Alla lever vi med var sin verklighet. Den verklighet jag ofta möter vid mina besök är att det alltid finns någon i fas 3. I dag finns det 35 500 inskrivna i fas 3. Av dessa har 4 300 ingen ersättning; de har ingen ekonomi. Det är klart att fattigdomen ökar i den gruppen.

En annan fråga är om klyftorna verkligen ökar eller inte. När vi jämför den tiondel som har de lägsta inkomsterna med den tiondel som har de högsta inkomsterna kan vi se att klyftan har ökat under er regeringstid. Det är bara så; det är ingenting att hymla om.

Klyftan i lönerna mellan män och kvinnor har också ökat. Så är det. Vi såg ett tv-inslag om medellivslängd i förhållande till att man åker tunnelbana. Medellivslängden sjunker med sex år. Det är klart att det finns stora skillnader. Det kan vi väl erkänna och säga att vi vill göra någonting åt det.

En del säger att jobbskatteavdraget enligt några bedömare har gett 120 000 nya jobb. Det är ingenting som statsrådet kan belägga. Av de 250 000 jobb som tillkommit kom 150 000 under högkonjunkturen i början av er regeringsperiod. Det fylldes på med ungefär 70 000 nya jobb året därpå. Sedan kom krisen. Det är inte mycket att stoltsera med 250 000 nya jobb på åtta år. Det är inte mycket per år heller.

Vi måste kunna ta varandra i hand och säga för det första att det finns stora bekymmer ute i samhället och för det andra att klyftorna har ökat. Jag har ingen slips på mig, men jag kan skaffa en slips så kan vi slå vad om en slips, statsrådet och jag. Har den fattigaste tiondelen kommit närmare den rikaste tiondelen när det gäller inkomster i det här landet? Jag vet svaret; svaret är nej. Om statsrådet är beredd att anta vadet ska ha få en riktigt fin slips om jag förlorar.

Anf. 10 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Det finns många saker att resonera om i det som har sagts här. Jag uppskattar det tonläge som Raimo Pärssinen hade i sitt inlägg. Jag säger inte, och ingen av debattörerna har sagt det, att Sverige är perfekt, att alla problem är lösta och att det inte återstår några utmaningar. Vi har ständiga utmaningar att hantera, och det kommer nya som vi i dag inte riktigt kan förutse men som vi kommer att möta i morgon.

Jag tror att den politiska debatten vinner på om man närmar sig de här frågorna på så sätt att man kan vara någorlunda nyanserad, någorlunda verklighetsbaserad och någorlunda inriktad på att försöka hitta gemensamma lösningar, eller för den delen ha olika uppfattningar, för det är också klargörande i en debatt.

Men om man för en debatt enbart i syfte att misskreditera hur Sverige ser ut och att svartmåla effekterna av den politik som förs tror jag att vi har väldigt svårt att möta varandra. Då blir det en polarisering som jag inte tror att svenska folket vinner på, som jag inte tror att politiken vinner på och som jag inte tror leder till de många lösningarna.

Det är ändå några saker som jag behöver polemisera om. En av dem handlar om inkomstskillnader, alltså inkomstspridningen. Det här mäts väldigt noggrant och är naturligtvis någonting att hela tiden hålla ögonen på. Där måste vi alla erkänna att samhället förändras på det viset att för en viss grupp med hög utbildning eller ett speciellt kunnande, med hela världen som arbetsmarknad, öppnas fantastiska möjligheter. De kan tjäna hur mycket pengar som helst. För den som däremot bor i en bruksort där det inte erbjuds några jobb och som inte har klarat sig genom skolan är tillvaron betydligt tuffare. Det här riskerar att dra isär Sverige, och det måste vi se.

Jag vill ändå säga att utvecklingen under åren från 1993 fram till 2013, som är det sista året som vi har siffror på, visar att 90 procent av ökningen när det gäller inkomstspridningen skedde under socialdemokratiska regeringsår. Vi tar ansvar för vår del, självklart. Men jag vill måla upp den här fonden och förklara att vi har en del utmaningar att kämpa med som inte fanns på 50- eller på 60-talet, utmaningar som vi oavsett partifärg måste möta. Då tror jag inte att vi tjänar på att försöka misskreditera eller måla saker och ting svartare än vad de faktiskt är. Vi ska konstatera problemen gemensamt och fråga: Vad har vi att göra? Vad borde vi göra för att ta oss an problemen?

Vi ska komma ihåg – och det vet alla i kammaren – att Sverige är ett litet land i Europas periferi som är extremt exportberoende. Trots detta har sysselsättningen ökat med 250 000. Kanske finns det något enstaka land i EU – jag vågar inte säga det hundra procentigt – som har klarat det bättre. Men vi har trots förutsättningarna gått igenom det här hyggligt torrskodda.

Vi har klarat det bra genom en förnuftig politik. Vi har samlat i lådorna, och vi har kunnat expandera de offentliga budgetarna i tider av kraftiga nedgångar för att Sverige ska kunna ta sig över till tryggare mark. Vi har klarat dessa år bra. Det är inte så att det inte har uppstått några problem, men vi har klarat dessa år fantastiskt bra.

Låt oss konstatera det tillsammans och fundera omkring de utmaningar som vi har: Hur tar vi oss an det, herr talman?

Anf. 11 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Avsikten med min interpellation var att föra en principiell debatt om två saker. Den första är den generella välfärdspolitikens fördelar mot fattigpolitik. Jag ger flera exempel på hur det i dag utvecklas en fattigpolitik, där åter den som har minst resurser får komma och be. I detta fall är det barn som lever i hushåll med försörjningsstöd. Efter sex månader kan man gå och knacka på och få en fritidspeng.

Varför inte ett förbättrat barnbidrag? Varför inte rätten till ett arbete?

Den andra principiella frågan handlar om er privatiseringsiver, ert bejakande av vinstjakten i välfärden.

Socialministern har på sitt departement ett färdigt förslag att man med tvång ska driva igenom att varje kommun ska öppna ekonomikontoret för riskkapitalister att komma in, ta för sig och starta verksamheter. Tvångsprivatisering är på gång.

Dessa två principiella debatter om fattigpolitik och om vinstjakt vill inte socialministern föra. Då startar han sin statistikmaskin och vräker ut massor av statistik som det är oerhört svårt att debattera mot. Men det handlar om de här två principerna.

Socialministern har nu möjlighet att säga att han vill bort från fattigpolitiken och säga nej till privatiseringar och Silver Life-lösningar i välfärden. Den förutsättningen har socialministern nu.

Anf. 12 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Nej, jag vill inte polemisera. Jag vill inte dra på gентemot Göran Hägglund. Det vill jag faktiskt inte göra.

I en debatt som jag hade med finansministern här tidigare kallade han mig brutal när jag beskrev hur min kamrat Kent Öst i Gävle vid 61 års ålder var tvungen att flytta hem till sin gamla mamma därför att han blev utförsäkrad, samtidigt som finansministern genomförde de riktigt stora skattesänkningarna för dem med stora tillgångar, stora inkomster, egendomar eller kapital.

Då blev jag kallad brutal. Jag tycker inte att det var brutalt att göra den jämförelsen. Det var en bild direkt från verkligheten.

OECD har konstaterat att klyftorna har ökat snabbast i Sverige sedan 2006. Så är det ju – det vet vi. Man kan väl inte bara säga att det kanske inte är så. Men det är faktiskt så – det har också redovisats i tidskrifter runt om i Sverige.

Jag såg ett trevligt reseprogram från BBC, herr talman, om en kille som besökte Sverige. Han åt surströmming och gjorde det som vi brukar göra i Sverige. Det var trevligt. Han hade varit här tidigare, och han kunde konstatera att Sverige har blivit annorlunda, att det har gått i en viss riktning. Han konstaterade i programmet att inkomstklyftorna har ökat, att det finns ett större inslag av främlingsfientlighet och så vidare.

Bilden av Sverige har förändrats även i andra länder i Europa. Vi går inte åt rätt håll.

Då är frågan: Kan vi inte komma överens mellan Kristdemokraterna och Socialdemokraterna om att vi höjer a-kassan? Det är också ett skydd mot fattigdom. Det vill ju ni också. Kan vi inte göra det gemensamt?

Och sedan till frågan: Ska vi byta slips eller inte?

Anf. 13 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag ska säga några korta ord med anledning av Peter Perssons resonemang.

I fråga om generell politik eller det som Peter Persson kallar fattigpolitik står Sverige för en generell politik. Vi har en generell välfärdspolitik. Men det innebär inte att vi inte gör en del saker utöver detta. Bostadsbidraget har till exempel funnits i alla tider, åtminstone i modern tid, och det har funnits som ett komplement.

Den generella politiken är grunden, men ibland gör vi extra insatser. Till det hör till exempel fritidspeng, som kommer att innebära jättemycket för barn som annars inte skulle få samma möjligheter som andra.

Men skapa en jobbgaranti i stället då, säger Peter Persson. Ja, den politik som vi har fört, som jag har beskrivit, har inneburit 250 000 nya jobb. Er politik skulle innebära minus 80 000 jobb. Man måste försöka få det att gå ihop på något sätt.

Vinstjakten pratar Peter Persson om. Jag vill ha kvalitet i fokus, och jag vill ha många utförare. Verksamhet som inte fungerar ska ytterst stängas ned, oavsett vem som driver den, oavsett om det är kommunen, en privat utförare eller en ideell organisation. Det är det som måste vara ingången – inte en jakt på vinster utan en jakt på kvalitet som inte är hög nog. Det är det vi måste ha för ögonen.

När det gäller LOV är det uppenbart att Peter Persson försvarar politikens rätt att bestämma över människors huvuden, medan jag försvarar människors rätt att fatta egna beslut om sin egen tillvaro, också till exempel när man blir gammal. Det tycker jag att det är viktigt att slå vakt om.

Här finns naturligtvis väldigt mycket mer att säga. Men jag vill påminna om det som jag nämnde i ett inlägg om inkomstspridningen när jag hör detta tonläge. Av den inkomstspridning som har skett sedan 1993 skedde 90 procent under socialdemokratiska regeringsår. Borde det inte få er att fundera lite grann: Vad är det egentligen som fungerar?

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2013/14:378 om skattekontoren i Åmål och Mora

Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Leif Jakobsson har frågat mig genom vilka initiativ jag avser att garantera en god statlig service med hög tillgänglighet för alla medborgare i hela landet och genom vilka initiativ jag avser att garantera en god service med hög tillgänglighet från Skatteverkets sida för alla medborgare i hela landet.

Regeringens styrning av myndigheterna syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för statsförvaltningen att förverkliga regeringens politik, utföra sina uppgifter i övrigt och upprätthålla grundläggande värden.

Utgångspunkt för regeringens styrning är därför att myndigheterna ska ha stor handlingsfrihet att utföra sina uppgifter. Det är varje myndighet som bäst känner medborgares och företags behov på det egna områ-

*Svar på
interpellationer*

det. Det är därför myndigheterna som bedömer var de behöver vara lokalt närvarande och vilka verksamheter som lokaliseras till olika orter.

Det är Skatteverkets ansvar att, med utgångspunkt i målen för verksamheten, fortlöpande pröva hur tillgängliga resurser används.

Anf. 15 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Låt mig säga från början att jag inte tycker att riksdag och regering ska bestämma var olika lokalkontor och myndigheter ska ligga. Däremot har regeringen ett ansvar att styra myndigheterna enligt de mål som riksdagen sätter upp. Det är det jag vill debattera här i dag.

De två exempel som jag hänvisar till, skattekontoren i Åmål och Mora som nu är nedläggningshotade, reser just frågorna om hur regeringen styr.

Det handlar naturligtvis i huvudsak om de regionalpolitiska övervägandena. Sverige är ett stort land, och vi har Europas snabbaste urbanisering. Vi vet alla att det ställer till problem på bägge ställen, både där människor flyttar ut och där människor flyttar in. Hur till exempel den här staden har hanterat bostadssituationen de senaste decennierna visar att det är långt ifrån enkelt att människor tvingas flytta från landsbygd och glesbygd.

Staten har naturligtvis ett särskilt ansvar att främja utvecklingen i hela vårt land. Då ska man använda statliga myndigheter och statliga jobb strategiskt, för att understödja en balanserad utveckling. Nu ser det snarare ut som att staten går i bräsch – att man sticker först från orten och lämnar det privata näringslivet i sticket. Det är kanske det som har slagit mig mest i de fall jag har varit på besök, att det framför allt är företagarna på orten som är oerhört oroade över att staten agerar som den gör.

Det handlar naturligtvis om att anlägga ett samhällsekonomiskt perspektiv, och regeringen måste tala om för myndigheterna att de ska tänka i de banorna. De regionalpolitiska målen och det vi vill när det gäller att hela Sverige ska leva är naturligtvis enklare att genomföra om man implementerar det i den dagliga verksamheten och inte först drar ifrån all statlig verksamhet och service och sedan får hitta på inlandsfonder och annat för att försöka kompensera för det hela.

Jag åhörde en annan interpellationsdebatt i går, där finansministern fick erkänna att Moderaterna fått lägga sig för Centern när det gällde månadsredovisning av skatter och arbetsgivaravgifter. Nu förstår jag vad man fick i utbyte från Näringsdepartementet och Centerpartiet, nämligen att helt och hållet ta bort regionalpolitiken som styrande för myndigheter. Det är väldigt illa.

I den proposition som låg till grund för det nuvarande skatteverket finns det långa och väldigt utvecklade resonemang om hur just den nya organisationen i Skatteverket faktiskt bättre skulle kunna ta regionalpolitiska hänsyn samt hur man på ett mycket bättre sätt skulle kunna ta vara på den nya informationstekniken och på det sättet finnas på plats på väldigt många ställen i landet. I finansministerns svar finns dock inte ordet ”regionalpolitik” över huvud taget med.

Jag läser ur propositionen: Det bör framhållas att verksförordningens bestämmelse om att myndighetschef ska beakta krav som ställs på verksamheten vad gäller regionalpolitiken automatiskt kommer att riktas till chefen för Skatteverket, som kommer att ha väsentligt större möjligheter

att vidta åtgärder i detta avseende än de nuvarande tio skattemyndigheternas chefer.

Det var när Skatteverket bildades en uttänkt tanke att det skulle vara en aktiv, strategisk part i den svenska regionalpolitiken. Det verkar dock finansministern och regeringen inte alls förvalta. Nu vill jag bara fråga: Finns det över huvud taget något regionalpolitiskt uppdrag till Skatteverket från regeringen?

Anf. 16 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Den styrmodell vi har för statliga myndigheter är att vi sedan århundraden tillbaka har oberoende myndigheter i Sverige. De leder och fördelar själva arbetet inom sin organisation och fattar de avgörande besluten. Det är en hörnsten i den svenska demokratin att det är så myndighetsvärlden styrs. Det har också tjänat Sverige väl – Sverige har en oförvitlig, öppen och väl fungerande statsförvaltning. Det är en tillgång att medborgarna kan känna förtroende för att beslut i myndigheter fattas på basis av de regelverk som föreligger.

Under de år vi har haft ansvaret har sysselsättningen i de statliga myndigheterna ökat. Det är inte ett självändamål, men det är också viktigt att vi kan ha en bra fungerande statlig verksamhet. Det har inte heller skett någon reträtt från de regionalpolitiska målen. I de tre län som här diskuteras, alltså Västra Götaland, Dalarna och Värmland, har sysselsättningen ökat. Tittar vi generellt är det i Dalarna, Örebro och Västerbotten den statliga sysselsättningen har ökat, medan den har stått still i Stockholm. Det är inget självändamål att den ska stå still i Stockholm, men det är viktigt att vi ser att statlig verksamhet kan växa också i andra delar av landet.

Det har alltså inte skett någon reträtt från de regionalpolitiska mål riksdagen har lagt fast, utan de finns alltjämt som en viktig del av detta.

Skatteverket är en central myndighet för att vi ska få in våra skatteintäkter. Det är också en av de myndigheter i Sverige svenska folket har störst förtroende för; en mycket hög andel av dem som har kontakt med Skatteverket – om jag minns siffrorna rätt ligger det på väl över 90 procent – anser att de får god service och klargörande svar från Skatteverket. När det gäller bra bemötande är det 96 procent som upplever att de får det, och 90 procent upplever att de får svar inom rimlig tid. När det gäller att få den hjälp man behöver upplever 93 procent av de tillfrågade i Skatteverkets undersökningar att de har fått det.

Detta är alltså en väl fungerande myndighet, och det är myndigheten själv som måste fördela de resurser den har för utredningar inom verket. Man kan också konstatera att den förändring som nu diskuteras alltså inte påverkar medborgarservicen, utan det är en utredningsverksamhet Skatteverket väljer att omfördela. I grund och botten är dock den styrmodell som har gällt under alla socialdemokratiska regeringsår och under alla alliansregeringsår att det är myndigheterna och verken som styr över hur resurserna ska användas – utifrån de generella mål vi har.

Låt oss återigen konstatera att den statliga verksamheten i dag sysselsätter fler. Detta är sant för Västra Götaland, Dalarna och Värmland. Det har alltså inte skett någon reträtt från de regionalpolitiska målen.

Anf. 17 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Finansministern lägger en väldig energi på att diskutera det jag sade i min första mening, nämligen att vi är fullständigt överens om att varken riksdag eller regering ska bestämma om lokalisering av olika myndighetskontor. Vi är helt överens om det.

Det vi talar om är regeringens och finansministerns styrning av Skatteverket när det gäller det regionalpolitiska ansvaret. Jag får ett svar från finansministern där ordet "regionalpolitik" över huvud taget inte förekommer, och i den debatt som försiggår om nedläggningarna och sammanslagningarna är svaret – till de anställda, till de anställdas organisation, till de lokala politikerna och inte minst till organisationen Företagarna, som har engagerat sig hårt i detta – att Skatteverket inte har något som helst regionalpolitiskt ansvar.

Då frågar jag mig: Vad säger egentligen finansministern vid kaffe-stunderna tillsammans med generaldirektören när det gäller regionalpolitik? Är snacket över kaffekoppen: Det där kan vi lägga åt sidan? Det är väldigt allvarligt, skulle jag vilja säga. Det handlar nämligen om att man på orter, i regioner och i bygder där man redan är hårt drabbad på något vis känner att staten nu drar undan mattan. Staten säger att det inte är lönt att vara där längre.

Finansministern lägger också väldigt mycket tid i svaret på att berätta att Skatteverket är populärt. Ja, det är precis det som är utgångspunkten för min argumentation. Det är inte bara populärt som arbetsplats, utan de som är mest aktiva när det gäller att ha kvar verksamheten är faktiskt företagarna. Det är någonting att vara både glad och stolt över, för det finns många europeiska länder där skatteverket inte skulle stå överst på en lista över populära myndigheter. Det visar på något bra och på något som har pågått under lång tid.

Det är alltså inte det vi talar om, utan vi talar om själva styrningen av statens myndigheter. Jag blir som sagt väldigt orolig när myndigheten kan kommunicera att den inte har ett sådant uppdrag. Jag läser ur den proposition som ligger till grund för bildandet av själva Skatteverket, och där pekas regionalpolitiken och det regionalpolitiska ansvaret hos Skatteverket ut tydligt. Man förutsätter där att Skatteverket när det gör sina lokaliseringar på ett tydligt sätt ska kunna *understödja* regionalpolitiken, inte motarbeta den.

Det handlar inte bara om en sådan sak som 35 jobb på en utsatt ort – det handlar om 35 högskolejobb, och det handlar i förlängningen om vilka förutsättningar som finns för att bedriva högre utbildning och vilken avsättning som finns för det. Det är en lång räckta av följdverkningar om staten bestämmer sig för att göra på det här sättet.

Jag vill alltså ha svar på frågan. Har Skatteverket numera något regionalpolitiskt uppdrag, eller har regeringen upphävt det beslut riksdagen tog när man bildade Skatteverket? Det är min viktigaste fråga.

Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig vara tydlig mot Leif Jakobsson. Den grundläggande styrmodellen för myndigheter har inte förändrats under senare år och kommer inte att förändras i framtiden heller. Myndigheterna har inom de lagar som riksdagen fastställer och de förordningar som regeringen fastställer att leda och fördela arbetet inom verket och organisera

det på ett så bra sätt som möjligt utifrån de generella mål om service, lika för alla medborgare i hela landet, som är grunderna i svensk förvaltningspolitik.

Låt mig också vara tydlig med att det inte har skett någon förskjutning där vi har koncentrerat statliga jobb till storstadsområdena. I de tre län vi talar om har den statliga sysselsättningen ökat, och de län där den har ökat mest sedan 2006 är Dalarna, Örebro och Västerbotten, medan det inte har skett någon ökning av sysselsättningen i Stockholm. Det finns alltså ingen grund för påståendet att det skulle ha skett en generell förskjutning i den statliga förvaltningspolitiken.

Däremot har det skett förskjutningar i Skatteverket och Skatteverkets politik. I dag uppfattar en överväldigande majoritet av företagarna och medborgarna skattesystemet som väl fungerande, vilket inte var fallet tidigare. Vi minns ju alla att bland företagarna var det 57 procent som uppfattade Skatteverket som ett hinder och ett bekymmer när den här regeringen tillträdde, och i dag är det 11 procent. Det är en stor förskjutning till det bättre där Skatteverkets eget arbete och de viktiga propositioner som regeringen beslutat om spelat roll.

Huvudinriktningen när man utformar Skatteverkets organisation måste vara att ge bästa möjliga medborgarservice, och jag utgår från att det är den inriktning som Skatteverkets ledning har.

Anf. 19 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Något alldeles klart svar fick jag inte. Men eftersom finansministern säger att det i alla fall inte har skett någon förändring mot hur det var tidigare uppfattar jag det som att den proposition som låg till grund för Skatteverkets bildande och det regionalpolitiska ansvar som pekas ut där och i andra generella regelverk för statens verksamhet faktiskt gäller. Jag kommer att meddela dem som är aktiva i den här frågan på de nämnda orterna att både Skatteverket och statens myndigheter i övrigt har ett regionalpolitiskt ansvar och att det tydligt uttrycks att man ska ta regionalpolitiska hänsyn vid olika former av omorganisationer.

Jag skulle vilja lyfta fram en annan aspekt som gör mig lite bekymrad. I de utredningar som har föregått nedläggningsbesluten talar man om att antalet skattskyldiga och antalet verksamma företag har minskat på de här orterna. Samtidigt har Skatteverket investerat enormt mycket i it-system i en väldigt flexibel organisation där jobben läggs ut, inte utifrån var man bor utan utifrån var det finns ledig kapacitet. Det finns skatteexperter runt om i landet som sitter uppkopplade vid sina datorer och kan ta sig an svåra frågor och vara specialister.

Därför känns detta så gammalmodigt, för hela visionen med att bygga ut bredband och it-verksamheten var ju just att vi skulle kunna ha den här typen av jobb på orter som inte är högskoleorter eller de hetaste orterna. Det känns som att it-strategin här inte riktigt fungerar. Man har byggt ut systemen. Lite kuriosa: till exempel hanterar skattekontoret i Åmål invånarna i Solna, där Skattekontorets huvudkontor ligger.

Jag skulle vilja höra finansministerns syn på detta, för en aktiv strategi för att använda modern it borde betyda fler statliga jobb ute i regionerna i landet och färre jobb i storstadsområdena.

Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig vara tydlig med att vi har en bra förvaltningspolitik i Sverige. Den har sin utgångspunkt i att riksdagens utskott, regeringen eller riksdagens kammare inte detaljstyr verksamheten inom de olika verken och myndigheterna.

Det är inte den ordning vi har att man i skatteutskottet fördelar ut de anställda på regioner eller kontor, utan det är beslut som fattas i myndigheten. Det är inte regeringen som styr var verksamheterna ska förläggas, utan det gör myndigheterna själva. Det har bidragit till att vi har en effektivare statlig förvaltning än de flesta andra länder. Vi har en mer tillväxtorienterad, öppnare och bättre fungerande förvaltning.

Jag vill igen understryka att den statliga sysselsättningen har ökat sedan 2006, och låt mig vara särskilt tydlig med att den har ökat i de län som vi talar om i det här fallet, nämligen Västra Götaland, Dalarna och Värmland. Någon förändring, förskjutning och storstadskoncentration har alltså inte skett.

Nu antyds det här att man i stället borde minska antalet sysselsatta i storstäderna. Det tror jag inte att man bör göra, för vi har utmaningar även i Malmö, Göteborg och Stockholm som gör att det kan vara viktigt med arbetstillfällen. Däremot ska vi naturligtvis ha en långsiktigt jämn fördelning av sysselsättningen.

Jag tycker att den här debatten tydligt har visat att Skatteverket sköter sitt arbete på ett bra sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2013/14:445 om massarbetslöshet och inflationen

Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att komma till rätta med den höga arbetslösheten och om jag anser att inflationen är ett hot för Sverige.

För att nå målet om full sysselsättning har regeringen genomfört omfattande åtgärder för att stimulera både utbudet och efterfrågan på arbetskraft samt förbättra matchningen. Utöver regeringens politik påverkas arbetsmarknadens utveckling i hög grad av överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter. Sedan hösten 2011 samtalar därför regeringen med arbetsmarknadens parter i syfte att ta till vara och stötta initiativ som förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt. Till följd av samtalen har regeringen infört stöd till arbetsgivare som anställer unga inom ramen för yrkesintroduktionsavtal. Dessutom har åtgärder som håller uppe sysselsättningen i djupa lågkonjunkturer, så kallade korttidsarbeten, samt ökar omställningsförmågan i arbetslivet införts.

Regeringens politik har bidragit till att både arbetskraften och sysselsättningen ökat. Lågkonjunkturen har dock medfört att sysselsättningen vuxit långsammare än arbetskraften, vilket har resulterat i en ökning av arbetslösheten och långtidsarbetslösheten. Det är framför allt personer med svag förankring på arbetsmarknaden som har fått det svårare när

konkurrensen om jobben har hårdnat. En viktig utmaning för regeringen är därför att motverka långtidsarbetslösheten.

Svag utveckling i omvärlden under krisen har medfört ett lågt resursutnyttjande i den svenska ekonomin, vilket i sin tur har bidragit till lägre inflation. Inflationen förväntas vara låg även under 2014. I takt med att konjunkturläget gradvis normaliseras bedöms företagen ha möjlighet att låta sina kostnadsökningar slå igenom på konsumentpriserna i större utsträckning. Inflationen förväntas då stiga i en snabbare takt.

Anf. 22 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Anledningen till att jag skrev interpellationen var det något märkliga uttalande som Anders Borg gjorde i samband med att han presenterade vårbudgeten.

Regeringen har misslyckats med arbetslösheten. Vi har en massarbetslöshet i Sverige. Det finns inte tillräckligt med jobb. I det här misslyckandet har regeringen nu en strategi för att vi ska vara nöjda. Vi ska tycka att det är bra, att det är helt okej och normalt med 8 procents arbetslöshet. Det är värre i Spanien och värre i Grekland. Därför ska vi vara nöjda här. Och regeringen har gjort så gott den har kunnat. Det är i princip det budskap som vi har fått höra nu, trots att regeringen har misslyckats totalt med det som den faktiskt gick till val på, nämligen att sänka arbetslösheten.

Nu lägger Anders Borg ytterligare ett argument till varför vi inte ska bry oss om den höga arbetslösheten, nämligen att han är rädd för att inflationen ska stiga för snabbt. Det är för en ekonom ett bra uttalande, för det låter ju väldigt teoretiskt och bra. Det låter som att man har läst på mycket om man säger att det är farligt med hög inflation.

Hur har vi det då egentligen? Låt oss titta på hur det ser ut. Det är intressant att veta vad Riksbanken har sagt. Riksbankens mål för inflationen är 2 procent. Målet för penningpolitiken är alltså att hålla det inom tvåprocentsramen. Ett litet spann uppåt eller nedåt tycker Riksbanken är okej för prisstabiliteten, men 2 procent är målet.

Är vi i närheten av det? Inte ett dugg. Inflationen i april var noll och ingen. I mars var det en förändring, nämligen deflation. Då hade vi 0,6 procent.

Anders Borg målar upp en stor fara och säger: Vi kan inte åtgärda arbetslösheten för fort, för då kan inflationen öka för fort.

Det är ett mycket märkligt påstående. Är det överordnat att inte släppa i väg inflationen? Är det viktigare för Anders Borg att bekämpa inflationen än att se till att 8 procent av befolkningen, 400 000 män och kvinnor som inte vill något hellre än att ha ett arbete, får ett arbete? Det är Anders Borgs hjärnspöke eftersom både Riksbanken och andra ser att det inte finns några sådana farhågor.

Anders Borg svarar visserligen mig att det inte finns några sådana farhågor. Har Anders Borg ändrat sig? Är det inte längre någon risk att inflationen tar fart om arbetslösheten sjunker?

Anf. 23 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Vi får alltid intressanta svar av finansministern i kammaren. Nu har regeringens arbetsmarknadspolitik hjälpt till att skapa jobb.

Herr talman! Nästan 400 000 människor går arbetslösa. Som Monica Green sade ska vi tydligen vänja oss vid att runt 8 procents arbetslöshet inte är ett problem. Hade vi haft denna arbetslöshet före 2006 hade det talats om massarbetslöshet.

Det är intressant att titta på vad regeringen gör. Riksbanken säger att ingen penningpolitik i världen kan göra något åt 150 000 av dessa 400 000 arbetslösa. Här behövs politiska insatser och en politisk vilja som för dessa människor närmare arbetsmarknaden.

Vad vill och gör då Anders Borg? Hur många i Anders Borgs Sverige får möjlighet till en arbetsmarknadsutbildning? Finansministern har ju själv haft möjlighet att gå på komvux. Hur många får arbetsmarknadsutbildning? Av 400 000 människor är det 4 900 som får en möjlighet att förbättra sin kompetens och ta ett steg närmare arbetsmarknaden genom en utbildning. Det finns ingen vilja alls, herr talman.

Många är långtidsarbetslösa. 70 000 människor har inte haft jobb på mer än två år. 34 000 människor har hamnat i fas 3, som är ett förskräckligt projekt.

70 000 människor är långtidsarbetslösa men bara 4 900 får möjlighet till arbetsmarknadsutbildning och bättre kompetens.

Herr talman! De 10 procent som utgör den rikaste delen av befolkningen har fått 25 miljarder i sänkta skatter av Anders Borg. Här ligger problemet. I runda slängar har ni tagit 100 miljarder årligen från löntagare och sociala avgifter och lagt på skattesänkningar.

Ni har delat ut 25 miljarder till de 10 procent som utgör den rikaste delen av befolkningen. Vi har fått inkomstklyftor i Sverige, och man behöver inte vara matematiker för att kunna räkna ut varför. Varför är vi det land där inkomstklyftorna ökar mest i hela OECD? Jo, för att det finns en vilja hos finansministern och regeringen att skapa dessa klyftor och att förvara 34 000 i en åtgärd som heter fas 3 och förvägra dem möjlighet till utbildning.

Anf. 24 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag kan informera den förre talaren om att Sverige fortfarande är ett av världens mest ekonomiskt jämlika länder. Inkomstklyftorna har knappt ökat sedan Alliansen tillträdde. Senast häromveckan hade vi en genomgång med Finanspolitiska rådet som underströk detta. Påståendena verkar alltså lite grann tagna ur luften.

Låt mig gå in på det som Monica Green tog upp i sin interpellation, nämligen inflationen. Ibland beskrivs det i debatterna, och det antyds också av Monica Green, att låg inflation skulle vara ett problem. Det är delvis en missuppfattning. Att inflationen är låg är inget problem, utan det är bra. Prisstabilitet är precis det vi vill uppnå. Det är också därför Riksbanken har fått ett sådant mål.

Men visst är det problematiskt när resultatet avviker långvarigt eller mycket från målet. Målet som är uppsatt är 2 procent, och det blir ett problem för lönebildning och annat när man ligger lågt under en längre

tid. I grunden är dock låg inflation bra, för det är den prisstabilitet som eftersträvas.

Har vi inte låg inflation får vi en stor osäkerhet. Vid hög inflation tenderar variationerna att öka. Då vet vi vilka som drabbas hårdast. Det finns mycket ekonomisk forskning på detta område, och de som har låg inkomst tenderar att råka mest illa ut när inflationen drar i väg. Att inflationen kan hållas låg är alltså i grunden positiv för dem som har lägre inkomster. De med höga inkomster har alltid lättare att parera svängningar.

Det kan låta som att vi har haft en oändlig tid av låg inflation i Sverige, men låt mig påminna om att det kan svänga ganska snabbt. Det är bara två år sedan vi låg över 2 procent och Riksbankens mål inte nåddes, fast från andra hållet. Ytterligare ett par år tidigare var inflationen så hög som 4 procent, det vill säga ganska problematiskt hög.

Vi vet att Riksbanken bara delvis kan påverka detta. Mycket är det omvärldsfaktorer som styr. Det är alltså fullt möjligt att detta kan svänga fort.

Att låta inflationen dra i väg, är det ett bra sätt för att bekämpa arbetslöshet? Det tycker kanske en del debattörer. Nej, vi vet från omfattande ekonomisk forskning att det inte är så. Den långsiktiga arbetslösheten påverkas inte på det viset, utan man anpassar sig bara till den nivån på inflationen. Arbetslösheten består.

Det man möjligen kan göra är att parera kortsiktiga svängningar. Men då är vi inne på en lite farlig väg, för då avviker man från det som är Riksbankens huvudsakliga mål, nämligen prisstabilitet. Då är vi tillbaka i det resonemang jag förde tidigare om att prisstabiliteten är viktig av många andra skäl och att den är särskilt viktig för människor med lägre inkomster.

En slutsats av detta är att ett allvarligt hot skulle vara om Socialdemokraterna gör allvar av det de har flaggat lite för i vissa diskussioner, nämligen att lägga till ytterligare mål när det gäller arbetslöshetsbekämpning i Riksbankens uppdrag. Men Riksbanken kan inte påverka arbetslösheten på lång sikt. Däremot riskerar detta att ta fokus från det som faktiskt är dess uppgift: prisstabiliteten.

Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Denna vecka publicerade Eurostat ny statistik för sysselsättningsgraden. Det kan vara viktigt att redovisa för kammaren hur den ser ut.

Sverige har en sysselsättningsgrad på 79,8 procent i åldrarna 20–64 år. Det är högst av alla 28 EU-länder. När regeringen tillträdde låg sysselsättningsgraden på 78,8 procent, och nu har den alltså ökat till 79,8 procent trots att vi har gått igenom en mycket allvarlig ekonomisk kris. Samtidigt har sysselsättningsgraden minskat generellt i EU-länderna.

Vad som är mer remarkabelt är att sysselsättningsgraden stod still under de socialdemokratiska åren 2002–2006, som präglades av stark ekonomisk utveckling med hög tillväxt och en världsekonomi som växte. Trots att vi har gått igenom den värsta ekonomiska krisen sedan depressionen har sysselsättningsgraden ökat.

Om utvecklingen följer våra prognoser har vi goda förutsättningar att nå 80 procents sysselsättning under detta år. Det vore naturligtvis glädjande om vi som land, som redan i dag ligger högst, kan se ytterligare

ökning av sysselsättningsgraden. Detta beror på att Sverige har en utveckling på arbetsmarknaden som avviker rätt mycket från övriga länder. I Sverige har sysselsättningen vuxit kraftigt också under krisåren.

Det är bara Sverige och Tyskland som kan jämföra sig med varandra när det gäller sysselsättningsökning. Över en kvarts miljon människor har fått arbete sedan 2006. Det beror på att vi har fört en bred politik för att öka sysselsättningen. En hörnsten har varit att det ska löna sig bättre att arbeta.

Senast för en vecka sedan slog Finanspolitiska rådet fast att detta har fungerat väl och att jobbskatteavdraget har haft betydande effekter på sysselsättningen. Samma resultat har både Konjunkturinstitutet och Riksbanken tidigare redovisat.

Vi har också fört en politik där fler företag ska vilja anställa. Vi har infört lättnader för företag, framför allt på kostnadssidan, för att anställa unga och människor som tidigare varit arbetslösa. Vi har även gjort omfattande insatser för att rusta människor så att de ska kunna få ett arbete. Få länder har så omfattande arbetsmarknadspolitiska insatser som Sverige.

Vi har därtill kunnat lägga om utbildningspolitiken så att den numera är inriktad på kärnkunskaper, och vi har höjt lärarnas status genom ökade lönetillägg och resurser.

Den stora fara vi nu ser är den vänsterpolitik som Socialdemokraterna, Feministiskt initiativ, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill lägga till grund för regeringspolitiken efter valet. Kärnan i den politiken är två viktiga åtgärder. Den ena är att bygga ut Amspolitiken. Det handlar framför allt om att förstärka fas 3 så att fler människor ska delta i den verksamheten. Den andra är att bygga ut den typ av åtgärdsgarantier som vi prövade på 90-talet.

I båda fallen vet vi att det är åtgärder som leder till en rundgång där åtgärd blir åtgärd blir åtgärd blir utförsäkring blir utanförskap och fastlåsning. Socialdemokraterna tänker sig att införa en åtgärdsgaranti där det enda man garanterar är ett långvarigt utanförskap från arbetsmarknaden.

Det andra ledet i Socialdemokraternas, Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Feministiskt initiativs politik är breda skattechöjningar på jobben. Tyvärr vet vi vad den politiken ledde till: kraftigt ökade ekonomiska klyftor. 95 procent av den förmögenhetskoncentration som har tillkommit i Sverige ligger under de socialdemokratiska åren. 85 procent av de inkomstskillnadsökningar vi har upplevt ligger under de socialdemokratiska åren.

Man pressade helt enkelt ut människor för att uppnå sina arbetslöshetsmål och låste fast dem i utanförskap utanför arbetsmarknaden. Då pressar man också upp de ekonomiska klyftorna. Det är tragiskt.

Anf. 26 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Anders Borg börjar bli sig lik. Han kallar högskoleutbildningar för Amspolitik. När vi ska bygga ut högskolorna och möjligheter för unga människor och äldre att läsa vidare kallar han det för Amspolitik och att vi ska låsa in dem i fas 3.

Låt mig påminna finansministern, och låt mig vara väldigt tydlig: Det är ni som har infört fas 3. Det är ni som har låst in människor i passivitet

och gör dem sjuka. Vi ska släppa ut dem därifrån, låta dem få ett arbete eller en typ av yrkesutbildning och bli anställbara. Det är vad vi ska göra. Vi gillar inte den fas 3 som ni har låst in människor i. Vi ska öppna dörren för dem. Det vill jag vara tydlig med.

En annan sak jag vill kommentera är att Anders Borg säger att fler har fått jobb i Sverige. Men då måste jag berätta en sak för finansministern: Vi har blivit fler, en halv miljon människor fler, i Sverige under den här tiden – 500 000 människor fler. Då kan man inte vara nöjd med att 200 000 nya jobb har tillkommit. Procenten sjunker inte, Anders Borg, när vi är fler människor i detta land.

Om man till exempel är lärare kan man inte ena året säga: Jag har 20 barn i min klass, och jag misslyckades det här året. Det var bara 18 barn jag kunde lära att läsa, räkna och skriva. Men nästa år får jag 25 barn, och då ska jag vara nöjd med att jag lär 21 barn att läsa.

Man måste faktiskt räkna alla. Man kan inte säga: Vi räknar bort de nya – alla nyfödda som nu har vuxit upp och ska komma ut och få arbeten. Det går inte att göra så, särskilt inte om man är finansminister. Då tycker jag att man ska räkna alla.

En annan sak jag tänkte på i debatten var Riksbankens inflationsmål. Jag tycker att det är bra att Riksbanken har målet 2 procent. Under min tid i finansutskottet följde vi noga hur man ser till att spannet inte blir för stort eller varierar för mycket. Jag tycker att det målet är bra.

När Anders Borg presenterade vårbudgeten påstod han dock att om vi ser till att människor kommer i arbete finns det en risk att inflationen ökar för snabbt. Detta var utgångspunkten i min interpellation. Är det detta som är risken, Anders Borg? Nu sade Anders Borg något helt annat här, nämligen att risken är att vi får en annan politisk majoritet i det här landet och att det är problemet. Är inflationen problemet eller inte, Anders Borg? Det skulle vara intressant att få veta.

Vi socialdemokrater är modiga nog att sätta upp mål. Vi vill bli bäst. Vi vill inte vara ett medelmåttaland, utan vi vill bli bäst på att bekämpa arbetslöshet. Det ska vi bli 2020. Det är ett tufft mål. Det kräver väldigt mycket. Men Anders Borg vågar inte ens sätta upp mål. Till och med Riksbanken är modigare. De vågar ha ett inflationsmål på 2 procent, men Anders Borg vågar inte ens sätta upp ett sysselsättningsmål.

Har ni något mål för att bekämpa arbetslösheten, Anders Borg?

Anf. 27 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Detta är väldigt intressant. En del moderater kommer fram här och säger: Nej, så här är det. Vi har läst på, och det finns ett institut som har sagt att verkligheten ser ut så här.

Men verkligheten är att 34 000 människor finns i en åtgärd som är en kopia av kommuniststaternas arbetsmarknadspolitik. Verkligheten är att en utförsäkrad mor till en 15-årig kille säger: Hans straff är att ha en mor som är sjuk och inte kan försörja honom eller erbjuda honom någonting. För en sådan grabb är en Iphone en dröm. Det är verkligheten.

Klyftan har ökat, hur man än vill läsa alla rapporter. Verkligheten är att fattigdomen ökar i Sverige. Verkligheten är att folk i Sverige inte får möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det är så verkligheten ser ut.

Allt är inte nattsvart, herr talman. Det är självklart, för det finns mer än 4 miljoner löntagare som varje dag går och jobbar, och Sverige går runt och går framåt. Men i den här stunden finns det människor som lämnas efter, som är sjuka och har sjukdomen som straff, för de blir utförsäkrade från försäkringen och hamnar på sos.

Det är den verkligheten som vi lever med i dag i Sverige. Det är den vi oroar oss för, herr talman, inte för att 4 miljoner jobbar utan för att folk är efter.

Anf. 28 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Det låter bra, Monica Green, att du fortfarande tycker att målet med låg inflation och prisstabilitet är viktigt och är en huvuduppgift för Riksbanken. Då hoppas jag också att Socialdemokraterna kan stå fast vid att detta bör vara Riksbankens mål, så att man inte börjar blanda in andra parametrar, som Riksbanken har små möjligheter att påverka.

Vi är tillbaka i den pågående diskussionen kring arbetslöshet, sysselsättning och sysselsättningsgrad. Det är otvivelaktigt så att sysselsättningen har ökat med ungefär 250 000 personer. Då framförs det ibland som ett motargument: Men hur är det med sysselsättningsgraden? Ja, även sysselsättningsgraden har faktiskt ökat. Om man bryter ned siffrorna för sysselsättningsgraden och tittar på olika åldersgrupper kan var och en som gör det notera att sysselsättningsgraden har ökat i samtliga åldersgrupper utom för de allra yngsta, gruppen som börjar vid 15 år.

Vad är då skälet till att sysselsättningsgraden totalt sett verkar ha gått ned en aning, för så är det ju? Det beror på att den allra äldsta åldersgruppen har växt så mycket att även om det i den äldsta åldersgruppen, 65–74 år, är en högre andel som arbetar i dag så är den gruppen så stor att den tynger ned statistiken i dess helhet.

Beträffande ungdomsarbetslösheten tycker jag att det är rätt allvarligt att man försöker använda den lite grann som skrämselfpropaganda, som jag uppfattar det. Man påstår ju att ungdomsarbetslösheten är väldigt hög. Faktum är att det är en hel del som studerar på heltid som ingår i den statistiken. Eurostat har brutit ned siffrorna och pratar i stället om inaktivitet bland unga, och då tittar vi på helt andra siffror. Då ligger vi under 10 procent.

Det är fortfarande för många. Det är fortfarande ett problem. Men att komma och skrämmas med 25 procent tycker jag inte är seriöst.

Anf. 29 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Nyligen gick det ett stråk av medlidande genom min enkla kropp. Finansministern har tjänat sitt värv i åtta år, men det har alltid varit någon annans fel. Tänk att få vara finansminister i åtta år och inte kunna få något utträttat kring den viktigaste frågan av alla: jobben. Först var den lede fi Socialdemokraterna. Sedan har det varit omvärlden och någon annan. Finansministern har inte kunnat påverka. Den bilden vill han att vi ska få.

Men sanningen är en annan. Ni gick till val år 2006 – det är länge sedan – på att utmåla Sverige som ett land som dignade under massarbetslöshetens våld och där utanförskapet var monumentalt. Det var 260 000 arbetslösa. Nu, efter åtta år, lämnar ni efter er 440 000 arbetslösa och

trumpetar ut från talarstolen hur lyckad politiken har varit. Men det är bara för envar att räkna: 440 000 är väsentligen fler än 260 000.

Men ni har också åstadkommit något annat. Ni hade två linjer, två strategier. Den ena var att sänka skatterna, och i den strategin handlade det också om lönesänkningar. Det andra var att pressa ut människor på en arbetsmarknad som ni trodde skulle öppna sig genom att man sänkte lönerna. Det är en klassisk moderat utbudspolitik som bygger på antagandet att människor inte vill arbeta utan att man måste piska dem ut på arbetsmarknaden genom att försämra arbetslöshetsförsäkringen.

Ni har inte gjort att det blev färre arbetslösa, men ni har gjort de arbetslösa fattigare. Ni har sett till att rädslan för att hamna i ofrivillig arbetslöshet är mycket stor. Det har fått som en följeffekt att tusentals människor på våra arbetsplatser i landet i dag får höra: Passar det inte behöver du inte komma i morgon – det finns alltid någon annan som kan ta jobbet.

Ni har även förändrat relationerna på arbetsmarknaden, så att många som går till sitt jobb är rädda, och makten har ökat för arbetsgivare på olika nivåer. Det ser vi också de senaste dagarna.

Det är den verkliga effekten av er politik: inte lägre arbetslöshet utan en större fruktan för att komma i arbetslöshet. En klassisk högerpolitik, utbudspolitik, har kört ordentligt i väggen. Skyll inte Socialdemokraterna för det!

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Eftersom det uppstod lite förvirring kan det finns skäl att redovisa den statistik som Eurostat har publicerat. Eurostat mäter sysselsättningen som andel av befolkningen mellan 20 och 64 år. Den andelen stod still 2002–2006. Trots att världsekonomin gick på högvarv misslyckades den socialdemokratiska politiken med att skapa grund för fler människor i arbete.

Nu har vi genomgått den värsta ekonomiska krisen sedan depressionen, och andelen mellan 20 och 64 år som är i sysselsättning har ökat från 78 procent till 79,8 procent. Sverige har alltså i dag den högsta sysselsättningsgraden av EU-länderna och har också påvisat en påtaglig ökning. Även i den äldsta gruppen, gruppen mellan 55 och 64 år, ser vi i Sverige en kraftig ökning från 69 till 73 procent, och vi ligger på 73 procent, att jämföra med 50 procent, som är genomsnittet i EU.

Den svenska arbetsmarknaden står alltså ut, därför att vi har den högsta sysselsättningsgraden. Det är helt enkelt därför att vi har fört en politik som sätter jobben främst, där vi har varit tydliga med att det måste löna sig att arbeta, att det måste finnas fler företag som vill anställa, att det måste finnas en kunskapsgrund i skolan för dem som studerar.

Mot den politiken, som har fungerat väl, står det socialdemokratiska alternativet. Det är två huvudidéer som Socialdemokraterna företräder.

Det ena är att höja skatten på arbete. Vi får inte besked om Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Feministiskt initiativ ska höja skatterna med 30, 40 eller 50 miljarder. Vi får veta att det är stora skattehöjningar och att de särskilt ska riktas mot arbetskraften, så att det slår direkt mot jobb och sysselsättning.

Det andra huvudspåret från Socialdemokraternas sida är att bygga ut en förstärkt fas 3, så att fler människor låses fast i Amsätgärder, där de

inte får ett riktigt arbete och inte får en möjlighet att återgå till arbetsmarknaden utan där åtgärd på åtgärd ska sluta med förtidspensionering.

Det är så Socialdemokraterna alltid har drivit politiken. Syftet är att pressa ut människor från arbetsmarknaden för att fixa till siffrorna, så att man når sina arbetslöshetsmål genom att fler människor lämnar arbetsmarknaden. Vi får inte veta vilka mål Socialdemokraterna sätter upp. Är det att 400 000 eller 500 000 ska förtidspensioneras om man får regeringsmakten? Vad är målen för förtidspensioneringar och sjukskrivningar? Hur högt kan ni gå? Hur många människor kan ni låsa ute? Hur många människor kan ni pressa ut? Det är väl ändå det som är den grundläggande planen, alltså att bygga ut Amsåtgärder och pressa ut människor i utanförskap? Det är de två socialdemokratiska åtgärder som man alltid har hänfallit åt.

Låt oss också vara klara över vad denna politik ledde till. 95 procent av ökningen av förmögenhetskoncentrationen skedde under de socialdemokratiska åren. Det är ingen slump. Socialdemokraterna förstörde företagsklimatet. För att ändå försöka göra någonting borrhade man upp stora hål i skattesystemet. Alla miljardärer undantogs från förmögenhetsbeskattningen. Man tog bort arvs- och gåvoskatten för att särskilt underlätta för de allra rikaste. Det var den socialdemokratiska politiken. Vanliga människor pressade man ut i utanförskap. Man låste fast och stängde in dem och satsade på åtgärder. Det var politiken.

Vi har satsat på jobb, och Socialdemokraterna har satsat på åtgärder. Sedan borrhade Socialdemokraterna hål i skattesystemet för att de allra rikaste skulle få det bättre. 95 procent av ökningen av förmögenhetskoncentrationen är ett direkt resultat av Socialdemokraternas politik.

Anf. 31 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det är inte klädsamt när någon ljuger. Jag tycker att det är extra oklädsamt att göra det i riksdagens kammare. Låt mig vara tydlig. Jag kan upprepa vad jag sade i mitt förra inlägg. Anders Borg kan också läsa protokollet. Vi ska avskaffa fas 3. Vi ska öppna dörren till fas 3 där ni har låst in människor. Vi ska avskaffa fas 3.

Jag vet att Anders Borg kommer att stå här och ljuga om och om och om igen och påstå att vi ska göra saker som vi inte ska göra. Jag förstår att han är både förvirrad och förtvivlad just nu för att han inte ska vara finansminister efter september. Han står här och ljuger och påstår att vi ska ha kvar det fas 3 som ni har infört och som ni har låst in människor i. Förtvivlade människor blir inlåsta och kommer inte ut. De blir till och med sjuka av fas 3. Vi ska låsa upp dörren till fas 3 och släppa ut människorna.

Sedan kan Anders Borg stå här och föraktfullt kalla högskolepolitik för Amspolitik. När vi satsar på högskoleutbildningar säger Anders Borg: Nej, det vill inte Socialdemokraterna göra, för de ska låsa in människor i fas 3. Men det är han själv som har gjort det. Det är han som har hittat på fas 3, och det är han som har låst in människorna.

Vi ska hämta nyckeln och låsa upp dörren och öppna upp för människor så att de blir fria igen. Vi ska se till att de får jobb och utbildning. De ska få jobba inom välfärden och bli anställbara. Vi ser till att människor blir anställbara, det gör inte Anders Borg. Vi vill att de ska skaffa sig kunskap. Därför satsar vi på skola och högskoleutbildning.

Ungdomarna har ingen framtidstro i dag, trots att de ropar det från taken här utanför. Vi ska se till att ungdomar och andra människor får en framtidstro. Vi ska på allvar ta itu med det stora problemet, nämligen massarbetslösheten.

Anf. 32 TALMANNEN:

Även om det blir lite upphetsat i debatten, ber jag ledamöterna att vårda språket efter kammarens sedvänja.

Anf. 33 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag läste det som Anders Borg skrev 1993 om att det viktigaste av allt var att avveckla välfärdsstaten därför att den sövde och begränsade människors kreativitet.

Nu sade Anders Borg från talarstolen att Socialdemokraterna pressar ut människor i utanförskap. Det är ett tämligen brutalt ordval från en som fullständigt medvetet och med kirurgisk precision har skjutit sönder lagen om anställningsskydd, vilket gör att man staplar anställning på anställning så att otryggheten har ökat våldsamt mycket i arbetslivet, och från en som precision har skjutit sönder arbetslöshetsförsäkringen och gör att människor är livrädda för att byta jobb. De strukturella förändringar som finns i samhället upplevs som en oerhörd börda och plåga. Jag har träffat alla dessa människor. Att från en finansminister som med stor medvetenhet har plockat sönder den trygghet som sjukförsäkringen innebär få höra att Socialdemokraterna vill pressa ut människor i utanförskap är en retorik som knappast är värdig en ny finansministerkandidat. Jag tror att Anders Borg skulle betänka den politik som han faktiskt står för och effekten av den. Det har varit ett stort och beklagligt misslyckande.

Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig återigen redovisa Eurostats viktiga siffror. Sverige har den högsta sysselsättningsgraden i EU för befolkningen mellan 20 och 64 år. Inte något land har en högre sysselsättningsgrad, och den har ökat sedan 2006 från 78 procent till 79 procent. Detta är naturligtvis ett resultat av en viktig politisk förändring. Vi vet att sysselsättningsgraden stod still under de socialdemokratiska åren. Trots en internationell högkonjunktur misslyckades man med jobben. Detta beror på att regeringen så konsekvent har prioriterat en politik för fler i arbete. Vi har så konsekvent gjort det mer lönsamt att arbeta, och vi har så konsekvent förbättrat villkoren för företagsamheten. Det är nyckeln till att också lyckas med sysselsättningen.

Mot vår politik står Socialdemokraternas, Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Feministiskt initiativs politik. De fyra vänsterpartierna har som gemensam inriktning att bygga ut Amspolitiken, att låsa fast människor i åtgärder, att pressa ut människor från arbetsmarknaden och att bygga ut ett förstärkt fas 3. Det kommer att vara det främsta resultatet av Socialdemokraternas politik att fler människor låses fast i åtgärder, att fler människor tvingas ut från arbetsmarknaden, att fler människor drabbas av otrygghet och att de ekonomiska klyftorna därför åter ökar.

Finanspolitiska rådet har slagit fast att klyftorna i Sverige ökade kraftigt fram till 2006 och att de därefter, trots krisen, legat stilla. 95 procent av ökningen av förmögenhetskoncentrationen svarade Socialdemokrater-

na för därför att man öppnade skattesystemet för miljardärer när man tryckte ut människor från arbetsmarknaden. Det var en hjärtlös politik som slog sönder vår fina ordning med full sysselsättning. Den ska vi inte ha tillbaka.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2013/14:447 om pensionärsskatten

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Monica Green har frågat mig dels vad jag avser att göra med pensionärsskatten, dels vad jag avser att göra för att minska klyftan mellan löntagare och dem som har arbetat. Monica Green har även frågat vad jag avser att göra för att fler ska uppfatta skatten som rättvis.

Regeringens övergripande mål är att varaktigt öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Det finns inte något egenvärde av att beskatta lön och pension olika. Däremot ska det löna sig att arbeta. Fler i arbete är en förutsättning för att säkra välfärden för en befolkning med allt fler äldre. Behovet av reformer för ökad sysselsättning, tillväxt och välfärd finns därför kvar. För att minska utsattheten och värna sammanhållningen avser regeringen att fortsätta genomföra åtgärder riktade till grupper med svag ekonomi eller större försörjningsbörda.

Som ett led i att förbättra pensionärernas inkomster har regeringen sänkt skatten för äldre vid fem tillfällen. För en genomsnittlig pensionär över 65 år har skatten sänkts med cirka 850 kronor per månad sedan 2006.

Finanspolitiken går nu in i en fas där inriktningen är att successivt nå balans och överskott. Det innebär att nödvändiga reformer, vare sig de är på utgifts- eller inkomstsidan av budgeten, kommer att behöva finansieras krona för krona.

Anf. 36 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag har ställt den här interpellationen, eftersom ni har infört pensionärsskatt. Den borgerliga regeringen införde pensionärsskatt direkt efter att de hade vunnit valet. Det är möjligt att Anders Borg försöker pådyvla oss – precis som han gjorde i den förra debatten – att det var vi som införde fas 3, men så är det ju inte. Det är vi som ska avskaffa det, och det var ni som införde fas 3.

Samma sak är det med pensionärsskatten. Ni har infört pensionärsskatten, och vi tänker avskaffa den steg för steg. Det kommer tyvärr inte att gå i ett enda svep, eftersom det på grund av den borgerliga regeringen i dag är väldigt stora skillnader mellan de som arbetar och de som har arbetat. Ni har varje år sett till att klyftorna i skatt har ökat när det gäller de som arbetar och de som har arbetat.

Eftersom vi tycker att pension är uppskjuten lön har vi bestämt oss för att vi ska avskaffa den pensionärsskatt som ni har infört, och vi tar det första steget redan i höst. Vi tycker att äldre människor blir orättvist beskattade och diskriminerade på detta sätt. Det är därför som vi vill ta dessa steg.

De klyftor som ni har åstadkommit har ju ökat. Beräkningar visar att en genomsnittspensionär med 15 800 kronor i månaden betalar i dag 4 100 kronor mer i skatt än den som arbetar, och det är mycket pengar. Pensionärer har faktiskt arbetat, slitit och gjort ett väldigt bra arbete för att bygga upp det här fina landet. Sedan betraktas de av den borgerliga regeringen som bidragstagare. Det är inte bra att vara bidragstagare, som Anders Borg brukar uttrycka det. Vi tycker att det är ovärdigt. Det är också anledningen till att jag har ställt interpellationen.

Jag skulle vilja veta: Har ni för avsikt att fortsätta att öka klyftorna, om det nu skulle gå så illa att ni vinner valet i höst? Tänker ni fortsätta att öka klyftorna mellan de som arbetar och de som har arbetat? Eller ska ni se till att ni steg för steg avskaffar den orättvisa pensionärsskatten?

Anf. 37 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Debatterna i den här kammaren är ibland en märklig uppvisning i politisk retorik. Politisk retorik är ibland en ädel konst, men någon måtta får det väl ändå vara på hur man vrider till fakta för att få dem att passa den egna bilden.

Nu säger interpellanten Monica Green att Alliansen har infört en pensionärsskatt. Alla som hör detta får uppfattningen att man har lagt på en extra skatt på ett kollektiv. Sanningen är ju den att alliansregeringen har sänkt skatten för pensionärer – inte en gång, inte två gånger, inte tre gånger, inte fyra gånger, utan fem gånger. Fem gånger har alltså alliansregeringen sänkt skatten för pensionärer från den höga nivå som rådde när Socialdemokraterna styrde det här landet.

Sedan är det förvisso sant att alliansregeringen också har sänkt skatten mer för människor som arbetar. Då kan man ställa sig frågan varför det är på det viset. Vår principiella utgångspunkt är att det inte finns något egenvärde i att ha höga skatter. Där finns det nog en stor principiell skillnad jämfört med hur Socialdemokraterna resonerar. Som jag uppfattade Socialdemokraternas hållning är det ett egenvärde i att ta in så mycket pengar som möjligt till statskassan för att politiken ska styra och administrera.

Vi ser ett stort egenvärde i att människor får behålla så mycket som möjligt av de pengar som de själva arbetar ihop. Pengarna tillhör faktiskt medborgarna i det första skedet. Det finns alltså inget egenvärde i höga skatter. Däremot ska skatterna ligga på en sådan nivå att vi kan upprätthålla en fungerande välfärd. Det tror jag att vi alla är måna om.

Det finns inte heller något egenvärde i att ha en skillnad i skattenivå mellan pensionärer och människor som arbetar. Men det som är viktigt och det som är prioriterat som ett huvudansvar för staten är att se till att det finns fungerande drivkrafter för jobb och tillväxt, eftersom det är det som gör att man får in mer pengar till välfärden.

Genom bland annat jobbskatteavdraget – det är bara en reform av flera viktiga strukturella reformer för att få ned arbetslösheten – ökar också skatteintäkterna. Det är pengar som sedan kan användas till vår gemensamma välfärd och som kommer bland annat pensionärer till del. Vi kommer alla att behöva äldreomsorg när vi blir äldre. En viktig del i detta är att se till att vi har ett klimat i det här landet där jobben kan växa och där tillväxten kan öka, så att vi får mer pengar till den gemensamma

välfärden, samtidigt som vi balanserar detta med att låta människor behålla så mycket pengar som möjligt.

Vi vet ju att Socialdemokraterna står för en annan linje. Skatterna ska gärna vara så höga som möjligt. Politiken ska sköta administrationen. Om arbetslösheten skjuter i höjden har vi sett hur de hanterar detta. Tidigare har de gjort det genom att skicka ut människor i förtidspension. Varje dag förtidspensionerades 140 personer under den senaste socialdemokratiska regeringen innan Alliansen tillträdde.

Herr talman! Detta är inte ett sätt att säkerställa mer pengar till de gemensamma åtagandena framöver.

Anf. 38 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Den här debatten handlar om skatteklyftan mellan löntagare och pensionärer. Den handlar inte om skatten i sig, utan den handlar om den orättvisa beskattningen.

Det är ju inte så att pensionärer har mer pengar att röra sig med än löntagare, tvärtom. Många får en halvering av sin inkomst när de blir pensionärer. Då får de dessutom en högre skatt jämfört med löntagare. Det är däri orättvisan ligger.

Frågan är: Vad händer framöver? Det är det som är den springande punkten. Kommer regeringen att minska klyftan mellan beskattning av lön och pension, eller kommer man att öka den klyftan?

Även om det har varit små skattesänkningar för pensionärer – de är små jämfört med skattesänkningarna för löntagare – har den sammanlagda politiken ändå inneburit att klyftan har ökat. För varje jobbskatteavdrag växer klyftan. Målet måste ju vara tvärtom, att vi successivt bygger bort klyftan så att beskattningen blir mer likvärdig. Vi är inte nöjda förrän målet är helt uppnått. Det ska vara samma skatt för löntagare och pensionärer. Pension är uppskjuten lön, och därmed ska pension också beskattas som lön.

Under den här tiden har också bromsen slagit till. Det har lett till att många har fått pensionssänkningar. Även om regeringen har sänkt skatten för pensionärer, är det många som i slutändan har fått mindre i sina kuvert. Detta tillsammans med orättvisan att löntagare betalar en lägre skatt än pensionärer slår ju dubbelt mot pensionärerna.

Det finns också många så kallade fattigpensionärer i dag, det vill säga att deras pensioner ligger under fattigdomsgränsen. Man brukar beräkna att den ligger på 10 800 kronor. Var tredje pensionär hamnar där. Bland kvinnor är det ännu fler. Varannan kvinna som i dag blir pensionär hamnar under fattigdomsgränsen.

Det som är skrämmande är att det inte kommer att se bättre ut för 80-talisterna. Det kommer att bli många fattiga pensionärer från den åldersgruppen, och inte minst kvinnor blir väldigt hårt drabbade. Så detta är en kvinnofälla, men naturligtvis är det också många män som drabbas hårt.

Orättvisan i beskattningen slår mot alla pensionärer. Det är en principfråga om pension ska beskattas som lön eller om det ska finnas en pensionärsskatt. Det innebär inte att pensionärerna får mer skatt än tidigare, men de betalar högre skatt än löntagarna. Det är en grundläggande principiell orättvisa och handlar dessutom om mycket pengar för en pensionär.

Pensionärerna drabbas av nedskärningarna i välfärden. Vi ser ett samband. Om man gång på gång sänker skatten slår det till slut mot välfärden. Hur ska man bekosta välfärden när man ständigt sänker skatten? Många pensionärer har drabbats av nedskärningar i välfärden utan att få jobbskatteavdrag som kompensation. Det handlar om sjukvården där många äldre, särskilt de multisjuka, bollas fram och tillbaka. De får vänta länge på att få vård och skickas hem alldeles för tidigt. Det handlar om äldreomsorgen där personaltätheten minskar. Många anhöriga har gått ned i arbetstid eller helt slutat jobba för att ta hand om gamla släktingar.

Frågan är i vilken riktning vi ska gå, mot mer rättvisa eller mot mer orättvisa.

Anf. 39 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Pensionärer kallar skatten för pensionärsskatt. Därför kanske det är bra att göra en tillbakablick för att se vad som hänt sedan finansministern tillträdde sin post. Plötsligt fick en del grupper i samhället betala mer skatt än löntagarna. Pensionärerna är en grupp, föräldralediga en annan, arbetslösa en tredje, sjukskrivna en fjärde. Man kan enkelt sammanfatta det med att icke-produktiva grupper av befolkningen har fått högre skatt.

De som inte producerar, de som inte arbetar på fabrik eller på kontor och producerar, får betala högre skatt. Trots att man inte väljer att bli arbetslös och inte kan välja sin biologiska ålder eller att bli sjuk får man betala högre skatt. Däremot kan man välja att skaffa barn och vara föräldraledig. För bara någon månad sedan var man på väg att till gruppen som inte kan välja lägga studerande vid högskolor. De skulle betala mer och låna ut pengar eftersom de tydligen ansågs ha råd med det.

Det är en medveten politik. Dessa grupper producerar ingenting, och då får de betala högre skatt. Det är Anders Borgs grundidé med skatteändringen. Det är viktigt att säga att det inte finns något egenvärde i att ha höga skatter, som en moderat ledamot sade tidigare i debatten. Det finns absolut inget egenvärde i det, men frågan är varför just de ovan nämnda grupperna ska ha högre skatt. Vad finns det för egenvärde i att de har högre skatt än de som arbetar? Det vore intressant att höra finansministern resonera kring det.

Intressant är också vad man gjorde med pengarna. Samtidigt som en del grupper fick högre skatt hade man 60–70 miljarder i kassakistan. Dessutom sålde man en del statliga bolag med stora tillgångar. Nu ser ekonomin helt annorlunda ut. Nu behöver Anders Borg låna 10 miljoner för varje timme han står i kammaren för att få ekonomin att gå ihop. Hela världen har gått igenom en kris, och i Sverige har de grupper jag nämnde – pensionärer, föräldralediga, arbetslösa, sjukskrivna – fått betala ett högre pris för den än löntagarna.

Anf. 40 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Det här är en spännande debatt. Det är en debatt där Socialdemokraterna går fram hårt med att de vill sänka skatterna. Det är kul att få höra dem försvara att folk ska få behålla mer av de pengar de faktiskt tjänar.

Alliansen har, precis som tidigare talare sagt, sänkt skatten för pensionärer fem gånger. Det handlar om mycket pengar. Samtidigt finns det

självklart en önskan att pensionärerna inte ska betala högre skatt på sin pension än de som jobbar. Det är en ambition man måste ha.

Det vore spännande att höra hur man ska finansiera det hela. Man kan tydligen lova hur mycket som helt. Monica Green har bland annat lovat att 50 000 fler ska anställas i offentlig sektor eftersom fas 3 ska läggas ned och dessa i stället ska arbeta inom välfärden. Därför skulle jag vilja fråga hur man ser på samhällsekonomin totalt. Alla vi som var med på 80- och 90-talen minns hur man i offentlig sektor var tvungen att spara stora pengar. Man var även tvungen att höja skatterna för folk.

Frågan är hur finansieringen av de 50 000 kommer att slå på vanliga löntagares skatt och hur den kommer att slå på pensionärernas skatt. På det sjukhus där jag arbetade sade man upp 1 500 personer eftersom man hade anställt fler än det fanns ekonomi för. Jag skulle vilja höra hur de 50 000 jobben i offentlig sektor ska finansieras och hur vi samtidigt ska få pengar till att sänka skatten för pensionärer.

Jag tror att många som jobbar i offentlig sektor är trötta på ofinansierade förslag från Socialdemokraterna. Vid varje högkonjunktur ökar man kostnaderna och i lågkonjunktur ska det sparas, och det är kvinnor som får betala för de ökade kostnaderna. Jag skulle vilja veta hur man dessutom ska finansiera sänkningen av skatten för pensionärerna. Nu är det upp till bevis.

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Alliansregeringen har sänkt skatten för pensionärer fem gånger – sammanlagt 16 miljarder kronor i köpkraftsförstärkning för pensionärerna, 850 kronor i månaden. Vi har vid upprepade tillfällen dessutom förstärkt resurserna till äldreomsorgen, och vi har vid upprepade tillfällen förstärkt bostadsbidragen för kvinnor med låg eller begränsad inkomstpension. Pensionerna har ökat inom ramen för det pensionssystem vi har. Det är den inriktning vi har även framöver. Vi tror på en tillväxtorienterad politik. Vi tror att tillväxt är bra. Då stiger pensionerna, då stiger inkomsterna och då får människorna det bättre.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ vill regera Sverige tillsammans. Om jag har förstått situationen rätt är Miljöpartiet nu tillsammans med Feministiskt initiativ och Vänsterpartiet den starka parten, och de eftersträvar nolltillväxt. De har som mål att vi ska komma ur det så kallade tillväxtsamhället. Då kan det vara viktigt att vi analyserar vad det betyder för pensionärerna. Det är också viktigt att vi får en del svar. Vårt pensionssystem är ju så inriktat att med det inkomstindexeringssystem vi har, och såsom pensionsuppbyggnaden är uppbyggd, sjunker pensionerna om vi har nolltillväxt.

Med nolltillväxt skulle vi sänka pensionerna med i runda slängar 15 procent under en tioårsperiod. Därtill kan vi med nolltillväxt nog räkna med att kommuner och landsting tappar någonstans mellan 20 och 30 miljarder kronor per år i form av minskade skatteintäkter. Givet att äldreomsorgen är central och viktig är det en betydande försämring som kommer att drabba Sveriges pensionärer, vilka ofta är i behov av vård och omsorg.

Den fråga vi måste ställa till Socialdemokraterna är hur de kommer att redovisa detta för väljarna. Hur stora sänkningar av pensionerna är de

beredda att acceptera när de ska göra upp om nolltillväxt med Miljöpartiet?

Är man beredd att acceptera att vi ska ha fallande pensioner under lång tid, eller är det här en fråga där man ska köra över Miljöpartiet? Kan man då redovisa för väljarna att Miljöpartiet inte ska få inflytande efter valet?

Vi har tre månader kvar till valet. Miljöpartiet går till val på att stoppa tillväxten i Sverige. Man kan i och för sig förstå den utgångspunkten, givet hur Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ har utformat politiken. Det är en politik som skulle undergräva tillväxtkraften i ekonomin och göra att sysselsättningen försämrades, att företag slutade investera, att reallönerna sjönk och att vi fick en sämre ekonomisk utveckling.

Men den grundläggande frågan till Socialdemokraterna är: Hur långt ned är ni beredda att pressa pensionerna för att komma överens med Miljöpartiet? Kan de falla med 15 procent, eller är ni beredda att sätta stopp halvvägs, så att ni kan få en nedgång på kanske 7–8 procent? Vad är regeringmakten värd? Hur mycket skulle pensionärerna behöva betala för den nolltillväxtpolitik som ni socialdemokrater är beredda att acceptera?

Anf. 42 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag ska börja med att svara Lotta. Jag är glad över frågorna, eftersom det är så viktigt för oss socialdemokrater att ha ordning och reda i ekonomin. Vi är vana vid att städa upp efter er, som efter 90-talskrisen när ni hade styrt. Då förlorade Sverige miljoner varje sekund. Vi satt i en lånefälla som var fruktansvärd. Vi städade upp efter den borgerliga regeringen. Vi såg till att det blev ordning och reda och stabila finanser. Moderaterna var visserligen emot vissa delar av det, men nu har även Anders Borg berömt Göran Persson för att han gjorde detta så bra under 90-talet. Dessutom börjar Moderaterna ta äran åt sig för de stabila regler som vi satte upp efter 90-talskrisen. Anders Borg och jag är överens om att vi ska ha ordning och reda och att vi ska ha de här stabila reglerna. Det finns inget som helst snack om den saken. Att det var vi som satte upp dem med Göran Persson i spetsen är det heller inget snack om. Vi är vana att städa upp efter er, och vi kan göra det igen om det så behövs.

Vi ska se till att människor släpps ur fas 3, det är sant. Ni har låst in dem där, och vi ska låsa upp. Det behövs bland annat tjänster i välfärden. Många sliter ut sig och blir sjuka. Det är mycket att göra där. Men det behövs också andra satsningar, bland annat investeringar i bostäder, för det byggs för lite, och i utbildning. Vi ska se till att dessa människor får olika saker att göra. De ska inte vara inlåsta i fas 3.

Sedan kommer vi till den pensionärsskatt som ni har infört, klyftan mellan pensionärer och dem som arbetar. Att det är en klyfta kan man nog inte säga emot i alla fall. Man kan kalla klyftan för drivkraft om man vill, och man kan kalla den för pensionärsskatt om man vill. Ni tycker att det låter tjugigare med drivkraft. Men jag skulle vilja veta om ni vill ta bort pensionärsskatten eller inte. Vill ni ha en skillnad eller inte? Det är ganska viktigt för Sveriges pensionärer att få veta det. Säger ni att det är en drivkraft och att klyftan ska vara kvar, eller säger ni att ni vill minska klyftan och steg för steg fasa ut den? Jag tycker mig höra olika uppgifter

här. Vill ni ha kvar pensionärsskatten eller inte? Jag skulle gärna vilja ha ett svar på det, och jag vill gärna ha svar från Anders Borg, som är finansminister och är den som har infört pensionärsskatten, det vill säga den här klyftan. Ska ni ha kvar den eller inte?

Vi har varit noga med detta. Vi tänker fasa ut den steg för steg. Vi tänker göra en skatteväxling. Vi börjar med miljonärerna. Vi ser till att det går från Sveriges miljonärer till pensionärerna. Det är vårt första steg, som vi tar redan i höst efter det att vi har vunnit valet. Det är ett löfte till Sveriges pensionärer. Vi vill inte ha den orättvisa pensionärsskatt som ni har infört.

Det skulle vara intressant att veta hur ni tänker göra om ni skulle vinna valet. Tänker ni ta efter våra förslag och minska klyftorna, eller tänker ni fortsätta att öka dem? Trots att ni har sänkt skatten vid några tillfällen har pensionerna sjunkit på grund av att ni har misslyckats med arbetslösheten och att bromsen har slagit till. Dessutom har klyftan ökat för varje år, inte minskat. Frågan är vad ni egentligen vill. Vill ni minska den, eller vill ni öka den?

Anf. 43 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! För att ta det i rätt ordning: Statens huvuduppgift är att se till att skapa goda förutsättningar för jobb och tillväxt. Det är så vi kan säkerställa att vi har en fungerande välfärd. Detta har lyckats relativt väl, trots den besvärliga lågkonjunktur vi har gått igenom. Dagens Samhälle publicerade för ett par månader sedan uppgifter från Ekonomistyrningsverket om att vi aldrig har haft så mycket pengar till välfärden som nu. Det har skett en ökning med ungefär 160 miljarder i välfärdssektorn. Den delen av statens uppdrag har alltså fungerat relativt väl, även om det finns mer att göra. Jobbskatteavdraget är en av flera viktiga strukturella reformer som gjorts för att säkerställa att vi får fler arbetade timmar och därmed mer resurser till välfärden.

Återigen: Det finns inget egenvärde i att ha en klyfta mellan pensionärer och människor som arbetar. Det som är viktigt är att säkerställa att vi får fler jobb och högre tillväxt, för det gynnar alla, även pensionärerna. Det skulle jag säga är statens huvuduppgift.

Det som är allvarligt är att Socialdemokraterna, som pratar väldigt mycket om jobb och att det är viktigt med arbete, inte har några förslag för hur det ska bli fler jobb. Det ni föreslår är kraftiga skattehöjningar för breda löntagargrupper, inte bara för miljonärer, som Monica Green försöker ge sken av. Merparten av de här pengarna ska ni sedan ge till människor som inte arbetar. Det går precis på tvärs mot den utveckling som vi borde behöva se.

Era tilltänkta samarbetspartier, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, föreslår arbetstidsförkortning. Det vet vi raserar välfärden. Det kommer att försvinna kanske över 200 000 tjänster från välfärdssektorn om Vänsterpartiet får igenom sin 25-procentiga arbetstidsförkortning. Om Miljöpartiet får igenom sin pratar vi om kostnader på 155 miljarder kronor, enligt riksdagens utredningstjänst. Då blir det inte mycket pengar kvar till pensionärerna.

Anf. 44 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Att regeringen vill öka klyftan mellan å ena sidan sjuka och arbetslösa och å andra sidan löntagare vet vi, och det har bekräftats många gånger om. När det gäller pensionärerna har regeringen inte varit lika tydlig i retoriken, men i den faktiska politiken har klyftan i beskattning vuxit hela tiden mellan lön och pension. Det är ett faktum, även om det har skett vissa skattesänkningar för pensionärer. De sammantagna skattesänkningarna resulterar i att klyftan hela tiden växer mellan löntagare och pensionärer.

Det vore intressant att få höra om detta är en medveten politik eller om man har en ambition att minska den här klyftan. Eller handlar det om att även pensionärer ska ut och arbeta, när man nu talar om att öka drivkrafterna till arbete? Självklart ska det vara frivilligt att arbeta som pensionär, men borde det inte också vara en rättighet för en pensionär att slippa arbeta och kunna leva på sin pension?

Jag skulle vilja nämna tre områden som jag tycker är viktiga för pensionärerna. Det första är rättvis skatt. Jag vill inte säga skattesänkningar, utan rättvis skatt, det vill säga samma skatt på pension som på lön. Vi måste nå det målet steg för steg.

Det andra området är bromsen. Det är under regeringens tid som bromsen har slagit till och pensionerna sjunkit. Detta beror mycket på att man har misslyckats med massarbetslösheten. Man sätter folk i fas 3 och ger massor med pengar till arbetsgivare som tar emot arbetslösa, men det leder inte till fler jobb. Det är ett misslyckande.

Det tredje området är välfärden. Här behövs det mer pengar. Vi behöver få in mer skatt för att betala välfärden. Med vår politik är det framför allt miljonärerna och storföretagen som ska betala.

Anf. 45 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Detta är intressant. Nu har vi fått svar på varför de icke-produktiva grupperna av medborgare i samhället får betala mer skatt. Det ska nämligen vara en drivkraft för att jobba.

När det gäller de arbetslösa har vi sett att ju fattigare de är, desto större drivkraft har de. Nu förstår vi också varför man gör detta. Finansministern har tidigare sagt att välfärdstaten är en omöjlig konstruktion. Därför ska man göra så att människor har drivkraft. De ska vara lite av hungriga vargar som ska jaga jobb.

Frågan är bara hur man har tänkt när man har infört att pensionärerna ska betala högre skatt. Vad ska 79-årig kvinna eller man ha för drivkraft att söka jobb? Det är lite absurt, herr talman, att kräva det av människor när de är i den åldern att de har tjänat det här landet väl och har betalat in till pensionerna. De ska ha en drivkraft, och därför ska de betala högre skatt.

Nu har man dessutom bestämt sig, som vi hörde av Moderaterna tidigare, att fem gånger om sänka ambitionen för den drivkraften. Man försöker med en femtiolapp då och då lite grann jämna ut skillnaden som man har skapat och släpper lite på drivkraften som pensionärerna ska ha att söka jobb. Att föra en sådan debatt är absurt, herr talman.

Anf. 46 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Det finns egentligen inte några genvägar till att säkra pensioner och låga skatter på pensioner. Det vet alla pensionärer. Det finns bara en enda medicin som verkar. Det är att så många som möjligt av oss i arbetsför ålder är sysselsatta. Det har inte med arbetslöshetssiffrorna att göra utan hur många som arbetar. Där har vi den högsta sysselsättningsgraden i hela EU.

Att då samtidigt som man vill öka pensionärernas pengar gå fram med förslag om arbetstidsförkortningar är att gå helt motsatt väg. Det är svårt för Socialdemokraterna när det gäller vilka de ska kunna samarbeta med i en ny regering. All arbetstidsförkortning kommer att innebära en lägre sysselsättningsgrad om man räknar arbetade timmar. Det kommer indirekt att leda till både högre skatter och lägre pensioner. Det är precis motsatt det man vill ha. Man vill ha högre pensioner och lägre skatter.

Det är inte det man egentligen är ute efter, utan det är en rättvisetanke. Om vi alla blir lite fattigare så är det rättvisare. Det verkar vara så retoriken är upplagd. Jag skulle vilja varna för att om vi inte kan hålla uppe sysselsättningsgraden så mycket som möjligt kommer det att leda till en urholkning av pensionerna. Det kommer svenska folkets pensionärer att få betala. Se upp där!

Anf. 47 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Finansministern drömde nyligen om att han var talman. Han satt inte där talmannen residerar, men tänkte sig väl det när han började bilda regering med i riksdagen varande partier och utanför riksdagen varande partier. Jag kunde göra samma övning som finansministern och fråga: Hur blir det när Moderaterna med stöd av Kalle Anka-partiet, Musse Pigg-partiet och Solsidan ska bilda regering efter valet? Hur kommer det inte att gå om dessa partier, som ju var förtecknade på valsedlar, skulle komma hit?

Herr talman! Den här debatten visar en väldigt tydlig sak. Ibland glömmar man bort sig och glömmar bort instruktionsboken man hämtade där nere i kvarteren hos Per Schlingmann och säger det rent ut: Socialdemokraterna vill höja skatten för att kunna ge pengar till dem som inte arbetar. Det var ju Gamla moderaterna! Ni ska inte säga så nu! Ni ska prata på ett annorlunda sätt.

Här blev det tydligt. Det mest omfördelande som finns i vår ekonomi är just socialförsäkringssystemen. De bygger ytterst på en djup solidaritet. När jag är frisk, stark och arbetar betalar jag, och jag får också del om olyckan skulle vara framme och jag skulle bli sjuk.

Gå inte ut och säg till en kvinna som har slitit i vården i hela sitt liv när hon inte längre kan fullgöra jobbet att hon inte vill arbeta och lever på bidrag! Säg inte till den som nyss stod i skolan och undervisade våra barn och har drabbats av cancer: Du lever på bidrag!

Det är skamligt att denna förlegade unkna människosyn blir så tydlig. Det är vad frågan handlar om. Det handlar om att separera skattesatserna och skapa mer tryck på de arbetslösa, de sjuka, de föräldralediga och pensionärerna.

Pensionärerna är mer välorganiserade än vad de cancersjuka och de arbetslösa är. Det tycker jag är bra. Därför släpper ni lite på den gruppen

och säger att ni har sänkt skatten för pensionärerna. Men egentligen vill ni ha skillnaden!

En annan som glömde instruktionsboken var min namne med efternamn Norman. Han uttalade sig i Riksdag & Departement nr 7, precis efter att vårpropositionen lagts fram. Han sade ordagrant: Tittar vi framåt ska vi fortsätta den här vägen när den offentliga ekonomin så tillåter, det vill säga: Det måste bli större skillnad mellan att arbeta och att inte arbeta.

Det sade finansmarknadsminister Peter Norman. Det är den politiken ni står för. Ni har aldrig accepterat den viktiga och stora omfördelningen i ekonomin som socialförsäkringarna ger. Det är vad ni slåss mot, och pensionärerna hör till dem som drabbas.

Anf. 48 STAFFAN ANGER (M):

Herr talman! Sverige har tillsammans med övriga europeiska stater genomlidit en recession, den värsta sedan depressionen på 30-talet. Det räcker med att vi åker till våra grannländer där man i södra Europa har arbetslöshet på 40–50 procent, som vi fick höra vid kontakter vi hade i dag.

Den svenska regeringen har gjort ett fantastiskt jobb att hålla Sverige utanför detta i god ordning och god ekonomi som skapat tillväxt. Utan tillväxt blir det inte några resurser och inte några resurser för social välfärd.

Under denna tid har vi haft bland de högsta tillväxterna i Europa. Vi har också orkat med att satsa 40–50 miljarder i fast penningvärde på välfärden. Utan tillväxt har man inte möjlighet att klara detta.

Det är bara att konstatera. Finansministern säger här i dag att vi har ökat sysselsättningen och har den högsta sysselsättningen i Europa. Den har ökat från 78 procent till drygt 79 procent. Det är helt enkelt ett helt fantastiskt arbete.

Om vi nu talar om den skattesituation som pensionärerna har kan jag bara konstatera att vi inte talar om pensionärsskatt. Vi talar om mindre skatt för pensionärerna. Pensionärerna har fått – och jag är en pensionär – 16 miljarder i avdrag fem gånger, vilket är en fantastiskt god insats.

Vi kan konstatera att för de lägst avlönade pensionärerna med garantipension har det kommit andra saker som bostadsbidrag och annat. Det är viktigt och självklart att vi försöker att hålla samma nivå för dem som arbetar som för pensionärerna, men det kräver också att vi klarar tillväxten i ekonomin.

Om vi nu tittar framåt: Vad kommer att ske om vi förlorar makten? Då ska Socialdemokraterna regera med Miljöpartiet. Miljöpartiet ska inte ha någon tillväxt; det var det de sade här i helgen. Miljöpartiet ska ha 35 timmars arbetsvecka. Miljöpartiet ska ha friår. Miljöpartiet ska öka alla skatter som man kan på bensin, diesel och annat med flera tiotals miljarder.

Det kommer inte att fungera för Sverige; det kan vi ha klart för oss. Då kommer vi att få se att vi inte har möjlighet att reducera skillnaden mellan dem som arbetar och pensionärerna. Det är 7 miljarder, mina vänner, som ni i Socialdemokraterna i så fall ska betala ut.

Vi har sett till att satsa, helt riktigt nationalekonomiskt, på konsumtion med ett jobbskatteavdrag från den 1 januari på 15 miljarder. Det ger

en konsumtionstillväxt, och som vi såg det första kvartalet är det detta som är viktigt för att hålla konsumtionen och bnp uppe. Vi måste försöka att hålla bnp uppe hela tiden.

Finanspolitiska rådet konstaterade klart i förra veckan att detta är en riktig och balanserad politik. Vi kan bara konstatera att vi kommer att fortsätta att föra den när vi vinner valet i september.

Anf. 49 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Anders Borg sade nyss att MP går till val på att stoppa tillväxten i Sverige, om jag rätt uppfattade vad finansministern sade. Låt mig korrigera detta; det var en missuppfattning. Vad vi går till val på och vad vår kongress har beslutat är att vi vill börja utveckla en ekonomi som inte är beroende av tillväxt. Det är en mycket stor skillnad.

Jag vill påminna om att ekonomin har gränser – skarpa gränser som vi inte kan förhandla med. Vi har ett jordklot. Om alla på jorden konsumerade som svenskar skulle vi behöva flera stycken, kanske tre. Om alla konsumerade som genomsnittsamrikaner skulle vi behöva ännu fler. Då är dessutom konsumtionen orättvist fördelad. Detta är inte hållbart. Låt oss se världen som den är. Detta är gränser vi inte kan kompromissa med.

En grön omställning måste vi ha. Den kommer att ge tillväxt inom vissa områden: förnybar energi, olika slags tjänster, skola, omsorg, kultur och annat som vi behöver. Det handlar om renovering av bostadsområden, att bygga hållbara transportsystem och mycket annat. Det handlar om tillväxt inom vissa områden, men absolut inte inom andra. All tillväxt är inte bra tillväxt; låt mig säga det. Lyssna noga!

Att hugga ned en urskog ger tillväxt för stunden, men det ger ingen möjlighet att försörja sig sedan. Man förstör livsmöjligheterna för de människor som bor där och som har hämtat ved i skogen. Man förstör kanske möjligheterna för turism i framtiden. Att bryta kalk i Ojnareskogen på Gotland är naturligtvis lönsamt för det företag som gör det och för några som får arbete under något decennium. Men sedan är det inte lönsamt. Det är en oekonomisk tillväxt. Det är också oekonomisk tillväxt att fiska upp den sista fisken ur ett hav. Det är mer ekonomiskt att låta den vara.

Tillväxt är inte heligt. Vi måste börja utveckla en ekonomi som inte är beroende av tillväxt, som är stabil inom naturens ramar och som håller en social rättvisa. Det finns de som har försökt. Det finns sådana här samhällsmodeller som man har räknat på, bland annat i Kanada. Där finns en miljöekonom som heter Peter Victor. Han har laborerat med detta och sagt att man skulle kunna hejda utsläppen av växthusgaser. Man skulle kunna hejda fattigdomen och upprätta den sociala rättvisan genom att dela på jobben och därmed konsumtionsutrymmet. Det är också viktigt. Man kan göra det genom att investera mer offentligt och mindre privat och genom att konsumera mer offentligt och mindre privat, för det sliter mindre på naturen samtidigt som det ger stora värden genom mer personal i vården och skolan, till exempel.

Sådana tankar måste vi börja tänka och diskutera. Det är inte seriöst och ansvarsfullt att bara ropa: Tillväxt, tillväxt, tillväxt – oavsett innehåll. Det håller inte. Se det i vitögat! Tillväxt kan inte ersätta en rättvis fördelning av resurser. Det är det vi talar om. Vi måste börja arbetet nu. Det blir bara svårare om vi väntar tills läget blir katastrofalt.

Låt oss göra någonting positivt av det här. Miljöpartiet vill som sagt börja utveckla en ekonomi som inte är beroende av tillväxt. Jag ser fram emot en fortsatt intressant debatt om detta och hur vi ska utforma det.

Prot. 2013/14:118
3 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 50 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Är Sverige unikt? Finns det inget annat land som har jobbskatteavdrag? Det är detta det handlar om. Staffan Anger hänvisar till Finanspolitiska rådets senaste utgåva. Man kan också läsa 2010 års utgåva där ikonen på nationalekonomiområdet Lars Calmfors ledde arbetet. Då ser man att jobbskatteavdrag finns i minst 18 andra länder. Det finns i Australien, Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Kanada, Japan, Nederländerna, Nya Zeeland, Slovakien, Storbritannien, Sydkorea, Tyskland, Ungern och USA. Alla dessa länder beskattar arbetsinkomster och pensioner något olika.

Så har Sverige också gjort en gång i tiden. Det är få som minns det, men 1985 beslutade den socialdemokratiska regeringen tillsammans med Vänsterpartiet att införa ett något lägre förhöjt grundavdrag för pensionärer än för yrkesarbetande. Det blev ett himla liv, för att uttrycka det rakt på sak, på pensionärsorganisationerna. De tyckte att detta var orättvist.

Ännu längre tillbaka i tiden har vi dessutom haft förvärvsavdrag, som också motiverar en del av de jobbskatteavdrag som finns nu. Det handlar om fördelningspolitiska åtgärder, där man i en del av länderna inte beskattar individerna. Man beskattar så att man ser till att hushåll med barn får förhöjt jobbskatteavdrag i de här länderna. Vi har, herr talman, i hög grad koncentrerat oss på sysselsättningsaspekten.

De ärade ledamöterna av skatteutskottet besökte nyligen Danmark. De fick då veta att midsommaröverenskommelsen 2013 innebar just att man skulle införa ett jobbskatteavdrag av svensk modell. Då var det Socialdemokratiet, Radikale venstre och Socialistisk folkeparti som gjorde detta. Sedan har Socialistisk folkeparti inte orkat med att sitta kvar i regeringen. Det kan vara en intressant hänvisning till vad som har hänt sedan.

Herr talman! Jag skulle till slut vilja ställa frågan: Varför vill Socialdemokraterna eventuellt behålla hela jobbskatteavdraget med de justeringar som man gör längst upp? Detta finns i andra länder också; det ska gärna sägas. Jag tror att det finns en orsak till att de vill det. De har sett att det fungerar från sysselsättningssynpunkt. Det fungerar precis som i många andra länder.

Jag ska sluta, herr talman, med att tala om att det finns fyra länder i Europa som inte har något jobbskatteavdrag. Inte överraskande är det Grekland, Italien, Spanien och Portugal. Vi kan se hur det har gått med sysselsättningen i de länderna. Det är kanske inte så oklokt som många vill göra gällande att ha ett jobbskatteavdrag. Sedan är det som sagt inget självändamål att pensionärer ska beskattas högre. Men själva jobbskatteavdraget, som är kärnan i detta, är ganska bra även för pensionärer som vill ha högre pensioner.

Anf. 51 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag var på SPF i Lidköping i söndags. De var väldigt tydliga: De vill inte ha den här orättvisa beskattningen på sin uppskjutna lön, alltså pensionen. De har en särskild pensionärsskattekalkylator på sin

hemsida. SPF var noga med att framföra att de inte vill ha den orättvisa pensionärsskatten.

Jag har tidigare träffat PRO i Skaraborg. De har precis samma budskap. De vill inte ha den orättvisa pensionärsskatten. De har också en uträkning på sin hemsida som man kan titta på och räkna ut hur mycket mer man betalar i skatt när man är pensionär än om man arbetar.

Bromsen har som sagt slagit till under den här mandatperioden eftersom ni har misslyckats med att pressa tillbaka arbetslösheten. Därför har pensionerna också blivit lägre. Pensionärer betalar numera också högre skatt. Det vill vi ändra på. Vi ska fasa ut det. Vi tar från miljonärer och ger till pensionärer.

Jag skulle vilja veta om ni vill ha en klyfta mellan pensionärer och de som arbetar eller om ni vill försöka ta bort den. Jag har inte fått något tydligt svar i dag. Ni antyder att den orättvisa pensionärsskatten inte är något självändamål. Men ni känner er tvingade eftersom ni tror att det pressar tillbaka arbetslösheten, vilket det faktiskt inte har gjort. Vi har fortfarande massarbetslöshet. Visserligen ska vi vara nöjda eftersom de har det ännu värre någon annanstans. Men pensionärerna tycker att detta är orättvist eftersom ni inte har lyckats pressa tillbaka arbetslösheten.

När vi har vunnit valet – förhoppningsvis vinner vi så stort att vi inte behöver samarbeta med något annat parti – ser en socialdemokratiskt ledd regering till att vi fasar ut pensionärsskatten.

Anf. 52 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Det intressanta med denna långa debatt är att den, ibland tydligt och ibland mellan raderna, har blottlagt det som historiskt är den stora motsättningen i svensk politik. Den politiska högern har alltid sett skatt som tvång och pålaga och har alltid sett skattesänkning som politikens absoluta mål. De har dessutom sett socialförsäkringssystemen som det mest hatade. De skapar nämligen stor omfördelning i ekonomin mellan oss som för stunden är friska och arbetar och de som behöver stödet på grund av sjukdom eller arbetslöshet. Systemen utjämnar också för de äldre grupperna.

I dag vill Moderaterna dess värre inte slåss med blanka vapen och berätta vad de egentligen vill åstadkomma. Likt någon som är på Gröna Lund säger de till barnet som just har fått en gräddbulle: Åt upp den! Du har den ändå kvar. Det är på det sättet man presenterar de gigantiska skattesänkningarna: Ingenting har hänt! Välfärden blomstrar.

Åk ut och se er omkring i samhället! Titta på skolresultaten! Titta på bemanningen i äldreomsorgen! Gräddbulen är halvt uppäten. Och ni visste att det skulle bli så. Det var nämligen ni som tog bettet.

Det tricket försöker ni göra om en gång till. Jag tror att det är svårare att lyckas. Och jag förväntar mig nu att Anders Borg i sista inlägget berättar om ni ska fortsätta med skattesänkningsspolitiken.

Anf. 53 STAFFAN ANGER (M):

Herr talman! Siffrorna talar sitt tydliga språk. Vi har den högsta sysselsättningsgraden i Europa, i den värsta nedgången sedan 30-talet. Vad beror det på? Jo, det beror på att det har förts riktig politik jämfört med många länder som har fört en annan politik, framför allt socialistiska länder, som nu får skära ned ordentligt.

Vi har skapat 260 000 nya arbeten, vi har satsat 40–50 miljarder i re-
alt penningvärde på den sociala välfärdssektorn och vi har sett till att de
som jobbar med låg eller medelgod lön har fått ännu en månadslön efter
skatt i inkomst. I Sverige har vi tidigare haft höga skatter, inte bara för
dem som har högst lön utan även för dem som jobbar som sjuksköterskor
och stålarbetare och så vidare. Det har varit väldigt högt. Nu får de en
månadslön extra.

Det är genant att höra att man inte har gjort någonting. När man har
skapat dessa siffror talas det om massarbetslöshet. Om vi får förtroendet i
valet kommer vi att fortsätta med denna framgångsrika politik som också
ger möjligheten att förstärka det som inte är pensionskatt utan ett avdrag
på 16 miljarder som vi har gjort i fem steg. Vi har också förstärkt för
dem med lägst pensioner för att de ska få en bättre nivå.

Anf. 54 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Jag skulle vilja tillägga att finansiering av välfärden inte
måste vara beroende av enbart skatt på arbete för all framtid. I stället
krävs det politisk vilja och ett minimum av fantasi. Det finns skattebaser
som är underutnyttjade. Till exempel finns det ingen anledning att Sve-
rige i princip ska skänka bort sina mineraler till de företag som vill bryta
dem eller att inte ta ut skatt på finansiella transaktioner och så vidare. Det
finns en hel del att göra om man verkligen vill.

Jag vill kort avsluta med att be er alla här i kammaren – Sveriges
högst beslutande församling – att höja blicken och komma ihåg vad som
gäller: Vi har ett enda jordklot. Ekonomin måste hållas inom det. Det är
den stora frågan.

Tillväxt eller ej? Javisst, om det blir tillväxt av att folk bygger vind-
kraftverk eller undervisar i skolan är det alldeles utmärkt. Men tillväxt
oavsett innehåll är inte ett mål. Tillväxt kan vara ett medel om man gör
något bra. Men det kan inte vara målet. Jag önskar av hela mitt hjärta att
vi kan ha en verklig och seriös debatt om de frågorna och om hur vi delar
på de resurser vi har på ett rättvist sätt.

Jag upprepar: Tillväxt kan inte ersätta rättvis fördelning, och oändlig
tillväxt är inte möjlig i en ändlig värld – hur gärna vissa än skulle vilja
det.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2013/14:451 om det nordiska skatteavta- let

Anf. 55 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Ann-Kristine Johansson har frågat mig dels vad jag an-
ser måste göras för de drabbade pensionärerna, dels om jag avser att följa
Nordiska rådets antagna rekommendationer och driva på för en revision
av nuvarande regelverk.

Frågan är ställd mot bakgrund av att det nordiska skatteavtalet ändra-
des med verkan från och med den 1 januari 2009. De pensionärer som
avses är norska pensionärer som menar att de i samband med att de flyt-

tat till Sverige har fått fel information från Skatteverket. De har i enlighet med de tidigare reglerna inte tagit upp sina norska pensioner till beskattning i Sverige. Detta har senare korrigerats med retroaktiva krav på skatt.

Det är givetvis mycket beklagligt att beskattningen i de aktuella fallen inte blev rätt från början. Regeringen har därför tagit frågan på stort allvar och varit mån om att få en så klar bild som möjligt över vad som skett i samband med övergången till de nya reglerna. Den bild som har framkommit är att Skatteverket inte har lämnat felaktig information generellt i till exempel internt eller externt informationsmaterial. Vi vet att ett tiotal personer har vänt sig till Skatteverket med krav på skadestånd. De menar att de i sina kontakter med Skatteverket har fått felaktig information.

Att avgöra huruvida det i enskilda fall har lämnats felaktig information är en fråga som måste bedömas inom ramen för rättsväsendet. Det är en ordning som följer av vår grundlag. Mot den bakgrunden ser regeringen inte att det finns någon anledning att göra ytterligare översyn av regelverket.

Anf. 56 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag har ställt interpellationen till finansministern för att försöka få svar på vad Regeringskansliet kan göra för de här pensionärerna.

Det är många som har varit i kontakt med mig under de senaste två åren via mejl, telefon och möten. Det är människor från hela Sverige, och det är många fler än de tio som finansministern hänvisar till.

Vi måste ha i åtanke att detta är äldre människor som kanske inte är så vana vid att använda e-post och internet. Deras krafter kanske inte räcker till för att ensamma kämpa för sin sak, och att gå den rättsliga vägen är inte det lättaste.

Det är mycket som har kommit i kölvattnet av detta för de här pensionärerna: sjukdom, personlig konkurs med mera. Och det är inga rika människor som fifflar för att komma undan skatt utan helt vanliga pensionärer som vill flytta till Sverige och leva ett gott liv här.

Jag vill läsa upp delar av en berättelse som jag mottagit från en berörd kvinna.

Vi är ett gift par från Norge som ägde hus i Norge fram till 2011. Då sålde vi huset, betalade våra lån och köpte ett hus i Sverige för pengarna. Vi flyttade till Sverige efter att i ungefär ett helt år ha ringt till Skatteverket i Sverige men också till Skatteetaten i Norge för att reda ut vad det är som gäller. Under alla telefonsamtal får vi reda på: Ni får er pension från Norge och betalar skatt i Norge. Ni ska inte betala skatt i Sverige. Vi har ringt sju åtta gånger under året.

Sommaren 2011 flyttade vi till Sverige, men vi hörde ingenting från Skatteverket förrän vi själva började ta kontakt för att höra om vi inte skulle få en inkomstdeklaration. Nej, ni ska inte lämna någon sådan, för ni beskattas i Norge, var svaret. Detta besked återkom flera gånger när kvinnan hade kontakt med Skatteverket.

Nu har vi, skriver hon på slutet, en skatteskuld och sitter fast. Vi vet inte vad vi ska göra. Vi är så förtvivlade. Var snälla och hjälp oss! Vi hade aldrig flyttat från Norge om vi hade fått rätt information när vi ringde till Skatteverket och frågade.

Det här är ett brev som också ställdes till Nordiska rådet där hon ville ha hjälp.

Jag har haft kontakt, Anders Borg, med flera personer som har hamnat i kläm. Det är Anders-Fredrik, Einar, Per, Mona och Birgit, och de berättar ungefär samma tragiska historia: De får gå från hem och hus.

Kan du med handen på hjärtat säga att dessa pensionärer bara har missförstått korrekt information från Skatteverket när det rör sig om många och när det rör sig om folk som inte känner varandra från olika delar av Sverige?

Frågan kan bara lösas politiskt. Så, finansministern, vad har den svenska regeringen tänkt göra för att komma till rätta med den situation som de norska pensionärerna har hamnat i och inte bara hänvisa till rättsväsendet?

Anf. 57 ANDERS KARLSSON (S):

Herr talman! Jag hade inte tänkt lägga mig i den här debatten, men jag kom in här av en tillfällighet.

Det här är en angelägen fråga för ett relativt litet antal människor som är starkt berörda av detta. Av den anledningen tycker jag faktiskt att frågan är för stor för att hänvisas till rättsväsendet, Anders Borg. Det är personliga tragedier på grund av fel information. Det skulle kunna gå att rätta till.

Din regering, Anders Borg, har gett skatteamnesti för människor som har undanhållit skatt för svenska staten under många år. Nu ger man dem amnesti att komma tillbaka till Sverige utan att betala skatt på pengarna.

Det här är peanuts i förhållande till de pengar som gått till skatteamnesti.

Jag tycker att ni borde diskutera detta i regeringen. Och, Anders Borg, som finansminister har du ändå ett ansvar. Det handlar inte om några stora pengar. Men det här leder till personliga tragedier, och det ger dåligt renommé för Sverige.

Både jag och Ann-Kristine är ledamöter i Nordiska rådet, och där har vi varit tydliga i frågan och tyckt att den ska lösas.

Jag vädjar till finansministern att tänka över det här en gång till. Det handlar om små pengar, och det här är något som man borde kunna rätta till.

Det är personliga tragedier som Ann-Kristine Johansson här har berättat om. Jag har också träffat ett antal av dessa människor, framför allt som bor i Värmland i dag, och hört hur de har blivit behandlade. Det är inte värdigt ett rättssamhälle. Sedan kan man säga att ord står mot ord. Men eftersom de troligen har rätt, att de har blivit felinformerade, borde man rätta till detta.

Jag vädjar igen till finansministern: Se över det här och lös problemet! Det är småpengar i din stora budget.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

*Svar på
interpellationer*

11 § (forts.) Svar på interpellation 2013/14:451 om det nordiska skatteavtalet

Då både finansministern och interpellanten anmält att de inte önskade fortsätta debatten efter uppehållet förklarade tredje vice talmannen överläggningen avslutad.

12 § Svar på interpellation 2013/14:471 om hållbar finansiell infrastruktur

Anf. 58 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Valter Mutts har frågat finansministern vad han avser att göra för att öka det demokratiska inflytandet över penningutgivning och kreditflöden, för att öka den demokratiska styrningen av Riksbanken, för att se över och utvidga Riksbankens uppdrag till att omfatta mål om social rättvisa och hushållning med naturresurser och för att undvika onödiga räntekostnader vid statlig upplåning.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Precis som de myndigheter som är placerade under regeringen bör myndigheter under riksdagen agera självständigt i sitt beslutsfattande utefter de riktlinjer och principer som styr deras verksamheter. Detta är av sådan vikt för vårt demokratiska system att det är reglerat i grundlagen. Därtill ställer även EU-rätten krav på att beslutsfattarna i en medlemsstats centralbank ska vara oberoende.

I fråga om den demokratiska styrningen av Riksbanken och möjligheten att se över och eventuellt utvidga Riksbankens uppdrag är det en fråga för riksdagen och riksbanksfullmäktige, inte för regeringen.

När det gäller statens räntekostnader är det Riksgäldskontoret som är statens centrala finansförvaltning. I rollen som statens internbank ansvarar Riksgäldskontoret för att de statliga myndigheterna får tillgång till de anslagsmedel och lån som beslutats av riksdagen. Myndigheternas in- och utbetalningar styr hur mycket Riksgäldskontoret behöver låna eller kan amortera på statsskulden.

Genom att samla ansvar och expertis för statens betalningar, statsskuld, garantier, lån och bankstöd hos Riksgäldskontoret får staten en effektiv finansförvaltning.

Regeringen utvärderar vartannat år statsskuldförvaltningen. Den senaste skrivelsen överlämnades till riksdagen i april 2014 (*Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2009–2013*, skr. 2013/14:196).

Regeringens bedömning är att statens upplåning och skuldförvaltning fungerar väl och bedrivs kostnadseffektivt.

Anf. 59 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag skulle dock ha uppskattat ett något större mått av konkretion från finansmarknadsministern. När jag tar del av Peter Normans svar får jag nära nog intrycket av att finansmarknadsministern menar att vi redan befinner oss i en nästan perfekt tingens ordning och att några större förändringar därför är obefogade.

Vore det så väl skulle vi inte ha dessa återkommande djupa finanskriser som i sin tur ger upphov till skuldkriser, neddragningar i offentliga välfärdssystem, massarbetslöshet och så vidare. Denna gång har vårt land visserligen varit förhållandevis förskonat, men i en internationaliserad ekonomi går givetvis ingen säker i längden. Sverige är en del av vår tids globaliserade ekonomi och bör rimligen också ta del i den globala debatten om hur vi skapar mer robusta finansiella system. Det är därför jag har ställt denna interpellation.

I dag skapas som bekant inte längre våra pengar annat än helt marginellt av våra centralbanker, utan uppemot 97 procent av alla pengar skapas i praktiken av privata banker i samband med långivning. Den som styr över kreditflödena i ett samhälle har naturligtvis ett avgörande inflytande över vilka entreprenörer som får möjlighet att förverkliga sina idéer och vilka företag som kan växa. Detta avgör i sin tur i hög grad hur morgondagens samhälle kommer att se ut.

Det blir givetvis problematiskt när banker och finansbolag under senare årtionden kommit att styra allt större kapitalflöden bort från den reala ekonomins produktion av varor och tjänster och i stället investerat i finansiella instrument som driver en växande spekulations ekonomi centrerad på förväntningar och förhoppningar. När dessa inte infrias får vi återkommande bubblor som spricker och i värsta fall försätter världsekonomin i kris.

Glädjande nog växer insikten även bland ekonomer att detta inte är något optimalt sätt att organisera en hållbar ekonomi på, i synnerhet inte i en tid som vår givet vad klimatklockan är slagen. Vi behöver investera massivt i just den reala ekonomin för att komma loss ur dagens fossilberoende.

Till och med på Internationella valutafondens forskningsavdelning tänker man numera ibland utanför boxen. År 2012 publicerade IMF-ekonomerna Jaromir Benes och Michael Kumhof ett förslag till penningreform inspirerat av den så kallade Chicagoplanen från 1930-talet. Grundtanken är att banker bör åläggas att ha full täckning för pengar som lånas ut. De ska därmed inte längre kunna skapa pengar ur tomma intet i samband med kreditgivning. De skulle i praktiken innebära att länders centralbanker får monopol på penningsskapande.

Benes och Kumhof menar att detta skulle motverka spekulations ekonomi och minska såväl offentlig som privat skuldsättning. De skriver i sin rapport gillande om den ursprungliga Chicagoplanen och dess bärande idé: ”Att tillåta regeringen att ge ut pengar till nollränta istället för att staten ska låna till ränta av privata banker, skulle leda till sänkta räntekostnader i den offentliga ekonomin och till dramatiskt minskad stats-skuld.”

Jag gör inte anspråk på att besitta tillräcklig sakkunskap för att kunna bedöma om dessa båda IMF-ekonomernas idéer är en framkomlig väg

för att förhindra nya finanskriser. Men det vore definitivt värt att låta en utredning titta närmare på såväl Benes och Kumhofs förslag som andra idéer om hur vi kan uppnå ökad stabilitet i ekonomin. Jag har tillsammans med Annika Lillemets motionerat om detta.

Det vore intressant att höra hur finansmarknadsministern ser på Kumhofrapporten och vilka andra vägar han tror kan leda mot en mindre spekulationsbenägen ekonomi.

Anf. 60 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Först vill även jag tacka Peter Norman för chansen att debattera några av de absolut mest avgörande frågorna.

Var tid och samhälle har sina utmaningar och behov, och detta medför att institutioner och deras uppdrag behöver uppdateras i takt med dessa. Det behövs verkligen även i Sverige en förutsättningslös och prestigelös diskussion om vad som behöver göras, inte minst om hur det finansiella systemet ska kunna reformeras för att kunna tillgodose de mångas behov i stället för att berika ett fåtal och för att ekonomin ska hålla sig inom naturens ramar.

Därför finns det all anledning att analysera Riksbankens uppgift och ställning. Peter Norman påpekar helt riktigt i sitt svar på interpellationen att ett beslut att se över och utvidga Riksbankens uppdrag är en fråga för riksdagen och riksbanksfullmäktige. Men låt oss ändå ta tillfället i akt att diskutera saken. Säkert har även Peter Norman med sin långa erfarenhet, bland annat inom Riksbanken, tänkt på saken.

Riksbankens nuvarande mål är att se till att inflationen hålls låg och stabil. Dess penningpolitik inriktas på att uppfylla inflationsmålet. Men samtidigt ska den, jag citerar från dess hemsida, ”stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken i syfte att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning”.

Klimatförändringar och utarmning av naturresurser, ekosystem och därmed mänsklighetens försörjning och överlevnad är akuta ödesfrågor som överskuggar alla andra problem. Den ökande ojämlikheten även i ett rikt land som Sverige är inte bara moraliskt ohållbar utan samhällsfarlig då allt fler drabbas av utslagning och ohälsa.

Mot bakgrund av detta, vore det inte befogat att Riksbanken utöver inflationsmålet fick mål om att bankens penningpolitik skulle syfta till att främja hållbar hushållning med naturresurser, minskad klimatpåverkan och, varför inte, minskad ekonomisk ojämlikhet? Borde dessa mål rentav överordnas inflationsmålet givet det allvarliga läget? Givetvis behövs ekonomisk stabilitet, men klimatförändringar, miljöförstöring och sociala orättvisor hotar i högsta grad stabiliteten i samhället, inte minst ekonomin.

Riksbanken har ju för övrigt redan ett slags tilläggs mål, nämligen att verka för hållbar tillväxt, hur nu en sådan skulle se ut, och hög sysselsättning. Även den amerikanska centralbanken, Federal Reserve, har sysselsättningsmål.

Jag skulle gärna vilja höra finansmarknadsministerns reflexioner kring dessa möjligheter att använda Riksbanken och penningpolitiken mer offensivt för att hantera dagens stora samhällsproblem.

Det är visserligen sant som Peter Norman säger att i och med att Sverige är med i EU har vi att rätta oss efter och följa EU-rätten, som även kräver att beslutsfattarna i vår centralbank ska vara oberoende.

Med detta menas att de ska vara oberoende från politiken. Men självklart verkar ingen människa i ett vakuum. Alla påverkas av någon eller något. Vore det inte, mot bakgrund av detta, rimligt att – naturligtvis i enlighet med hur andra myndigheter styrs – öka den demokratiska kontrollen över Riksbanken för att undvika att resursstarka särintressen får ett orimligt stort inflytande och för att lättare kunna anpassa de penningpolitiska direktiven till de aktuella behoven i samhället?

Jag inser självklart att det inte är så lätt att ändra EU:s direktiv, men lyckligtvis är inte ens Lissabonfördraget en naturlag. Lagar och överenskommelser gjorda av människor kan faktiskt ändras av människor.

Jag undrar slutligen om Peter Norman kommer att ta upp frågan om riksbankernas självständighet från politiken och deras uppdrag att prioritera inflationsbekämpning framför allt, och eventuella andra mål, med sina kolleger – ministrar från andra EU-länder där det också borde finnas en sådan här diskussion.

Anf. 61 STAFFAN ANGER (M):

Herr talman! Det är inte alltid säkert att politiker kan fatta de bästa besluten för ett land. Så är det. Politik färgas av olika värderingar. En del är bra, andra mindre bra.

När det gäller en viktig fråga som penningpolitiken i landet, det vill säga inflationen, anser jag att det krävs att man har experter på området. Det har man i många länder. Riksbanken sätter den styrrenta man ska ha och bestämmer när man ska göra det. Det är viktigt att ingen kan gå på Riksbanken och säga att det var rätt eller fel eller hur den ska göra. De gör den värderingen professionellt.

Vi ligger nu lite under inflationsmålet, och vi ska försöka komma upp till 2 procent. De har dock skött sig mycket bra. Man ser också att det fungerar bra inom andra banker – EU-banken och även Federal Reserve i Amerika. Låt oss alltså behålla penningpolitiken hos Riksbanken.

När det gäller finanspolitiken är det naturligtvis i högsta grad regeringens sak att vara med och styra den. Vi har nu etablerat ett stabiliseringsråd, där flera ministrar, Riksgäldschefen och Riksbankschefen sitter. De kan värdera olika saker när det gäller finanspolitiken. Det tror jag är väldigt bra. De hade sitt första styrelsemöte i maj.

Bankerna, även de svenska, är lite luriga. Det får jag hålla med om. Jag tycker att de bland annat lånar ut för lite pengar till småföretagare. Jag är själv småföretagare, och det är svårt. Bankerna koncentrerar sig på de stora företagen och naturligtvis på bolånekunder. Jag hade önskat mer konkurrens på bankmarknaden, och vi försöker ha det. Det kommer nya banker nu som verkligen ställer upp på de mindre företagen. Det tror jag är jätteviktigt.

När det gäller Riksgälden tittar vi på värderingen av statsskuldssättningen. Den sista rapporten, som ministern pratade om, visar att det är bra och välskött. Jag vill minnas från rapporten innan att man tjänade ganska mycket pengar åt svenska staten. Det är väldigt viktigt att man har en riksgäldsfunktion som fungerar bra.

Beträffande bankerna gäller det att man styr dem. Man måste ha en banklagstiftning. Som ni vet diskuterar man nu i EU hur man ska förstärka reglerna för kapitalet i bankerna. Där har EU lagt sig på en viss nivå. Vi ska lägga oss lite högre eftersom våra fyra banker omsätter lika mycket som fyra och en halv gånger bruttonationalprodukten. Vi ska upp till 16,5 procent. Som industrikille tycker jag fortfarande att det är lite. Inom industrin brukar vi tala om att vi i alla fall ska ha 30 procent.

Men det är ett steg i rätt riktning, för det kommer en smäll. Vi hade en smäll på 90-talet och en 2008. Det var inte lätt att klara av, men vi klarade det med blotta förskräckelsen.

Anf. 62 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag vill koncentrera mig på den fråga Valter Mutt och Annika Lillemets ställer om hur den demokratiska styrningen av Riksbanken ska ökas. Det är en del i frågan, men kanske inte den allra viktigaste.

Jag tillhör sedan en tid tillbaka Riksbanksfullmäktige och har i samband därmed utträtt ur finansutskottet. Anledningen är att man inte ska utvärdera sig själv. Det är viktigt att påpeka.

Enligt mitt sätt att se det är Riksbanken inte ofelbar. Den ska bara agera och arbeta med stöd av och under den lag som beslutas av riksdagen. Det betyder att så länge man inte har något annat att styra med än den lagen går det inte heller att ha flera mål för Riksbanken utöver det nuvarande med inflationspolitiken och en stabil finansiell ordning och reda i landet. Det är klart att man skulle kunna tänka sig flera mål. Den amerikanska riksbanken Federal Reserve har det.

Herr talman! Vänsterpartiet var tidigare representerade i Riksbanksfullmäktige men är det inte just nu. Det är däremot Miljöpartiet genom Peter Eriksson och den tidigare partisekreteraren Agneta Börjesson. Vänsterpartiet har full insyn i detta. Då kan man fråga sig: Hur ska en ny regering agera? Ska man ändra på detta?

Miljöpartiet vill i riksbankslagen införa förslaget att särskild hänsyn ska tas till de miljöutmaningar man har. Vänsterpartiet, som kan tänkas bli en del av koalitionen, vill införa ett annat mål, nämligen sysselsättningsmålet. Helt plötsligt skulle vi sitta med tre mål för Riksbanken.

Det vore väldigt intressant att få reda på om ni som har väckt interpellationen avser att ändra riksbankslagen så att det blir en ny situation där olika hänsyn ska tas i Riksbanken. Vad ska väga tyngst?

Jag har inte sett att något av de fem största partierna, som är representerade i Riksbanken, vill ändra på riksbankslagen i detta avseende. Det är en viktig konsumentupplysning för Sveriges folk att veta vad riksbankslagen kommer att innefatta efter ett eventuellt regeringsskifte. Det skulle vara väldigt intressant att få veta.

Anf. 63 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag tackar Valter Mutt för interpellationen.

Låt mig börja med att klarlägga att staten inte lånar pengar av privata banker. Den får därmed inga höjda räntekostnader. Staten lånar heller inte pengar av Riksbanken. Vissa stater försökte göra det på 30-talet, men det gick inte så bra för dem.

Riksgäldskontoret lånar upp pengar för statens räkning. Min bedömning är att de gör det mycket professionellt till mycket låga räntor. Därmed får staten en effektiv finansförvaltning. Så ska det vara, och så fungerar det i praktiken i alla andra länder också.

Låt mig göra en liten exposé över penningpolitiken. Penningpolitiken är ett monetärt ankare för hela den ekonomiska politiken. Under en lång rad år hade vi som ni vet en fast växelkurs. Under 60-, 70-, 80- och början av 90-talet hamnade Sverige i regelbundna kriser.

Tanken med att ha en fast växelkurs, som vi hade i Sverige, var att Sverige skulle ha samma kostnadsutveckling som jämförbara länder. Därmed skulle vi få ett ankare, och vi skulle kunna få avsättning för våra produkter på de internationella marknaderna.

Vad som hände framför allt under 70- och 80 talet och början av 90-talet var att lönebildningen i Sverige inte var förenlig med lönebildningen i våra konkurrentländer – Tyskland, de nordiska länderna, England och USA. Kort och gott steg lönerna kraftigare i Sverige än i de länder vi hade fast växelkurs gentemot.

Kostnadsläget blev då högre i de svenska företagen, och man kunde inte sälja sina varor på den internationella marknaden. Till följd av detta blev det arbetslöshet. Det problemet löste vi genom att devalvera kronan och göra den billigare. Då återställdes kostnadsnormeringen, och vi kunde återigen sälja våra varor.

Sedan tog det några år. Lönebildningen fortsatte att fungera dåligt. Vi prissatte oss ur marknaderna. Vi devalverade igen. Det skedde gång efter gång på 70- och 80-talet, som ni vet.

År 1992 blev det ett nytt läge i och med att Riksbanken lät kronan flyta och ett inflationsmål infördes som sedan dess – det är nu 22 år sedan – har fungerat i huvudsak mycket väl, vill jag påstå. Det har fungerat som ett stabiliserande monetärt ankare för lönebildningen i Sverige och har därmed lett till att vi inte har fått de kast i lönebildningen som vi fick under 70- och 80-talet.

Finanskriser vill jag påstå har funnits så länge som människan har funnits på jorden. De fanns även när bankerna var enormt kapitaliserade, och de finns nu, när bankerna är sämre kapitaliserade.

Den besvärliga poängen med finanskriser är att de har en tendens att ändra skepnad. De hittar nya former. Det kan vara spekulationer i holländska tulpanlökar, som det var för några hundra år sedan. Det kan vara spekulation i irländsk potatis, som det var för ännu längre sedan. Det kan vara en Krügerkrasch, det kan vara oegentligheter, det kan vara märkliga värdepapper som amerikaner konstruerar som ingen begriper eller vad det än är.

De kriserna har inget speciellt kännetecken, utan de byter skepnad. Risker med den våg av regleringar som nu är över banksektorn är att man försöker lösa gårdagens problem.

Problemet med att ge en centralbank flera mål är att centralbanken egentligen har bara ett medel, och det är räntan. Vi lärde oss alla genom skolböckerna att om man har bara ett medel kan man egentligen ha bara ett mål, för annars blir det konflikt mellan målen, om inte målen samvarierar.

Detta är kärnan i problemet och anledningen till att Riksbanken inte ska ha fler mål. Man har inte den verktygslåda som till exempel politiken har i finanspolitiken.

Anf. 64 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Jo, jag vet att staten går över Riksgäldskontoret, men den institutionen lånar ju upp på finansmarknaderna.

Jag har fortfarande lite svårt att släppa tanken på att staten vid till exempel tunga infrastrukturinvesteringar skulle kunna undvika räntekostnader genom att så att säga låna av sig själv. När allt kommer omkring är inte detta tom teori, utan under flera årtionden – i vissa fall ända fram till 1970-talet – agerade centralbankerna i Australien, Nya Zeeland och Kanada med flera länder just så och lånade ut pengar till produktiva investeringar vars avkastning återbetalade lånen, så kallade self-liquidating loans.

I den amerikanska delstaten North Dakota finns det än i dag en bank ägd av delstaten, Bank of North Dakota, som agerar på det här sättet och där alltså räntekostnader vid infrastrukturprojekt går tillbaka till statskassan i North Dakota, vilket anses ha bidragit till den här delstatens ovanligt stabila statsfinanser. Bank of North Dakota kreditförsörjer också ett väl utbyggt nätverk av lokala banker som lånar ut till lokal företagsamhet. Banken grundades 1919, delvis utifrån den problematik som Staffan Anger tog upp, att de stora Wall Street-bankerna lånade ut till de stora företagen men inte till det lokala näringslivet.

I snart 100 år har Bank of North Dakota funnits och med två års undantag gått med vinst. Banken har i den här delstaten pressat ned arbetslösheten till en av de lägsta nivåerna i hela USA. Nu är det 14 andra delstater i USA, varav många styrda av republikanerna, som undersöker förutsättningarna för att inrätta en egen delstatsägd offentlig bank.

Jag undrar om finansmarknadsministern har tagit del av framgångshistorien i North Dakota, som väcker stor uppmärksamhet bland ekonomer världen över.

Om EU:s regelverk numera har vingklippt våra centralbankers handlingsfrihet går det givetvis att upprätta nya offentliga banker, precis som skedde i fjol i Storbritannien, där den liberalkonservativa regeringen sjösatte en statlig grön investeringsbank för att bidra till kreditförsörjningen inom nyföretagandet i gröna framtidsbranscher med stor potential som inte hade nått en tillräcklig grad av teknologisk mognad för att helt kunna förlita sig på privat kapital.

Också i Frankrike etablerades häromåret en offentlig investeringsbank, Banque publique d'investissement, BPI, och i Tyskland finns sedan länge den statliga banken KfW, som bland annat spelar en betydande roll för att kreditförsörja den snabba utbyggnaden av förnybar energi.

Vi i Miljöpartiet föreslår i vår budgetmotion nu i vår inrättandet av en svensk grön investeringsbank, och jag skulle gärna vilja höra hur Peter Norman ställer sig till detta förslag.

Sedan till Gunnar Andréns fråga. När Annika Lillemets och jag motionerar om en utredning är det inte så att vi kräver både det ena och det andra, utan vi tycker att detta är intressanta idéer som finns i den internationella debatten, och därför vill vi borra vidare. Sedan får man se vad

en utredning, som ska vara brett sammansatt, kommer fram till. Jag kan liksom inte besvara frågan innan utredningen har arbetat klart. Att ställa frågor är vi inte rädda för, utan det tycker vi ska vara tillåtet i en debatt med högt i tak.

Prot. 2013/14:118
3 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 65 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Valter Mutt har redan sagt mycket av det jag hade tänkt säga om att utreda och diskutera förutsättningslöst, att vara öppen för att tänka nytt när det behövs. Det var också det jag var ute efter i fråga om den demokratiska styrningen av Riksbanken.

Naturligtvis finns det ett riksbanksfullmäktige, men om situationen ändrar sig och vi finner att klimatfrågan eller ojämlikheten för tillfället är det allra viktigaste, kan vi då använda ränteverktyget för att styra? Man skulle kunna ställa sig den frågan. Behöver vi kanske öka möjligheterna? Det är återigen en förutsättningslös, prestigelös fråga som jag tycker för-tjänar att tänkas på och diskuteras av flera än mig, som inte är någon fackkunnig person på det här området. Men jag vill i alla fall lyfta frågan.

Jag tänkte också ta mig en frihet, när vi nu talar om banksektorn. Vi har ett oligopol av stora, privata banker i Sverige, och det är ett problem över hela världen med banker som är för stora för att misslyckas, too big to fail. Det är en diskussion i bland annat Storbritannien, och i USA har man haft ett system, Glass-Steagall-lagen, som innebar att man juridiskt separerar affärsbanker och investmentbanker, alltså separerar den del av bankerna som försörjer företag och privatpersoner med den reala ekonomin med krediter från den spekulativa delen. Det systemet tjänade USA väl efter krisen på 30-talet fram till ungefär millennieskiftet, när man avskaffade det, vilket många anser har bidragit till krisen.

Vi har föreslagit en sådan lösning i Sverige för att få ökad trygghet och säkerhet och få kontroll över det finansiella systemet. Det har man gjort också i Storbritannien och på alla möjliga håll, och även i USA väcks frågan igen. Jag passar på, när vi ändå diskuterar, att fråga finansmarknadsministern hur han ser på en sådan bankdelningslag, om vi kallar den så.

Anf. 66 STAFFAN ANGER (M):

Herr talman! Jag tycker att Riksbanken har tjänat Sverige väl med olika riksbankschefer. Vi har klarat vår ekonomi bra, och det är tveklöst en välskött riksbank som vi har. Även om vi ligger under inflationsmålet har man börjat vidta åtgärder på den sidan. Man behöver inte gissa alltför mycket för att säga att vi får en räntesänkning i juli. Det är väl mycket som talar för det.

Vad ni tar upp tycker jag är intressant. Det är konkurrensen på affärsbankssidan. Jag tror att det är många med mig som hoppas att vi kan få relativt stora affärsbanker, i alla fall medelstora jämfört med vad vi har i dag, de fyra stora jättarna, och få in dem i verksamheten. De har tveklöst vuxit i Sverige, för de har kört med en räntepolitik som inte har varit optimal.

Ingen skulle vara gladare än jag om Henning Persson satsade kanske 20–30 miljarder på en affärsbank. Det vore underbart. Vad jag förstår har vi också Ingvar Kamprad inne på något håll.

Bankkonkurrensen är otroligt viktig. Den är viktig för vårt näringsliv – inte för de jättelika företagen, för de har sina kanaler, men för de små och medelstora tycker jag att den är jätteviktig. Där har ni en poäng.

Jag vet inte hur Bank of North Dakota skulle fungera. Var det en delstatsbank? Det är lite annorlunda. Men att vi får nya affärsbanker i Sverige som växer hoppas jag verkligen.

Anf. 67 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag fortsätter att prata lite om Riksbanken och antalet mål. Återigen: Riksbanken har i praktiken bara en styråra, bara ett verktyg i verktygslådan, och det är kort och gott räntan. Finanspolitiken eller den politik som utförs i den här kammaren har många fler verktyg. Hur behjärtansvärd klimatutmaningen än är – där håller jag med Annika Lillemets – tror jag att den hanteras bättre genom beslut i den här kammaren än via Riksbanken.

Däremot står det mycket riktigt, som både Annika Lillemets och Valter Mutt säger, i förarbetena till penningpolitiken att de inte ska stödja den allmänna ekonomiska politiken. Jag menar att Riksbanken gör så genom att man använder en teknik som kallas för flexibelt inflationsmål, det vill säga att man siktar på 2 procents inflation. Tanken med det är att man ska få en förväntningsbild för lönerörelsen, alltså att man ska ha 2 procents inflation så att man sedan kan utforma lönekraven och sedan få en löneförhandling som är rimlig och ansvarsfull.

Men sedan kommer det att bli så, och har blivit så över tiden, att inflationen ibland är lite högre än 2 procent och ibland lite lägre än 2 procent beroende på hur ekonomin i övrigt fungerar.

Här har Riksbanken alltså möjlighet att vara flexibel inom ramen för att inte påverka inflationsförväntningarna så att de avviker från 2 procent. Om man skulle göra det skulle det bli problem med lönebildningen i Sverige. Det tror jag inte att vare sig fackföreningarna eller arbetsgivarna skulle tycka var bra.

Låt oss försöka reda ut frågan om staten lånar dyrt eller billigt. Jag har tittat på det nu. Riksgäldskontoret lånar just nu pengar på tio år till 1,81 procents ränta. Det är vad de betalar. Det är den ränta som staten betalar när man lånar pengar. Det finns inga mellanhänder i privata banker som skär emellan här, utan detta är den absolut lägsta ränta som Sverige kan få när man lånar pengar. Det är den ränta som Riksgäldskontoret får när man lånar pengar, och den kommer staten till godo. Det finns inga elaka privata banker som skär emellan här.

Jag kan säga till Valter Mutt att jag översiktligt har tagit del av litteraturen om dessa statsägda banker men säkert inte lika mycket som Valter Mutt har gjort. Jag har säkert mycket att lära om detta.

När det gäller finansiell stabilitet är det allmänt så att Sverige har gått före, eller skiljer ut sig från EU-länderna i övrigt, genom att kräva att svenska banker ska ha mer kapital än europeiska banker. Detta gjorde vi i första hand i en uppgörelse med även Miljöpartiet och Vänsterpartiet i november 2011 då vi tillsammans kom överens om att det vore bra för det svenska banksystemet. Det blev också mycket bra. Det blev mer stabilitet i bankerna, och man kräver att kapitalägaren satsar mer pengar. Förhoppningsvis blir kapitalägarna också mer angelägna om att bankerna sköts på ett bra sätt. Det är alltså olika effekter.

Nu har Finansinspektionen fattat beslut om att öka kapitalet ytterligare i svenska banker. Sverige kommer då att bli det land som kanske har de mest stabila bankerna i Europa. Det är alldeles utmärkt.

Enligt min uppfattning är det så man gör för att förhindra finanskriser i framtiden, det vill säga att bankerna själva ska ha en större krockkudde än de hade tidigare. Detta kommer också att leda till att bankaktier på börsen blir mindre volatila, som man säger på finansspråk. De kommer kort och gott att röra sig mindre. De kommer att bli tråkigare aktier. Om det är en tråkig aktie som rör sig mindre kommer också avkastningskravet på den aktien över tiden att sjunka i och med att den är mindre riskfylld. Det betyder faktiskt att det är aktieägarna som kommer att stå för den stora kostnaden och betala den ökade kapitaltäckningen i bankerna och inte kunderna.

När Valter Mutts talar om de statliga bankerna undrar jag om det egentligen är så att han menar att banksystemet bör förstatligas. Är det detta som det hela kokar ned till eller att Riksbanken ska ge krediter till företag? Om det är det som interpellanten vill kan vi föra en diskussion om den frågan. Jag skulle därför gärna vilja få svar på detta.

Anf. 68 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Jag vill först säga till Staffan Anger att Bank of North Dakota grundades på initiativ av lokala lantbrukare i delstatskongressen därför att de inte fick lån från Wall Street-bankerna. Det är riktigt att den är statlig. Men en viktig funktion är att de lånar ut pengar till lokala så kallade community banks, och de är privata. I denna delstat finns det fler community banks per 100 000 invånare än någon annanstans i USA.

Nej, jag är inte för någon sorts banksocialisering och att alla banker skulle vara statliga. Min fråga gällde detta med Green Investment Bank som även den liberalkonservativa regeringen i Storbritannien har ställt sig bakom. Initiativet kom från den tidigare labourregeringen, men den nuvarande borgerliga brittiska regeringen har fortsatt med detta. Det var det som min fråga gällde.

När det gäller en oberoende riksbank undrar jag vad den är oberoende av. Här är jag rätt influerad av Joseph Stiglitz som fick Riksbankens ekonomipris till Alfred Nobels minne 2001 och som tidigare var Världsbankens chefsekonom. Han lyfte fram detta i sin senaste bok *The Price of Inequality*. Han menar att Brasilien och Indien, länder som inte har oberoende riksbanker, har klarat finanskrisen bättre. Han menar att det inte finns något riktigt oberoende utan att de som sköter de så kallade oberoende riksbankerna ofta är rekryterade från finanssektorn, alltså den sektor som har skapat sådana kriser. Det är inte bara jag utan även Joseph Stiglitz som ställer frågan. Kanske är det dags att börja se över detta. Är det så bra med oberoende riksbanker?

Anf. 69 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag ska ägna en del av mitt slutanförande till att svara på Annika Lillemets fråga om bankdelning som hon ställde förut. Det finns ett sådant förslag som EU arbetar med, och det kallas för Liikanenrapporten. Det är en finsk före detta minister som har utarbetat den. Tanken är, precis som Annika Lillemets säger, att man ska försöka separera lån till företag och hushåll från investmentbankdelen. Jag tror att detta blir

ett problem. Ett problem är att det är mycket svårt att göra en gränsdragning. Jag kan nämna ett annat problem. Vi kan som exempel ta den senaste kraschen, Lehman Brothers-kraschen 2008. Lehman Brothers var en investmentbank. Tanken i Liikanenrapporten är att man skulle låta investmentbankdelen vara i fred. Men denna bankkrasch höll på att sänka hela världsekonomin. Även om vi hade haft denna bankdelningslagen då hade man inte rätt på de problem som man hade.

Min bedömning är att den väg som i första hand Europa, men även USA, har tagit för att öka stabiliteten i banksektorn är att tvinga aktieägarna att stoppa in mer pengar i bankerna, dels för att göra dem mer robusta, dels för att göra kapitalägarna mer rädda för att om det går dåligt förlorar de mer pengar. Det är den väg som vi bör gå vidare på. Här har Sverige tagit på ledartröjan och har stoppat in väldigt mycket mer pengar i bankerna än andra har gjort. Därför tycker jag att Liikanenrapporten om bankdelning är ett sidospår. Men, återigen, det finns andra länder som tycker annorlunda. Detta bearbetas i EU just nu, och vi vet inte vad som kommer ut av detta. Det finns också länder som har liknande förslag, både USA och Storbritannien.

Riksbanken lever förstås i en politisk miljö. Det är finansutskottet som bestämmer vilket mål Riksbanken ska ha. Det är också finansutskottet som kallar riksbankschefen plus en vice riksbankschef med regelbundenhet till utfrågningar. Det är alldeles utmärkt. Därför tycker jag i princip att tingens ordning är bra. I huvudsak handlar det om att om man har bara ett mål går det bara att ha ett medel. Andra medel som vi har här i riksdagen bör användas till frågor som är av mycket behjärtansvärd karaktär, till exempel klimathotet.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2013/14:424 om lagen om offentlig upphandling

Anf. 70 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Ulla Andersson har frågat mig om jag avser att låta utreda möjligheterna att lägga de skattefinansierade välfärdstjänsterna helt utanför LOU så som SKL:s förbundsjurist menar är möjligt att göra samt om jag anser att LOU inte bör omfatta de skattefinansierade välfärdstjänsterna.

Ulla Andersson hänvisar till en preliminär rapport författad av en förbundsjurist inom SKL. Rapporten är, såvitt Regeringskansliet kunnat konstatera, inte offentliggjord, och jag har därför inte kunnat ta del av den.

Det är riktigt att det i skälen till det nyligen antagna EU-direktivet om offentlig upphandling klargörs att icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse inte bör omfattas av upphandlingsdirektivet. Det är emellertid ett förtydligande av vad som redan gäller.

Det finns praxis från EU-domstolen som ger vid handen att vissa välfärdstjänster kan vara organiserade på ett sådant sätt att de klassificeras som icke-ekonomiska tjänster. Men om vårdtjänster eller andra välfärdstjänster läggs ut på entreprenad mot ersättning, då måste det göras enligt

de principer om bland annat icke-diskriminering som bär upp reglerna om offentlig upphandling. Dessa tjänster omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om offentlig upphandling. De ska därför upphandlas om det inte finns stöd för undantag i det enskilda fallet.

Direktiven har nyligen antagits och trätt i kraft. Regeringen har tillsatt en utredning som ska ge förslag till hur vissa bestämmelser i direktivet ska genomföras i svensk rätt, bland annat direktivets regler om upphandling av sociala och andra tjänster samt möjligheten att reservera kontrakt till icke vinstdrivande företag. Bestämmelserna ska vara genomförda i svensk rätt inom två år.

Huvudbudskapet i Ulla Anderssons fråga förefaller emellertid gälla möjligheten att utesluta vinstdrivande företag genom att reservera kontrakt till icke vinstdrivande företag.

De nya EU-direktiven utvidgar möjligheten att reservera vissa tjänstekontrakt på hälso- och sjukvårdsområdet och det sociala området till vissa typer av organisationer. Förutsättningarna för sådan reservering är att vinsterna återinvesteras för att fullgöra uppdraget och att eventuell vinstutdelning ska ske på grund av deltagande. Vidare ska lednings- och ägarstrukturen i organisationen grundas på personalens ägande eller deltagande. Men regeln har begränsningar.

Att gå utöver direktiven och reservera kontrakt till icke vinstdrivande företag i strid med direktivbestämmelsen, som Ulla Andersson föreslår, skulle kräva stöd i EUF-fördraget.

Jag är av den uppfattningen att konkurrensutsättning är av godo och att det finns goda skäl att tillämpa offentlig upphandling även på tjänster inom välfärdssektorn. Det ger en god utveckling på marknaden, det utvecklar företagen och ger goda tjänster till medborgarna.

Jag anser också att det är positivt med ett ökat deltagande av så kallade non-profit-organisationer i offentlig upphandling, men som Ulla Andersson är väl medveten om, anser regeringen att ett förbud mot vinst i välfärden varken är möjligt eller önskvärt. Det är inte driftsformen som är det intressanta, utan vilken kvalitet som leverantörerna erbjuder. En mångfald av leverantörer, inte minst från den idéburna sektorn, bidrar till att offentlig sektor tar till sig nya idéer och lösningar som förbättrar den samhällsservice som berör oss i vardagen och under livets olika skeenden. På många områden ger det enskilda människor större möjlighet att välja det som passar dem bäst.

Det betyder inte att jag eller regeringen i sin helhet inte vill åtgärda problem eller brister. Men lösningen stavas inte förbud, den stavas en bättre offentlig upphandling. Det är därför som reformagendan på upphandlingsområdet är större än på mycket länge.

Det finns bättre möjligheter att säkerställa skyddet för människors hälsa och andra hänsyn till allmänintresset, nämligen att ställa krav på god kvalitet i de offentliga upphandlingarna och säkerställa resultatet genom att följa upp kontrakten.

Anf. 71 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! För Vänsterpartiet är frågan om ett förbud mot privata vinstuttag i välfärden central. Vi menar att vinstintresset leder till en kommersialisering av hela välfärden och att den i stället för behovsstyrd

blir efterfrågestyrd, samtidigt som demokratin urgröps. Dessutom leder det till fördyringar.

Om kvaliteten vore i fokus skulle det finnas krav på återinvesteringar av de vinster som görs i dag. År 2011 var vinsterna så stora som hela 9 miljarder kronor, vilket motsvarar lönerna för 23 000 undersköterskor.

Med vårt förslag tillåts icke vinstdrivande bolag att finnas kvar. Det blir då möjligt med en mångfald av olika utförare. Det kan vara kooperativ, ideella organisationer såsom Röda Korset eller stiftelser såsom Ersta diakoni. Det kan Sverige själv fatta beslut om.

Nu stärks vår linje ytterligare, eftersom EU också lägger fram nya direktiv – hela tre stycken – till grund för en ny lagstiftning i anslutning till lagen om offentlig upphandling. Även i vår modell där alternativa icke vinstdrivande utförare tillåts kommer det att behövas lagstiftning om upphandling av dessa aktörer.

Herr talman! Jag har därför frågat statsrådet om han vill låta utreda möjligheterna att lägga de skattefinansierade välfärdstjänsterna helt utanför lagen om offentlig upphandling såsom förbundsjuristen på Sveriges Kommuner och Landsting menar är fullt möjligt att göra.

Jag har också frågat honom om ifall han anser att LOU inte bör omfatta de skattefinansierade välfärdstjänsterna.

Jag får tacka statsrådet för svaret, även om han har svarat nej på bägge frågorna. För Kristdemokraterna är det viktigare att försvara privata vinstuttag ur välfärden än att säkerställa god kvalitet och stödja non-profit-aktörer, sådana som i dag slås ut på grund av riskkapitalbolagen. Tydligen är frågan så oviktig att statsrådet inte ens bemödat sig med att läsa rapporten, trots att den är inskickad till Regeringskansliet. Rapporten finns som en offentlig handling i Malmö stad. Den finns med i Genomförandeutredningen och hos förbundsjuristen Mattias Sylwan på Sveriges Kommuner och Landsting, därifrån jag själv har fått den. Om viljan hade funnits kunde statsrådet till och med ha ringt till mig, så hade han fått den.

Statsrådet svarar vidare: ”Men om vårdtjänster eller andra välfärdstjänster läggs ut på entreprenad mot ersättning, då måste det göras enligt de principer om bl.a. icke-diskriminering som bär upp reglerna om offentlig upphandling.”

Men i den rapport som jag hänvisade till från förbundsjuristen hävdas precis motsatsen. I de nya direktiven gäller detta inte för välfärdstjänster som är helt eller huvudsakligen skattefinansierade. Skattefinansierade välfärdstjänster omfattas alltså inte av EU:s nya direktiv om upphandling, av några andra EU-regler eller av principer om upphandling. Därför är skattefinansierade välfärdstjänster vad EU kallar ”icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse” vilka faller helt utanför EU:s direktiv om offentlig upphandling liksom de principer som bär upp lagen om offentlig upphandling, inklusive principen om icke-diskriminering. Varför skulle det annars finnas ett påpekande i direktivet om att detta inte bör tillämpas på icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse, om direktivet ändå gäller för alla tjänster som läggs ut på entreprenad, statsrådet? Den frågan skulle jag gärna vilja ha svar på.

Om rapportens tolkning av direktiven är korrekt så förändras förutsättningarna radikalt för upphandling av skattefinansierade välfärdstjänster. Sylwan utgår från en bestämmelse i EU:s nya direktiv om offentlig

upphandling som inte omfattar ”icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse”. Med stöd från flera domar – från både EU-domstolen och Efta-domstolen – och med stöd i fördraget kan välfärdstjänster, helt eller delvis, falla utanför lagen om offentlig upphandling.

Så statsrådet, varför har du inte läst rapporten? Motsäger du förbundsjuristens påståenden i rapporten?

Anf. 72 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det finns ett utkast till den rapporten, men det finns inget officiellt dokument. Malmö stad, som tydligen har varit uppdragsgivare, har inte lagt ut den på sin hemsida som en färdig rapport som man officiellt vill skylta med. Inte heller SKL har gjort det. Det är någonting här som gör att man inte riktigt vågar stå för rapporten. Kan det tyda på att man inte tror att förbundsjuristens analys håller hela vägen? Vår bedömning är i alla fall att den inte gör det.

De grundläggande principerna är att om man inte vill upphandla offentliga välfärdstjänster har man full rätt att avstå från det. Det gäller till exempel en kommun eller ett landsting. Det är i praktiken det som är Vänsterpartiets linje. Ni vill inte att människor ska få välja mellan olika utförare.

Men om man lägger ut en verksamhet på entreprenad – antingen enligt lagen om valfrihet eller LOU – då får man inte diskriminera olika typer av företag. Däremot kan man främja förutsättningarna för en non-profit-organisation att delta genom att se till att till exempel inte ha ett omfattande upphandlingsanbud som gör att det blir svårt för en organisation att delta. Man behöver inte heller ställa extremt höga krav på ett företags eget kapital i det företag som ska lämna in ett anbud.

Det finns en mängd olika regler vid kommunala upphandlingar som försvårar för non-profit-organisationerna att konkurrera på sjysta villkor. Det gäller också hur man utformar kvalitetskraven. Där ska man göra hemläxan bättre. När vi förstärker upphandlingsstödet ska staten också bli bättre på att ge goda råd om hur man kan göra och på att sprida de goda exemplen.

Men kärnan i diskussionen handlar inte om lagen om offentlig upphandling, inte om EU:s direktiv, utan den handlar om att Vänsterpartiet inte vill att äldre ska få välja vem som kommer hem till dem för att utföra hemtjänst eller att man ska få välja vårdcentral. Där ligger ju kärnan. Det är där som problemet finns.

Att trixa med juridiska spetsfundigheter kring lagen om offentlig upphandling – jag är övertygad om att det finns många som är väl insatta i LOU och vet hur den ska tolkas – är ju att komma in på ett sidospår, när Vänsterpartiet egentligen bara är ute efter att begränsa människors valmöjligheter och återgå till att allt ska skötas av kommuner och landsting. Erkänn det, och försök inte att använda lagen om offentlig upphandling som något slags stickspår för att ge sken av någonting annat!

Anf. 73 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Det märks att statsrådet inte har läst rapporten. Han verkar inte ens intressera sig för att göra det. I så fall kunde vi ha fört en helt annan debatt. Jag beklagar det verkligen. Jag har tagit med mig rapporten, så kan du få den och läsa i kväll, så kanske vi kan ha en ny debatt

senare. Rapporten är väldigt tydlig. Jag vill citera det fördrag som du hänvisade till som skulle göra att man måste tillämpa icke-diskriminering vid upphandling. Så här står det:

”Bestämmelsen i fördraget ska inte på något sätt påverka medlemsstaternas behörighet att tillhandahålla, beställa och organisera tjänster av allmänt intresse som inte är av ekonomisk art.”

Det är just det som är det nya i lagen om offentlig upphandling. Lagen om offentlig upphandling berör varor och tjänster för 600 miljarder, och Stefan Attefall säger att jag tycker att det är ett stickspår. Det handlar det definitivt inte om. Regeringen kan genom annan lagstiftning styra så att vi inte ska ha vinstdrivande bolag och riskkapitalbolag i välfärden. Här handlar det om hur vi vill organisera välfärden och att vi behöver använda lagen om offentlig upphandling ifall vi vill gynna non-profit-organisationer som Röda Korset och Ersta, vilka i dag slås ut av riskkapitalbolagen.

Statsrådets tolkning av det nya direktivet, som jag undrar om han verkligen har läst, innebär att regeringen kommer att införa en lagstiftning som gör det möjligt för non-profit-företag att ha ett kontrakt i tre år. Därefter måste de avstå från att delta i anbudsgivningen. Det är ett märkligt sätt från Kristdemokraternas sida att bedriva politik när de samtidigt säger sig stå bakom non-profit-företag.

Det öppnar möjligheter för kommunerna att själva bestämma hur de vill använda lagen om offentlig upphandling. Om det skulle bli en högerregering i höst kan de i så fall erbjuda riskkapitalbolag att delta i upphandlingen. Annars kan man som kristdemokrat i kommunen säga att upphandlingen är reserverad för icke vinstdrivande företag. Det är tydligt att Kristdemokraternas linje är att till vilket pris som helst försvara vinsterna i välfärden. Vore kvaliteten det styrande skulle Kristdemokraterna se till att pengarna återinvesterades, eller hur?

Jag vet inte hur många äldre Attefall mött som säger att deras högsta dröm är att välja mellan olika riskkapitalbolag. Jag har i alla fall inte mött en enda. I stället vill de äldre välja mellan olika insatser som de vill ha utförda, hur lång tid det ska ta, vilken omsorg de ska få, om de ska kunna dricka kaffe, gå på promenad eller på teater. Det är sådant de vill välja, inte att välja mellan 300 olika bolag. Det kan vi se till genom att stödja non-profit-företag.

Jag tycker att Sylwans rapport har många styrkor eftersom den bland annat bygger på vad de tre direktiven säger. Den bygger på domar som han verkligen gått igenom, och han hänvisar till olika utfall. Dessutom hänvisar rapporten till fördraget som Stefan Attefall vill göra gällande är övergripande i detta fall. Jag menar att linjen är ganska tydlig, och den öppnar upp möjligheter. Där borde statsrådet ta ansvar och se till att de granskades ytterligare.

Genomförandeutredningen, som statsrådet hänvisar till, och den korrespondens som jag tagit del av, visar att det inte finns några ambitioner att gå in och titta på direktiven utifrån dessa principer. Det finns inte ens ambitioner att göra de sociala tjänsterna på lägre nivåer mer möjliga genom att lägga dem utanför, på en non-profit-nivå.

Jag tycker att statsrådet har ett ansvar att för det första läsa rapporten, för det andra se till att de nya direktiven kan införas i svensk lagstiftning, utifrån de möjligheter det öppnar upp, och för det tredje att verkligen

Anf. 74 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag vet exempel på många företag och ideella organisationer som utför hemtjänst hos äldre människor. Det kan vara ett litet städbolag, privat drivet i aktiebolagsform, som växlat över till att även hjälpa till med tjänster inom hemtjänsten. Det kan vara en ideell organisation som gör det i organisationsform, men det kan också vara en ideell organisation som gör det i aktiebolagsform. Ska man tillåta en ideell organisation att vara i aktiebolagsform? Aktiebolagsform innebär per definition enligt aktiebolagslagen att man har ett syfte att gå runt och till och med att gå med överskott.

Dessa verksamheter bedriver bra hemtjänst. De har nöjda äldre som tycker att det blivit bättre än när kommunen utförde tjänsterna. Vissa av dem vill Ulla Andersson, Vänsterpartiet, förbjuda. Jag vill ha kvalitetskrav, noggrann kontroll, bra offentliga upphandlingar som skapar bra kvalitet och bra förutsättningar för olika ideella organisationer att delta. Här kan vi bli bättre, och här kan vi utnyttja både det förstärkta upphandlingsstödet som vi håller på att bygga upp i Sverige och självklart EU-direktivens riktlinjer.

Det finns en övertolkning, upplever jag, i Ulla Anderssons resonemang. Vad är tjänster av allmänt intresse? Ett exempel på det är när man har en verksamhet, ett företag, som kanske har 50 procent – eller i alla fall en mycket stor andel – människor med funktionsnedsättningar som jobbar i företaget. Då kan man undanta det från offentlig upphandling. Det är den typen av tjänster det handlar om. Men om jag säger att vi ska ha vårdcentraler men att bara organisationer får lämna anbud, inte aktiebolag, är det inte förenligt med de allmänna principer som finns i upphandlingslagstiftningen om icke-diskriminering och likabehandling. Där tror jag att Ulla Andersson behöver läsa på lite grann.

Det handlar om specifika fall av tjänster som inte finns på marknaden, som kräver speciella offentliga ingrepp för att de ska fungera. Då finns möjlighet att använda sig av det som benämns tjänster av allmänt intresse.

På bostadsområdet jobbar vi med det. En speciell utredning tittar för närvarande på hur vi kan utnyttja det när det exempelvis gäller kommunala bostadsbolag som har stora ekonomiska problem. Det handlar kanske om små orter i glesbygd, som har svårt att klara sig. Hur kan kommunen stöttas om den hamnar i kris? Hur kan vi använda regelverket för att hjälpa till i de lägena och undvika att hamna i konflikt med EU:s regelverk i övrigt? Det gäller mycket specifika fall, sådana som man måste vara mycket noggrann med att specificera. Där finns en del vägledning i direktiv och i domar, men kanske inte så mycket att det är glasklart. Det är ingen generell regel man kan tillämpa på all offentlig verksamhet som man vill upphandla. Där tror jag att Ulla Andersson har läst lite fel, och den tolkning jag gör är nog den riktiga.

Vi måste återföra diskussionen till det som den egentligen handlar om. Jag vill att det ska finnas många utförare som servar människor med goda välfärdstjänster. Jag vill ha bra kontroll så att det blir bra kvalitet, jag vill ha bra upphandling och jag vill ha bra uppföljning av den upp-

Svar på
interpellationer

handling som sker, för där brister det många gånger. Om det sedan är det lilla aktiebolaget, en ideell organisation eller någon annan struktur som utför tjänsten är för mig underordnat. Det är kvaliteten som är det viktiga för mig.

Med Ulla Anderssons och Vänsterpartiets politik blir det i praktiken stopp för alternativen, och det måste Ulla Andersson förklara för väljarna. Jag vill fråga varför man är så starkt emot att sjukvård och liknande ska få bedrivas i aktiebolagsform men inte när det gäller LSS, för där vill man tillåta att det bedrivs i aktiebolagsform. Eller hur, Ulla Andersson?

Anf. 75 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Jag konstaterar att Stefan Attefall har mycket pengar som han kan slösa bort. 9 miljarder i privata vinster skulle kunna användas till 23 000 fler undersköterskor i äldreomsorgen. Det hade varit kallas; fråga de äldre.

Jag skulle vilja fråga Stefan Attefall varför det finns ett påpekande i direktivet som säger att detta inte bör tillämpas på icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse, om direktivet gäller för alla tjänster som läggs på entreprenad. Varför finns då detta påpekande? Om man tittar i Sylwans rapport ser man att icke-allmänna ekonomiska tjänster är sådana som är solidariskt finansierade, som i EU-domarna benämns gratis. De kan vara delvis avgiftsfinansierade, men avgiften är inte kopplad till storleken på kostnaden för välfärdstjänstens utförande. Det är de som definieras som icke-allmänna ekonomiska tjänster.

Här öppnas en möjlighet att gynna non-profit på ett mycket tydligt sätt. Det är därför märkligt att Stefan Attefall slåss med näbbar och klor för att även fortsättningsvis stimulera vinstintressena. Jag tycker att han verkligen ska titta igenom det ordentligt. Det är tydligt att direktivet undantar välfärdstjänster som är solidariskt finansierade. Det tycker jag är värt en fundering till. Dessutom vill jag skicka med att om statsrådet gör den bedömning han nu har gjort kommer Röda Korset, Ersta diakoni och liknande att inte kunna delta i en upphandling efter tre år. Då kommer de att slås ut nästan helt. Ja, så står det i direktivet, om välfärdstjänsterna blir så att säga ekonomiska i stället för icke-ekonomiska. Det är rätt tydligt, och det är inte enbart Sylwan som påstår det, utan det gör också andra jurister.

Jag kommer att ge statsrådet rapporten och hoppas att han går hem och funderar lite mer på lagen om offentlig upphandling och varför han inte vill stödja non-profit-företag framöver.

Anf. 76 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag vill stödja non-profit. Jag vill ha mer sådan verksamhet i Sverige, och vi jobbar med att se hur vi kan skapa bättre förutsättningar för det. Det måste dock ske med beaktande av de regler vi har och med beaktande av icke-diskriminering och liknande.

Det jag vill säga till Ulla Andersson är att hon ska vända sig till SKL och fråga om de står bakom rapporten, eller utkastet till rapport. Fråga om Malmö kommun står bakom rapporten så att vi vet om det finns några officiella aktörer som faktiskt ställer sig bakom den och säger att det är rätt tolkning enligt deras uppfattning.

Då kan vi få en officiell diskussion. Det finns som sagt bara ett utkast till rapport som ingen ännu har ställt sig bakom. Vi menar att man överdriver tolkningen.

Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse innebär exempelvis att man har en aktör som erbjuder låt oss säga 50 eller 30 procent av anställningarna till personer med funktionshinder. Man utför en tjänst som inte finns på marknaden i övrigt och reserverar kontrakten för den typen av verksamheter.

Ersta diakoni kan lägga anbud som alla andra. De kan också vara med och konkurrera och få anbud på samma villkor som alla andra. Problemet är att ställa villkoren så att man skapar goda förutsättningar för non-profit-organisationer och liknande att vinna upphandlingen. Det är ofta där problemet sitter. Jag har själv träffat företrädare för dessa organisationer och sagt: Vad i lagstiftningen är det som är problemet för er? De fastnar alltid på att utformningen av upphandlingsunderlagen gör att de oftast hamnar i en dålig konkurrenssituation samt på att man inte följer upp kvalitetskriterierna tillräckligt tydligt. Där behöver vi göra mer. Då kan vi främja en god och sund utveckling utan att äventyra EU:s regelverk, som vi har att lyda.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2013/14:433 om statliga jobb i hela landet

Anf. 77 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jasenko Omanovic har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att det ska finnas tillgång till kvalificerade statliga arbeten i hela landet.

Alla beslut om hur förvaltningen ska organiseras vägleds av att förvaltningens organisation ska vara tydlig, ändamålsenlig och kostnadseffektiv. Utgångspunkten ska alltid vara att myndigheterna ska ha goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet på ett effektivt och rättssäkert sätt. Detta ska återspeglas även i valet av lokaliseringsort.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 uttalat att det är viktigt att överväga om statliga myndigheters lokalisering i ökad utsträckning kan få en spridning över landet. Det handlar om att noga pröva om myndigheterna kan lokaliseras utanför storstäderna, i första hand till länscentrum eller andra större orter. En myndighets lokaliseringsort omprövas inte kontinuerligt, utan fastställs i allmänhet genom beslut i samband med nybildande eller större ombildningar av myndigheter.

Att skapa förutsättningar för att kunna bo och verka på landsbygden för den som vill är en viktig fråga som regeringen arbetar med på många olika sätt. En väl fungerande statlig förvaltning har stor betydelse för Sveriges utveckling och den regionala tillväxten. Det sker dock inte i första hand genom att skapa statliga jobb. Det sker genom att staten ger förutsättningar för den privata sektorn att utvecklas, genom god service och tillgänglighet, genom rättssäker myndighetsutövning och genom stöd när det behövs.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 78 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tror inte att det är första gången vi debatterar den här frågan, men den är viktig för Sverige.

Herr talman! Jag får ännu en gång påpeka att staten upphandlar varor och tjänster för mer än 100 miljarder, kanske till och med 120 miljarder, vilket inte är pengar. De här varorna, tjänsterna och upphandlingarna hamnar ofta på de orter där myndigheten finns. Därför är det viktigt att sprida ut statlig verksamhet så mycket som möjligt över landet för att småföretagare ute i landet ska kunna vara med i upphandlingar och kunna leverera de varor och tjänster som behövs för att statlig verksamhet ska fungera.

Det är intressant att statsrådet säger att utgångspunkten är att det ska finnas goda förutsättningar för verksamheten. Vi har byggt ut högskolor och universitet. Vi har byggt ut bredband och järnväg. Vi har de allra flesta förutsättningar som behövs för att vi ska ha god statlig verksamhet i hela landet. Men på åtta år kan jag inte minnas, herr talman, någon annan myndighet än Försäkringskassan som flyttat ut. Försäkringskassan hade sitt kontor mitt emot Centralstationen här i Stockholm. De har nu flyttat ut – två tunnelbanestationer bort. I och för sig är det inte långt, men det är fråga om ganska mycket pengar i hyra. Några andra myndigheter minns jag inte.

Det är också så att man ska utreda kostnadseffektiviteten. Jag minns när jag hade en debatt här i kammaren med den förra försvarsministern när man skulle ändra i den statliga verksamhet som bedrivs av Kustbevakningen och införa en ny regionuppdelning. 21 miljoner kronor skulle man spara på att lägga ned regionkontoren i Karlskrona och Härnösand och enbart behålla regionkontoren i Stockholm och Göteborg. Det sista jag hört är att Kustbevakningen inte har råd att åka ut, bland annat för att hyrorna är för höga.

Frågan är: Har man sparat de där 21 miljonerna? Har det blivit lite mer kostnadseffektivt för skattebetalarna? I debatten frågade jag försvarsministern hur mycket man skulle spara på det andra alternativet, att lägga ned regionkontoren i Stockholm och Göteborg och behålla dem i Karlskrona och Härnösand, och hur kostnadseffektivt det skulle bli. Det var en tom blick jag mötte då, herr talman. Jag undrar om statsrådet Attefall någon gång vid någon kostnadseffektivisering av statlig verksamhet har frågat andra statsråd om de har tänkt om och inte bara vill flytta allt till storstäder utan vill försöka behålla någon verksamhet ute i landet. Hur mycket skulle man kunna spara på den åtgärden?

Anf. 79 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att vi har en god spridning över landet av statliga myndigheter och statlig verksamhet. Men som sagt måste vi även ha klart för oss att fokus måste ligga på att vi har bra service och verksamhet. Vi kanske också ska ha i bakhuvudet att närmare 100 av de i dag 244 förvaltningsmyndigheterna är lokaliserade till annan ort än Stockholm. Sedan har myndigheterna ett omfattande nät av servicekontor på olika sätt.

Jag kan också upplysa om att Statens servicecenter, som bildades 2012, har sitt huvudsäte i Gävle och Östersund och en liten verksamhet i Stockholm. Myndigheten för yrkeshögskolan, som bildades 2009, finns i Västerås. Havs- och vattenmyndigheten, som bildades av det gamla Fiskeriverket i Göteborg, finns också i Göteborg. Dit har man också flyttat över delar av Naturvårdsverket som funnits i Stockholm. Tillväxtanalys hamnade i Östersund 2010, Energimarknadsinspektionen i Eskilstuna 2008 och Patentombudsnämnden i Sundsvall 2010, för att ge några exempel. Det finns även som sagt sedan tidigare många myndigheter runt om i Sverige.

Problemet när man har försökt sig på den här typen av flyttning av myndigheter har varit att det kostat enormt mycket pengar och att det tagit ganska lång tid innan myndigheten varit på banan igen. Därför har den taktiken kanske varit mindre lyckosam. Den har också fått mycket negativ kritik i de utvärderingar som gjorts.

Däremot delar jag helt uppfattningen att man vid behov av nedskärningar ska titta på om man kan göra på andra sätt och sträva efter att inte i första hand gynna storstäderna. Här vet vi att det finns lite olika kulturer och synsätt. En faktor som påverkar besluten är tillgången till personal. Finns det en högskola med bra utbildningar på orten är det klart att det är en konkurrensfördel för den orten när man funderar på hur man ska koncentrera verksamheten.

Men som sagt har vi en delegerad ordning och en modell som jag tror att vi är överens om brett över partigränserna. Denna ordning innebär att det är myndigheterna själva som ska organisera sin verksamhet. Vi styr inte så mycket i detalj var de lägger sin verksamhet och hur de organiserar sig, utan det är som sagt vid nybildning eller större ombildningar som det blir en fråga för regeringen var man ska placera myndigheterna. Vi har haft ett antal myndigheter som ombildats eller omorganiserats, men det har i regel byggts på att man haft en befintlig verksamhet. Då har man också fått fortsätta på samma ställe, eftersom vi även har ett arbetsgivaransvar som stat.

Det är viktiga frågor. Det finns anledning att hela tiden hålla ögonen på området. Det finns också olika synsätt på detta hos olika personer. En del har ryggmärksreaktionen att alltid tänka i storstadstermer. Andra har ryggmärksreaktionen: Hur kan vi hitta alternativa planeringar?

Det är viktigt att hålla debatten levande. Men jag tror också att vi måste vara realistiska och inse att vi inte kan tro att vi med hjälp av statlig myndighetsplacering kan skapa dynamik ute i landet. Det är framför allt genom en bra statlig verksamhet som vi skapar goda förutsättningar för privat näringsliv.

Jag vill upplysa Jasenko Omanovic om att den högsta andelen statsanställda bland befolkningen inte är i Stockholm. Den finns i Uppsala tätt följt av Norrbotten, Västerbotten och Blekinge. Först på femte plats kommer Stockholms län.

Ser man till antalet människor är den största koncentrationen av statsanställda där. Men tittar man på andel statsanställda av befolkningen kommer flera län före Stockholm. Det kan också vara bra att ha med i bakhuvudet i diskussionen.

Anf. 80 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag blev lite besviken på ministern här. Vi håller med om en hel del saker om hur vi ska styra myndigheten. Men sedan kommer vi till den punkten där man säger: Vi måste se om vi har kompetensen någonstans. Det finns kompetens i hela landet. I de flesta myndigheter finns kompetens över hela landet.

Jag tog ett basalt exempel med ett regionkontor. Varför kunde de inte tänka tvärtom och inte bara tänka att allting ska till storstaden? Varför kunde de inte tänka att det kunde vara Karlskrona och Härnösand i stället för Stockholm? Där fanns det redan kompetens. Det fanns redan ett regionkontor. Inte ens när det finns kompetens och de har anställda kan de tänka tanken.

Herr talman! Jag var jättebesviken en gång när jag besökte en statlig myndighet. Jag ska inte berätta mer än så. Där hade de kartan över verksamheten. Man såg Stockholm. Åkte man lite norrut kom Söderhamn, och åkte man ännu längre norrut kom Gävle. Man förstod direkt att det var fel på kartan. Men ingen på huvudkontoret märkte att det var fel ordning på städerna. Det är lite symtomatiskt för hur de jobbar. Inte ens när de hade egen verksamhet kunde de pricka den rätt på kartan, utan de blandade ihop två städer.

Vi är alla stolta över vår huvudstad. Vi kan säga att det är 1,7 miljoner invånare här. Den kan vara konkurrenskraftig med andra huvudstäder i Europa. Det är jätteviktigt. Det innebär inte att man inte kan titta utanför Stockholm på andra städer.

I Stockholm kan man säga att det är 1,7 miljoner fast själva Stockholms stad inte har mer än 750 000 invånare. När man tittar på andra ställen utgår man exakt från antalet kommuninvånare. Då ser man inte regionen. Över hela landet finns det regioner.

När man väl tittar på den eventuella utplaceringen som ska ske får man titta på regionen och inte på den enskilda kommunen. I mitt hemlän har Timrå kommun 19 000 invånare. Men i själva regionen är det mer än 200 000 invånare. Man kan inte bara titta på det som kommunen har som skatteunderlag i kommunen, utan man måste titta på regionen.

Det är ungefär som att vi stolt säger: Vår huvudstad har 1,7 miljoner, nästan 2 miljoner invånare. Jag brukar säga att det är nästan 2 miljoner. Det är viktigt att kunna se det när man väl placerar ut statliga myndigheter och gör förändringar.

Det gäller att kunna se att det finns regioner utanför Stockholm och till och med i glesbygden som är ganska stora. En kommun som har 25 000 invånare, som min egen hemkommun, är egentligen en kommun i en region med 240 000–250 000 invånare.

Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag delar mycket av Jasenko Omanovic beskrivning. Jag tror att det finns mycket av attityder och synsätt som vi behöver bearbeta för att man ska se kompetensen i hela landet.

Vad jag menade med mitt uttalande var att om man förlägger en verksamhet till en ort måste man titta på om det till exempel finns utbildningsmöjligheter och en arbetsmarknad som gör att man kan rekrytera människor. Den taktiken har vi också.

I exempelvis Sundsvallsområdet har vi koncentrerat ett antal myndigheter som jobbar mycket med försäkringsfrågor och it-tunga myndigheter. Vi har SPV, Bolagsverket, CSN, länsstyrelsen, Mittuniversitetet och en del skolmyndigheter.

Det gör att vi får ett kluster av myndigheter som tillsammans skapar en bra struktur och ger ett bra underlag. Det finns också möjlighet att rekrytera personal mellan varandra. Man får ett bra flöde av människor och kompetenser. Man samverkar också på ett föredömligt sätt i klustret i Sundsvall.

Vi har liknande kluster i andra områden i Sverige. Jag tror att det är en riktig strategi. Däremot tror jag inte att man ska placera ut myndigheter som isolerade öar lite överallt i Sverige utan försöka koncentrera dem till ett antal orter så att man får starka fästen med bra utbildningsmöjligheter i grunden. Det ska självklart också finnas kommunikationer.

När vi skulle starta Statens servicecenter, som ligger under mitt ansvarsområde, var vi mycket tydliga med att generaldirektören inte skulle sitta i Stockholm utan i Gävle där huvudverksamheten låg, och basen skulle vara i Östersund och Gävle.

Det som fanns i Stockholm var en mindre verksamhet som vi tog över från Kammarkollegiet. Det ska vara en mindre del av konsulttjänster som behöver finnas i närheten, men det ska ha en liten del av verksamheten. De stora tillskotten på arbetskraft skulle ske i Gävle och Östersund, vilket också har skett.

Det är ett exempel på ett riktigt sätt att tänka. Då bidrar man också till att bygga upp kompetenser runt myndigheten och skapar en del tjänster runt omkring. Glöm dock inte bort att om man sysslar med större upphandlingar måste man följa lagen om offentlig upphandling. Då har alla företag en god chans att konkurrera. Men vissa mindre servicetjänster runt omkring blir de som finns i den geografiska närheten. Det är självklart.

Vi måste ha det synsättet, som jag tror att vi är överens om, Jasenko Omanovic och jag. Men vi måste också vara realistiska och inse att man inte gör några radikala kast på området. Däremot måste vi ha många som håller ögonen på dessa frågor. Jag vill också betona att man inte ska dra på sig onödiga lokalkostnader och titta på fler platser för lokaliseringar. När man gör förändringar internt i en myndighet gäller det att man har det breda perspektivet.

Sedan kan jag inte uttala mig om enskilda myndigheter. Jag kan mina myndigheter, men jag kan inte Kustbevakningens interna förhållanden eller andra myndigheter som ligger undra andra statsråd. Det måste varje statsråd själv självklart hålla koll på. Det finns säkerligen goda argument för de val man har gjort. Det gäller bara att se till att det inte sker av gammal vana eller på grund av att man har vissa förutfattade meningar utan på rationella grunder. Görs det på det sättet har man respekt för besluten. Men ibland kan jag dela uppfattningen att det kanske finns annat som kommer in i bedömningen.

Anf. 82 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Vi är till en del överens. I själva verket händer det inte lika mycket som vi båda två kanske skulle önska. Om man har den utgångspunkt som jag började med, att det är 110–120 miljarder som staten

köper varor och tjänster för, och verksamheten är utspridd över landet får den kille eller den tjej som vill starta ett aktiebolag, en nyckelservice, ett lokalvårdsföretag möjligheten att få en kund som de kan bygga en verksamhet på. Sedan kan de kanske även erbjuda tjänster till kommuninvånare i den kommun där statlig verksamhet finns.

Det är ganska viktigt för småföretagare runt om i landet att vi har statlig verksamhet över hela landet. Statsrådet nämnde Sundsvall. Sundsvall är en stad som har 3 000–4 000 hotellnätter som staten bekostar. Det innebär att man kan bygga en hotellbransch i Sundsvall med underlaget från staten, plus förstås allt annat.

Men utgångspunkten är att om man kan sprida ut verksamheten över hela landet vinner hela landet på det. Till och med Stockholm vinner på det alternativet.

Anf. 83 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag delar den uppfattningen. Därför ligger också ungefär 100 av de 244 förvaltningsmyndigheterna utanför Stockholm. Man kan diskutera om det ska vara 102, 150 eller något liknande som ska ligga utanför Stockholm. Vi kan föra en sådan diskussion. Jag tror att man ständigt ska ha denna diskussion levande och från fall till fall pröva de argument som ibland kanske leder till att man centraliseringsmässigt vill landa i Stockholm.

Man måste också se till att det skapas goda förutsättningar för myndigheten på den ort där den placeras och att det finns goda förutsättningar för arbetskraftsförsörjning och liknande saker. Därför måste man göra det här på ett klokt sätt och inte sprida ut det hela alltför mycket. Man ska fokusera på ett antal utbildningsorter och ett antal länscentrum som finns runt om i Sverige.

Kom ihåg att den stora andelen av befolkningen som jobbar i statliga myndigheter alltså inte finns i Stockholm! Den finns mest i Uppsala och därefter i Norrbotten, Västerbotten och Blekinge. Det område i Sverige där vi i så fall behöver fundera på att öka antalet statliga myndighetsanställda är möjligen sydöstra Sverige. Det är den kanske mest underförsörjda delen av Sverige, om vi ska vara ärliga. Det är inte i första hand Norrland, utan det är just sydöstra Sverige.

Bra verksamhet ska komma i första hand; det är det viktiga. När man sedan väljer organisation och lokalisering ska man göra det med beaktande av att hela Sverige ska leva. På den punkten är vi överens.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellationerna 2013/14:484 och 485 om sociala krav i offentlig upphandling

Anf. 84 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Annika Lillemets har frågat mig vad jag avser att göra för att se till att sociala krav som syftar till att främja lokal ekonomisk utveckling och till att förstärka den sociala sammanhållningen i samhället, inte minst genom att öka den lokala sysselsättningen och då sär-

skilt vad gäller personer som står långt från arbetsmarkanden, ska ställas vid offentlig upphandling.

Annika Lillemets har vidare frågat infrastrukturministern vad statsrådet avser att göra för att sociala krav som syftar till att främja lokal ekonomisk utveckling och till att öka den lokala sysselsättningen, särskilt vad gäller personer som står långt från arbetsmarknaden, ska ställas vid upphandling kopplad till Ostlänken. Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag delar Annika Lillemets bedömning att det är viktigt att ta till vara de möjligheter som upphandlingslagstiftningen ger beträffande sociala hänsyn, till exempel för att sysselsätta personer som står långt från arbetsmarknaden. I upphandlingslagstiftningen finns sedan 2010 också ett uttalat målsättningsstadgande som anger att upphandlande myndigheter och enheter bör beakta sociala hänsyn om upphandlingens art motiverar detta.

Jag kan inte uttala mig om enskilda ärenden eller enskilda upphandlingar, men jag känner till att Trafikverket arbetar med sociala hänsyn i sina upphandlingar. Samtidigt är det så att Ostlänkenprojektet i sig syftar till att bidra till jobben genom att utvidga arbetsmarknaderna när storstadsregionerna i Östergötland och Mälardalen binds ihop.

I de nya upphandlingsdirektiven, som trädde i kraft i april, har sociala hänsyn fått en mer framträdande roll. I direktivskälen anges att offentlig upphandling är ett av de marknadsbaserade instrument som ska användas för att uppnå en smart, hållbar och inkluderande tillväxt som samtidigt säkrar en effektiv användning av offentliga medel. Direktiven ska vara genomförda i svensk lagstiftning senast våren 2016, och lagstiftningsarbetet har inletts dels i Regeringskansliet, dels i en särskild utredning.

Det statliga upphandlingsstödet har tidigare varit utspritt på flera myndigheter, och ansvaret för sociala hänsyn i offentlig upphandling har inte varit tydligt uttalat. För att samordna och stärka stödet har regeringen beslutat att samla stöd, information och vägledning om offentlig upphandling, inklusive sociala hänsyn, i Konkurrensverket. Av Konkurrensverkets regleringsbrev för innevarande år framgår att verket ska arbeta med att målen för långsiktig hållbar utveckling uppnås. I begreppet ingår sociala hänsyn.

I detta sammanhang kan jag informera om att en utredare har fått uppdraget att undersöka olika möjligheter att underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sin verksamhet, att utvecklas och att därigenom bidra till demokrati, välfärd, folkhälsa, gemenskap och social sammanhållning. I uppdraget ingår att lämna förslag till hur organisationernas möjligheter att delta i offentlig upphandling kan förbättras. Utredningen ska redovisa sitt arbete senast i februari 2016.

Regeringen har också aviserat att Konkurrensverkets anslag ska förstärkas med 35 miljoner kronor från och med 2015 för att tillgodose behovet av upphandlingsstöd. Jag är säker på att den kraftsamling som dessa beskrivna åtgärder tillsammans innebär kommer att tydliggöra när och hur upphandlande myndigheter på ett verksamt sätt kan använda offentlig upphandling i syfte att nå olika samhällsliga mål.

Anf. 85 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Först vill jag tacka Stefan Attefall för svaret på mina interpellationer. Jag har ställt frågorna därför att jag och många med mig ser stora möjligheter att använda upphandling mer offensivt som ett kraftfullt verktyg för att uppnå stor samhällsnytta av flera olika slag.

Jag är glad att statsrådet är av samma åsikt, och det är bra att regeringen bland annat har tagit initiativ till att arbeta in de nya upphandlingsdirektiven från EU i svensk lagstiftning. Genom att lyfta dessa frågor vill jag bidra till en konstruktiv debatt om hur riksdag och regering kan medverka till att ta ännu bättre vara på möjligheterna. Det gäller inte minst Ostlänksprojektet, som rätt hanterat kan ge stor samhällsnytta genom en större lokal arbetsmarknad för fler människor långt innan dess att tågen börjar rulla på rälsen.

För att nå full potential behövs självklart ansträngningar på såväl lokal och regional som på nationell nivå. Och det görs redan mycket på många håll. För att nämna några exempel – jag återkommer till dem sedan – från Sverige gör man mycket bra arbete i Örebro, Malmö och Göteborg på området. Men det är viktigt att även staten tar sitt ansvar i sin upphandling av många gånger mycket stora projekt.

Sociala krav kan vara så mycket. Det kan omfatta krav på arbetsmiljö, arbetsrätt och antidiskriminering. Om det gäller importerade varor som kaffe kan det handla om att de produceras på ett sätt som inte skadar hälsa och miljö och att skäliga löner betalats. Många kommuner har till exempel certifierat sig som Fairtrade cities. Men det är än så länge inte lika vanligt att sociala krav i upphandling också används för att ge fler människor en chans att få jobb, praktik och värdefull arbetslivserfarenhet på plats här i Sverige. Det är särskilt viktigt för människor som av olika anledningar står långt från arbetsmarknaden. Inte minst är det viktigt att ungdomar får lärlingsplatser.

Skottland är ett intressant exempel på ett land där man har kommit långt. Där finns en tydlig och uttalad politisk vilja att använda upphandling för att uppnå sociala målsättningar. Man arbetar med så kallade community benefit clauses, vilket kan översättas ungefär till sociala hänsyn. Regeringen i Skottland har pekat ut riktningen genom lagar och ett program som heter Developing Markets for Third Sector Providers. Engagerade kommuner och myndigheter arbetar med regeringens stöd. Fokus ligger ofta på lokal upphandling med syfte att skapa ekonomisk utveckling lokalt som gynnar sociala målsättningar. Ofta handlar det om att kontraktera frivilligorganisationer och sociala företag av olika slag.

Detta har gett riktigt goda resultat. För att nämna bara ett exempel bland många: När man skulle bygga ett nytt sjukhus i Glasgow fick 500 personer i staden nytt jobb. Närmare 100 ungdomar fick chansen att bli lärlingar, över 2 200 fick praktik eller utbildning i sitt jobb, funktionshindrade har fått jobb i kaféverksamhet och så vidare.

Jag har fått samstämmiga uppgifter om att framgångsfaktorerna i Skottland är just den uttalade politiska viljan, inriktningen på partnerskap mellan engagerade lokala aktörer, myndigheter och politiken, klart definierade mål för upphandlingen och ordentlig utvärdering. Det handlar förstås också om handling på alla nivåer.

Här finns mycket inspiration att hämta, och jag hoppas att statsrådet är i kontakt med den skotska regeringen och de skotska myndigheterna. Jag undrar om Stefan Attefall är beredd att satsa lika målmedvetet och aktivt som man har gjort i Skottland för att sociala krav inklusive sysselsättningskrav ska bli en alldeles naturlig, självklar och normal del av offentlig upphandling i Sverige.

Anf. 86 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag upplever att jag och Annika Lillemets har en likartad viljeinriktning. Vi behöver bli bättre på sociala hänsyn i upphandlingen. Regeringen har också i budgetpropositionen för 2014 angett att offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för att öka effektiviteten i de offentliga utgifterna och att offentlig upphandling kan bidra till att uppnå gemensamma samhällsliga mål såsom skydd för miljön samt främjande av innovation, sysselsättning och social integration.

Annika pekar på att exempelvis Örebro Bostäder har ett projekt, som jag själv har besökt. Örebro Bostäder har, med hjälp av Skanska som är aktör där och andra företag, sett till att det finns ett antal praktikplatser och lärlingsplatser för människor som inte har kommit in på arbetsmarknaden, som behöver praktik för och komma in och lära sig ett hantverksyrke. Det har lagts in som en variabel i upphandlingen. På det sättet bör man göra i mycket högre grad även på fler platser.

Vi vet att olika typer av verksamheter har olika förutsättningar. Just Ostlänkenprojektet är kanske inte det enklaste eftersom det är ett högteknologiskt projekt där många utländska aktörer också finns med. Men det finns många andra områden där man kan använda det här mycket mer, säkerligen inom såväl Trafikverkets regi som andra områden. Det gäller inte minst inom bostads- och byggsektorn som jag själv är ansvarig för. Med det förbättrade upphandlingsstödet som vi nu håller på att arrangera tror vi att också rådgivning, vägledning och goda exempel kan spridas lättare och att man kan få stöd och hjälp för att veta hur man ska göra. Det gäller att göra det på rätt sätt.

Annika Lillemets pekar i sitt inlägg på en viktig faktor, nämligen att det är uppföljbart och att man verkligen följer upp vad det blir av det hela. Det har nämligen brustit många gånger när olika offentliga aktörer gör upphandlingar. Man skriver på papper vad man vill ha, men sedan följer man inte alltid upp vad det blir av det. Det leder till att aktörer lär sig att det gäller att fylla i papperen på rätt sätt, men de lever inte alltid upp till kriterierna i praktiken.

En del av de principer som måste prägla upphandlingar är att det ska vara uppföljbart, att det ska vara icke-diskriminerande och att det ska vara likabehandling. Så länge man följer de principerna kan man också ställa sociala krav på olika sätt.

De nya EU-direktiven ger också mer utrymme för att exempelvis kunna ställa krav på just olika typer av märkningar av varor och tjänster. Det måste dock vara just märkningar som går att följa upp och som inte diskriminerar någon enskild aktör. Det ska göras enligt de grundläggande principer som finns i upphandlingslagstiftningen.

Med kompetens att göra det på rätt sätt kan vi göra mycket mer än i dag. Ett nytt upphandlingsstöd ihop med att de nya upphandlingsdirektiven också får praktisk konsekvens i svensk lagstiftning leder till att vi kan göra betydligt mer på området än vi har gjort i dag.

Anf. 87 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Ostlänksbygget har jag tagit upp eftersom det är ett mycket stort projekt som kommer att ge många arbetstillfällen, även inom områden där det går alldeles utmärkt att ställa den här typen av sysselsättningskrav. För att bara nämna några handlar det under byggperioden om till exempel ca 800 betongarbetare, ca 2 500 anläggningsmaskinförare och 2 500 anläggningsarbetare, enligt en rapport från teknik-konsultföretaget Vectura. Därtill kommer förstås en mängd investeringar som kommer att ske runt byggandet av själva banan, med resecentrum och stadsdelar som kommer att byggas och som kommer att handlas upp av kommunerna.

Trafikverket står dock för en stor del när man ska bygga. Och det här är bråttom. Upphandlingar är redan på gång. Då är det viktigt att Trafikverket redan nu får tydliga direktiv av regeringen att ställa sysselsättningskrav i upphandlingen så att vi inte missar tåget och står kvar på perrongen tills den svenska lagstiftningen är på plats 2016.

Visst ställer man sociala krav i Trafikverkets upphandling om anti-diskriminering och annat, men man har inte direktiv att ställa just sysselsättningskrav. De måste alltså komma snarast från regeringen. Det här fungerar även med nuvarande lagstiftning om man gör det på rätt sätt så att vi inte diskriminerar. Det fungerar som sagt i Skottland och många andra europeiska länder. Det fungerar också i Örebro. Och det är inga bekymmer.

Jag vill ta upp det för att få bästa möjliga utväxling av det här stora, spännande projektet. Jag undrar därför hur statsrådet tänker agera, kanske tillsammans med infrastrukturministern, för att det här gyllene tillfället att se till att sysselsättningskrav ställs i upphandling av Ostlänksbygget inte går förlorat. Som sagt skulle betongarbetare, anläggningsmaskinförare och anläggningsarbetare kunna utbildas via arbetsmarknadsutbildning, kommunal vuxenutbildning och så vidare. Kommunerna och Arbetsförmedlingen kan också gå in. Det skulle kunna bli riktigt fint.

Det är viktigt att regeringen aktivt stöder och främjar att sysselsättningskraven ställs i offentlig upphandling. Det kan handla om en sådan enkel sak som att definiera begreppet. Det rymmer nämligen så mycket. Hur vet vi att alla myndigheter, kommuner och landsting har klart för sig att det går att ställa sysselsättningskrav? Det är mycket att hålla reda på. Kanske skulle Konkurrensverket ha i uppdrag att sprida kunskap om detta och de möjligheter som det nya EU-direktivet ger? Men det går att agera redan innan det är på plats i svensk lagstiftning.

Statsrådet har själv berättat om Örebro. Det hade jag annars tänkt göra. Det var lyckat och spännande, och de har sedan antagit en upphandlingspolicy med fokus på särskilda kontraktsvillkor där leverantörer ska anställa personer som står långt från arbetsmarknaden för att få kontrakt. Även i Göteborg har man sysselsättningskrav. Till exempel ska leverantörer ta emot lärlingar.

I Malmö bygger man också nya bostäder. Fastighetsbolaget och dess underleverantörer förbinder sig i kontraktet att anställa tio arbetslösa om året från ett område med hög arbetslöshet där man bygger bostäder. De ska arbeta med byggnation och underhåll i sitt bostadsområde. I motprestation får bolagen rabatt på markhyran av kommunen och hjälp från Arbetsförmedlingen med utbildning och jobbmatchning. Det är helt enkelt en massa kreativa lösningar här som kan återanvändas.

Jag hoppas att staten, kanske via Konkurrensverket, kan se till att detta blir lite mer systematiskt och det normala och gängse i Sverige.

Jag vet inte hur mycket ni talar med Skottland, men det verkar som att de har gjort en hel del som man skulle kunna återanvända.

Anf. 88 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag själv har inte haft möjligheten att besöka Skottland eller träffa företrädare för Skottland och höra om deras erfarenheter. Men mina tjänstemän har gjort det. Kunskapen finns alltså hos oss.

Det sätt som regeringen kan och bör stödja det här på är till att börja med att se till att vi får in det här i svensk lagstiftning. Vi har ett arbete på gång med det. Vi förstärker upphandlingsstödet som gör att det finns en kompetent myndighet som kan ge vägledning, stöd och råd. Vi har, som jag sade, skrivit i budgetpropositionen redan för 2014 att offentlig upphandling kan bidra till att uppnå gemensamma samhällseliga mål såsom skydd för miljön samt främjande av innovation, sysselsättning och social integration.

De olika myndigheterna har ambitionen att också ha med sociala hänsyn i sina upphandlingar. Men jag tror att man ska vara lite ödmjuk inför att det är svårt för regering och ifrån alltför hög nivå att styra hur man praktiskt ska göra i de olika enskilda fallen. Det måste utformas av den ansvariga myndigheten i de enskilda praktiska fallen.

Genom att sprida goda exempel, genom att visa på möjligheterna, genom att det finns bra stöd och verktyg för dem som vill och kan göra detta kan vi också främja det. Självklart ska också vi som är ansvariga för olika myndigheter diskutera frågorna även i myndighetsdialogerna och trycka på de här sakerna. Men precis som vi inte detaljstyr hur myndigheterna organiseras kan vi inte heller detaljstyra hur man ska göra i varje enskild upphandling. Vi bör inte heller göra det. Vi kan däremot ha den här typen av viljetryningar och markeringar från regeringen. Och vi går vidare med upphandlingsstöd på Konkurrensverket och förstärker det. Vi kommer också att skriva ännu tydligare vad som gäller enligt regeringen när vi nu jobbar vidare med att implementera EU:s direktiv i svensk lagstiftning, och sedan får myndigheter följa upp det på olika sätt.

Det bästa sättet är att vi får just de goda exemplen och att vi sprider dem och för en offentlig debatt som påverkar inte bara myndigheter utan också kommuner och landsting och även privata arbetsgivare. Även där finns det ett stort engagemang som vi ska ta till vara och nyttja i sammanhanget. I exempelvis Örebro var engagemanget lika stort från Skanskas sida som från Örebro Bostäders sida. De fann varandra med ett fast engagemang på båda sidor och hittade en lösning tillsammans.

Det är på det sättet vi kommer att få snurr på frågan. Vi skapar ett engagemang, vi skapar god kunskap och vi skapar de goda exemplen. Sedan ligger vi alla på i de olika sammanhang där vi finns, såväl politiker som enskilda medborgare och enskilda tjänstemän i de olika verksamheterna.

Anf. 89 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Jag instämmer till fullo i att man ska ta vara på engagemang i näringsliv, kommuner, ideella föreningar och alla tänkbara instanser. Jag tror att vi kommer långt med det. Men jag återkommer till exemplet Ostlänken. Där handlar det om oerhört mycket pengar, och vi kan få en mycket stor samhällsnytta, inte bara i form av räls och tåg, som ju kommer att bli jättefint, utan även så att människor som har svårt att få jobb och praktik kan komma ut och få jobb.

Jag uppfattar att de statliga myndigheterna, i det här fallet Trafikverket, bör få hjälp här i form av direktiv, kanske i regleringsbrev, alltså skarpa krav på att ställa sysselsättningskraven, så att det inte blir suboptimeringar. Det kan hända att det skulle kosta lite mer, men jag tror att man behöver det från regeringen. Det är så pass viktigt, därför att de skattemedel som vi använder kan generera ännu mer samhällsnytta med en aktiv styrning från regeringen, en hjälp till de goda krafterna på myndigheterna.

För att varje myndighet ska se till sitt område och för att se till helheten här behövs det hjälp från regeringen. Jag tror inte att det räcker att Konkurrensverket får direktiv och upphandlingsstöd, som i sig är alldeles utmärkt, utan alla myndigheter som gör upphandlingar bör få kravet att ställa sysselsättningskrav i upphandling.

Jag hoppas som sagt att Stefan Attefall ser hur stort projektet Ostlänken är, så att man inte missar chansen att använda det till att skapa den stora, stora nyttan. Jag tror att det behövs hjälp där. Det gäller naturligtvis inte bara Ostlänken, men jag är ju själv från Östergötland och känner till hur det ser ut där. Jag hoppas att det blir riktigt bra.

Anf. 90 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Som sagt skriver vi redan i budgetpropositionen för 2014 just om vikten av att ta hänsyn till de samhälleliga målen, där bland annat social integration och sysselsättning finns med.

Man kan diskutera om vi ska ha ännu skarpare riktlinjer. Ja, det kan vi gott överväga. Vi håller nu på att jobba med hur vi ska få ett bättre upphandlingsstöd och hur vi ska jobba vidare med den nya lagstiftningen. I det sammanhanget finns det säkert anledning att återkomma också till de mer generella och riktninggivande skrivningarna från regeringens sida.

Däremot tror jag att vi ska vara ganska ödmjuka inför de enskilda fallen och de enskilda upphandlingarna. Jag tror inte att statsråd är de som vet exakt vad som är lämpligt att göra i de enskilda fallen. Där måste man med de goda exemplen, genom ett bra och kompetent upphandlingsstöd och engagerade människor hitta de praktiska lösningarna. Det kan ta sig lite olika uttryck i olika sammanhang, och det tror jag att vi får ha respekt för.

Ambitionen har vi gemensam. Sedan gäller det att hitta de praktiska vägarna framåt för att det här ska fungera på ett bra sätt och också är förenligt med de mer generella principerna i upphandlingslagstiftningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2013/14:118
3 juni

Svar på
interpellationer

16 § Svar på interpellation 2013/14:474 om utflaggning av flyget

Anf. 91 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Leif Jakobsson har frågat mig som infrastrukturminister hur jag avser att motverka utflaggning och social dumpning i luftfarten och vilka initiativ i frågan jag avser att ta inom EU.

När det gäller mitt ansvarsområde vill jag svara följande.

Lufttransporter är sedan en tid en del av EU:s inre marknad. Vi har i dag en ordning där flygföretag från hela EU fritt kan erbjuda sina tjänster inom hela unionen.

Genom avregleringen av flyget inom EU har konkurrensen ökat. Det har lett till ett ökat destinationsutbud och fler direktlinjer. Avregleringen har också inneburit att lågprisflyget fått fäste, och detta har i sin tur lett till att tillgängligheten för flygresandet har ökat för fler resenärskategorier och att priserna har sjunkit. Detta är i grunden positivt, för tillväxten, för tjänsteutbytet och för människors möjligheter att mötas.

Leif Jakobssons frågor är angelägna. Missbruk av regelverket ska självklart motarbetas och lagbrott beivras. I den mån reglerna ger utrymme för tolkningar som inte var avsedda bör de ses över. Detta är en fråga som mitt och andra berörda departement bevakar.

Luftfarten är i huvudsak internationell, och många flygbolag bedriver en global verksamhet. En närvaro på marknaden, till exempel i form av etablering av baser i olika länder, kan underlätta den dagliga verksamheten och därigenom ge en fördel i en konkurrensutsatt bransch.

Självklart bör medlemsstaterna se till att unionslagstiftningen och nationell lagstiftning tillämpas på ett korrekt sätt, och självklart är det regeringens uppfattning att det ska vara sjysta villkor på den svenska arbetsmarknaden.

Hur enskilda utländska flygbolag följer EU:s lagstiftning är inte min sak att bedöma. Ryanair till exempel, som Leif Jakobsson särskilt nämner i sin interpellation, står under tillsyn av irländska myndigheter.

Jag vet att Transportstyrelsen arbetar aktivt med frågorna inom sitt ansvarsområde, samtidigt som mycket av luftfartens regelverk styrs av gemensamma EU-regler. I ICAO, FN:s organ för civil luftfart, pågår ett arbete för rättvis konkurrens som har initierats av Europa. Sverige är en aktiv deltagare i detta arbete.

Jag vill understryka att när det gäller de frågor jag har ansvar för, till exempel flygsäkerheten, är det de gemensamma EU- och ICAO-reglerna som styr, och självklart ska regelbrott beivras. Det gäller också frågor om till exempel arbetstider, pilotcertifiering och drifttillstånd för flygbolag. Samma regler gäller i hela EU. Eftersom flyget till sin natur är internationellt är det viktigt att till exempel flygsäkerheten också regleras internationellt.

Flygsäkerheten har högsta prioritet, och jag har fullt förtroende för att tillsynsmyndigheten tillser att gällande regelverk följs och att den ingriper om så inte sker.

Anf. 92 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag har ställt interpellationen mot bakgrund av att det blir alltmer känt hur snabbt anställningsvillkoren försämras för anställda inom flygsektorn och oron för hur det naturligtvis också påverkar flygsäkerheten på sikt.

Framför allt blev jag orolig när jag läste en artikel i Berlingske Tidende, där SAS danska direktör talar ut. Han säger att om politikerna inte sätter ned foten och talar om att vi ska ha en sjyst arbetsmarknad och att man ska vara anställd där man jobbar och inte via bemanningsföretag och andra lösningar kommer SAS att tvingas gå in på den vägen. Han är väldigt tydlig med det. Eftersom svenska staten är stor ägare i SAS är det inte bara en fråga om regeltillämpning och annat, utan det är också en fråga om hur vi hanterar de bolag vi äger.

Nu ska jag villigt säga att det inte är alldeles enkelt att bestämma vem man ska ställa en sådan här fråga till. Egentligen borde halva regeringen ha varit på plats här i kväll. Det handlar om Peter Norman och bolagsstyrningen, det handlar om Anders Borg och alla skatteintäkter som inte kommer in och det handlar om arbetsmarknadsministern och de arbetsrättsliga reglerna – bara för att räkna upp några ministrar. Det är kanske det som gör att jag blir riktigt orolig, för det känns inte som att någon tar helhetsgreppen och tittar på vad det är som händer, eftersom ”recorden” för regeringen ser ut som den gör.

Regeringen har tittat på när sjöfartsjobben har flaggats ut, regeringen har tittat på när lastbilsjobben har flaggats ut, och nu är det flygjobben som är på väg att flaggas ut.

Tekniken är ungefär densamma. Den danska SAS-direktören använder begreppet regelshopping. Det innebär att man på olika, varma öar väljer möjligheten att registrera bolag, registrera F-skatt och alla möjliga varianter som gör att det blir ogenomträngligt. Konsekvensen blir naturligtvis att om det nu skulle betalas några skatter och avgifter för de låga löner eller ersättningar som flygpersonal numera lever med betalas de i alla fall inte i Sverige. Därutöver tvingas man betala utbildningar och annat själv och har ändå ingen garanti.

Den vanliga synen på denna bransch är att det är glamorösa jobb med bra betalt. Men på många håll har det snabbt blivit ett underbetalt proletariat, och utvecklingen har gått rasande fort. Det är givetvis illa för de anställda, och vi ska inte ha det på det sättet i Sverige. Man ska vara anställd i det företag där man jobbar, man ska ha en svensk lön och det ska betalas skatter och avgifter.

Säkerhetsaspekten oroar också. En pilot som är uppdragstagare berättade på ett seminarium i riksdagen att man såklart har sin yrkesetik och vet att man ska kolla planet enligt checklistan. Men har man för många anmärkningar och slår larm för ofta får man kanske inte så många uppdrag. Många har kontrakt som säger att de inte får ta något annat uppdrag på tre månader, så man kan alltså bli utan lön i tre månader om man är besvärlig, för noga med säkerheten och annat.

Det här är inte bra. Men svaret från ministern andas: Ja, vi förstår, men vi har inte gjort något.

Prot. 2013/14:118
3 juni

Anf. 93 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Även om det precis som Leif Jakobsson säger är en bred fråga som handhas av många olika departement är regeringens utgångspunkt att det ska vara sjysta villkor som gäller på den svenska arbetsmarknaden oavsett vilken bransch vi talar om.

Vad gäller regelefterlevnad på transportpolitikens område har jag exakt samma uppfattning. De regler som finns ska följas lika av alla, och fusk ska beivras. Det gäller oavsett trafikslag.

Flygsäkerheten, som är den del jag tittar på, är oerhört viktig. Den ska beaktas på samma sätt även om flygpersonalen är anställd i ett annat bolag än det som har drifttillståndet. Om detta råder full tydlighet.

Precis som Leif Jakobsson resonerar finns det människor som vet att de har ett ansvar och kan ifrågasätta. Vi har en tillsynsmyndighet, vi har regler som ska gälla lika för alla och man har också ett personligt ansvar. Det är viktigt att gällande regelverk följs.

Leif Jakobssons tar upp uppfattningen att man ska vara anställd där man jobbar. Jag trodde att vi hade en gemensam uppfattning om principen i den svenska arbetsrätten, nämligen att en arbetsgivare själv ska kunna välja om verksamheten ska bedrivas med egen eller inhyrd personal. Det är en del av själva arbetsledningsrätten. Jag har inte förstått det som att Socialdemokraterna har velat ändra på den modellen.

Anf. 94 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Den svenska modellen innebär att man är anställd där man jobbar. Det är också Socialdemokraternas krav. När det gäller bemanningsföretag ska den fasta personalen, den som behövs för normal verksamhet, vara anställda i det företag där de finns. Här behöver ministern läsa på om de socialdemokratiska kraven för ordning och reda på arbetsmarknaden.

Jag ska stanna vid några av punkterna, bland annat säkerheten. Låt oss bortse från det självklara i att den som inte vet om den har en flygning i morgon och pengar att betala barnens mat undermedvetet kanske inte är lika aktiv i säkerhetsarbetet. Enligt SAS avtal har man rätt att anmäla fel och avvikelser utan bestraffning. Det är en bra modell, för det innebär att alla incidenter och annat anmäls. Så fungerar det inte när man är en uppdragstagare åt ett bemanningsföretag på någon varm ö där ingen vet vad det handlar om. Då har man inte det skydd som finns för anställd personal inom till exempel SAS. De är garanterade att inte råka ut för repressalier när de anmäler fel. Jag tycker att man ska ta detta på stort allvar.

Vi äger SAS. SAS direktör i Danmark säger att han vill veta av politikerna om SAS också ska ge sig in på denna väg, för det är deras enda chans som det ser ut nu om inte politikerna gör något åt anställningsformer och annat.

Tycker infrastrukturministern att det är okej om SAS kommer om några månader och säger att de måste göra som de andra flygbolagen och säga upp personalen, låta dem bli F-skattare och anställda i bemanningsföretag med en bas på andra sidan jordklotet fast de bor här och skatta

Svar på
interpellationer

någon annanstans om de över huvud taget skattar? Är det svenska regeringens svar när SAS frågar? Det är ju SAS direktör som säger detta rakt ut.

Detta är av stor betydelse för många anställda men kanske framför allt för alla de människor som reser och vill veta att det är säkert och att vi inte får samma utveckling på flygarbetsmarknaden som vi har fått på sjöfartens arbetsmarknad och på lastbilssidan.

Jag känner så väl igen denna argumentation från när jag träffade åkare för tre fyra år sedan i Skåne. Då sade de: Det där med att hyra in F-skattare och bemanningsföretag tänker jag aldrig befatta mig med. För mig är det viktigt att mina anställda är anställda här och att det är sjysta villkor.

I dag är en del av dem borta, utkonkurrerade. Andra skäms för att de har tvingats att anpassa sig till detta.

Under hela denna tid har regeringen inte gjort något. Vi socialdemokrater har lagt fram förslag efter förslag. Vi har massor av idéer om hur vi ska komma åt detta. Vi möter en lite förstående och orolig ton, men inget väsentligt händer.

Nu ser det ut som om flyget kan gå samma väg. Det kanske handlar om ett halvår eller ett år innan SAS slår in på denna väg, och då har vi verkligen förstört något viktigt i vårt samhälle.

Anf. 95 ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag hade förmånen att följa den första delen av debatten via webben, och jag blev lite förvånad över det tonfall och anslag som ministern har. Min huvudfråga blir: Ser inte ministern problemet?

Vi har haft borgerlig regering i åtta år. För tio år sedan hade vi över 300 handelsfartyg under svensk flagg. När jag tittade i skeppsregistret sist hade vi 74. Det har gått från 300 till 74.

Tittar vi på lastbilsmarknaden ser vi en begynnande utveckling åt samma håll. Sist lastbilarna utanför Ljungby räknades var det 64 procent som var utländska, tror jag. Enligt forskning från Lunds tekniska högskola sker det varje dag flera tusen illegala lastbilstransporter.

Det började med sjöfarten, det fortsätter med lastbilarna och nu ser vi samma utveckling på flygmarknaden.

Leif Jakobsson har gått in på några exempel. Det är bemanningsföretag och bekvämlighetsflagg. Löntagarnas rättigheter pressas av uppfinningsrikedomen bland flygföretagen. Seriösa svenska flygbolag möter en i och för sig sund lågpriskonkurrens, men det finns också osunda element. Piloter som anställs som F-skattare i stället för att vara anställda av företaget. Kabinpersonal som hyrs in i andra eller tredje hand. Härigenom kringgås säkerhetsregler. Det finns exempel på flygbolag i upphandlad trafik som betalas av skattepengar och som har avancerade arrangemang för att kringgå flygsäkerhetsmyndigheter och skatteuppbörd.

Mina frågor till ministern är egentligen desamma som Leif Jakobssons: Ser hon inte problemen? Är hon inte beredd att vidta åtgärder mot dem?

Anf. 96 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Leif Jakobsson var inne på en del av den säkerhetskultur som finns inom svenskt flyg. Den är väl utvecklad, och jag har sagt att

det är en kultur som jag skulle vilja se mer av också på järnvägens område. Där behöver man ju komma en bit längre. I Sverige bygger den bland annat på att var och en ska kunna anmäla en brist eller vara medveten om vad som skulle kunna vara en risk, så att man jobbar förebyggande. Det är i grunden bra.

Flygsäkerheten är viktig. Den ska beaktas på samma sätt även om flygpersonalen är anställd i ett annat bolag än det som har drifttillståndet. Det är en grundläggande förutsättning. Här har vi gemensamma EU-regler, och vi har också ICAO-regler. Just när det gäller flyget kommer alltid säkerheten först.

Det är viktigt att regelverken följs, oavsett transportområde, och att man framför allt ser till att fusk beivras. Det är inte okej att kringgå säkerhetsregler på ett medvetet fuskande sätt. Det tycker i alla fall inte vi är lämpligt.

För att gå tillbaka till hur och på vilket sätt en arbetsgivare ska kunna organisera sin verksamhet är det en del av arbetsledningsrätten att själv kunna välja om verksamheten ska bedrivas i egen regi eller med inhyrd personal.

Anf. 97 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Där har vi olika åsikt. Det har vi på många fler områden när det gäller arbetsrätten. EU-valrörelsen var faktiskt rätt uppfriskande, för de gamla moderaterna dök upp och sade vad de egentligen tyckte. En av EU-kandidaterna sade sig till exempel vara för den svenska modellen men inte för kollektivavtal. Det tyckte jag var ett ganska fantastiskt uttalande.

För att gå tillbaka till huvudsaken så handlar det naturligtvis om den oro man känner när en SAS-direktör går ut på det sättet. SAS hänvisar till en branschrapport som gjorts av Dansk Luftfart – det skulle vara jättebra om en liknande gjordes i Sverige – där flygbolagen tillsammans med de fackliga organisationerna har gått igenom problematiken och kommit fram till ett antal krav som man har gått till den danska regeringen med.

Kraven är att man ska arbeta i EU för att säkra att anställda från bemanningsföretag betraktas som anställda i bolagen och att EU kommer med en klar definition av vad en hemmabas är. SAS har varit med och tagit fram detta i Danmark och har gått till de danska politikerna och krävt precis det jag nämnde när det gäller hur man betraktar inhyrd personal.

Man föreslår också att skatteministeriet ska säga upp dubbelbeskattningsavtalet med Irland och kräva att Danmark får de skatteintäkter från Irland som avser de som bor i Danmark och som jobbar för ett visst bolag. När Danmark skriver skatteavtal i framtiden ska man också täppa till så att inte skatteintäkter, arbetsgivaravgifter och annat försvinner ut ur landet. Vi borde vara lika tuffa.

Ministern hänvisar väldigt ofta till EU, men EU är ju ingenting annat än medlemsstaterna. När jag pratar om att det behövs handling, aktivitet och lite jädrar anamma handlar det om mitt krav på ministern att man ska vara aktiv i EU-sammanhang för att få ordning på detta.

Anf. 98 ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag frågade helt framt ministern om hon inte ser problemet och om hon inte hör Svensk Pilotförening som varnar för att just den säkerhetskultur som ministern säger sig värna och hylla och vill föra in i tåget håller på att erodera på flygområdet.

När piloter hyrs in, inte i första eller andra utan i tredje hand, kan man inte ha gemensamma säkerhetsövningar mellan kabinpersonal och piloter för att piloterna är från ett företag och kabinpersonalen från ett annat.

Hör ministern inte varningarna från de kabinanställda? Ser hon inte hur löner och arbetsvillkor pressas tillbaka? Ser hon inte att den utveckling som redan är ett faktum på sjöfartsområdet och som håller på att slå sönder svensk åkerinäring på lastbils- och åkeriområdet nu också hotar ordningen inom svenskt flyg? Svaret från ministern är helt blankt.

Om man inte ser problemet är det klart att det inte är så konstigt om man inte är beredd att vidta några åtgärder. Man kan vidta åtgärder på nationell nivå. I de upphandlingar staten gör för skattebetalarnas pengar kan man se till att rimliga regler, avtal och villkor följs, att de flygplan som används i den upphandlade trafiken står under svenska luftsäkerhetsmyndigheters kontroll, vilket de inte gör i dag, och att vi kan garantera att de företag som vi använder våra skattepengar till betalar skatt för sina anställda. Det är inte alls säkert att det är så i dag.

Vi kan vidta åtgärder i Sverige, och vi kan vidta åtgärder på EU-nivå. Men ministerns svar är att hon inte ser problemet och att hon inte är beredd att vidta några åtgärder.

Anf. 99 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det är riktigt som Leif Jakobsson säger att EU inte är någonting annat än sina medlemsstater. Jag tycker att det är bra att medlemsstaterna agerar gemensamt och har gemensamma regler, inte minst på ett område som flyget.

Det är självklart att man följer regler när staten upphandlar. Jag uppfattade att Anders Ygeman insinuerade någonting annat.

Beträffande flygsäkerhet är det flygoperatören som ansvarar för alla tillämpliga regelverk, exempelvis EU-OPS. De ska uppfyllas i alla delar, till exempel utbildning, ledning, styrning, kontroll och uppföljning. Detta gäller oavsett hur piloten är anlitad.

Som jag sade inledningsvis måste den som är arbetsgivare kunna välja på vilket sätt den vill ha sin personal anställd. Men oavsett hur man är anställd ska gällande regler följas och fusk beivras.

När det gäller just flygets område kommer alltid flygsäkerheten först. Den ska beaktas på samma sätt oavsett om personalen är anställd i ett annat bolag än det som har drifttillståndet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 100 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Raimo Pärssinen har frågat mig om mot bakgrund av vilka fakta och omständigheter regeringen har dröjt två valperioder med att komma fram med ett förslag som i princip var färdigberett.

Raimo Pärssinen har också frågat mig om mot bakgrund av vilka fakta och omständigheter kommunikationsministrarna har låtit näringsministrarna och finansministern hindra dem från att framlägga förslag om redovisningscentraler i taxibranschen.

Slutligen har Raimo Pärssinen frågat mig om mot bakgrund av vilka fakta och argument taxameterundantaget kvarstår.

Raimo Pärssinen skriver ”två valperioder”. Det är betydligt längre än så. Frågan om redovisningscentraler har utretts i olika omgångar sedan mitten av 90-talet men har inte lett till någon proposition. Jag vill inte recensera tidigare socialdemokratiska regeringar som utredde frågan 1997, 1999 och 2004, men jag kan konstatera att det nu ligger ett förslag på riksdagens bord om redovisningscentraler.

Det förslag som beskrivs som ”i princip ... färdigberett” fick i själva verket sådan remisskritik att man inte kunde gå vidare med det. Allt arbete har därför fått göras om.

Som interpellanten är medveten om fattar regeringen kollektiva beslut. Alla statsråd står bakom och stöder de ärenden som beslutas av regeringen, så även tidigare och nuvarande hantering av frågor som rör in- och uttaksredovisning.

Transportstyrelsen har i dag en möjlighet att medge dispens för taxametrar om det finns synnerliga skäl för det. Alternativet vore i dagsläget att, som jag har förstått att Socialdemokraterna förespråkar, helt slopa dispensmöjligheten, vilket skulle innebära att verksamheter som exempelvis sjuktransporter, skolskjutsar med mera skulle behöva ha taxametrar. Detta skulle vidare leda till ökade kostnader men utan att lösa något problem. Möjligheten till dispens bör kvarstå tills vidare och kommer att behöva analyseras vidare.

Anf. 101 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Som alla vet är detta en långkörare i Sveriges riksdag. Det handlar om illojal konkurrens som slår ut seriösa taxiföretag. Det handlar om skyhöga priser som de oseriösa tar ut från besökare här i Stockholm, från turister och från affärsresenärer, som tvingas betala flera tusen kronor mer, där de seriösa tar ett par hundra kronor. Stora resecentrum vittnar om att de är oseriösa och att det förekommer hot. Till och med den brittiska tv-kanalen BBC varnar Stockholmsresenärer för att ta fel taxi. Detta skadar jobben och skadar Sveriges rykte internationellt.

Riksmötet 2005/06 satt Elmsäter-Svärd i riksdagen och röstade emot kravet på obligatoriska redovisningscentraler. Det kom en lagrådsremiss 2006. Den var färdig då, men den borgerliga regeringen rev sönder den och kastade den i papperskorgen. Det har varit två tillkännagivanden, och vi har haft ett flertal interpellationsdebatter om detta. Skatteverket har gjort en hemställan till regeringen om att införa obligatoriska redovisningscentraler. Taxiförbundet har gjort ett ihärdigt arbete för att få till

*Svar på
interpellationer*

stånd en ordning med redovisningscentraler, likaså Transportarbetareförbundet.

Skattefusket – som skulle kunna stoppas med obligatoriska redovisningscentraler – har kostat samhället oerhörda summor, ca 2 miljarder kronor per år, och då kan vi räkna alla år sedan 2006.

Nu finns det ett förslag från regeringen. Men Elmsäter-Svärd blir starkt kritiserad av taxibranschen för att hon väljer att tillåta undantag från kravet på taxameter. Och hon blir kritiserad med all rätt.

Tre gånger i den förra interpellationsdebatten, herr talman, sade statsrådet att fusk ska beivras.

Statsrådet går emot Finansdepartementets promemoria. Hon lyssnar inte på Skatteverket. Hon avvisar Taxiförbundets krav. Hon struntar i transportarbetarnas önskemål.

Då måste man fråga: Vem lyssnar hon då på? Statsrådet Elmsäter-Svärd skriver i svaret att om hon skulle göra som vi socialdemokrater vill, starkt uppbackade av Transportstyrelsen, Taxiförbundet, Transportarbetareförbundet och Skatteverket skulle det ”innebära att verksamheter som exempelvis sjuktransporter, skolskjutsar med mera skulle behöva ha taxameter. Detta skulle vidare leda till ökade kostnader men utan att lösa något problem.”

Ändå vet vi att utredaren i sin promemoria skrev att en viktig komponent för konkurrens på lika villkor är att ta bort möjligheten till taxameterdispens. Samma slutsats har Skatteverket, som skriver: ”Att utan tungt vägande skäl undanta cirka 17 procent av branschen ... från denna kontrollmöjlighet är inte i linje med den ansats som den föreslagna regleringen innebär.”

Åter till frågan: Vem lyssnar statsrådet Elmsäter-Svärd på? Kan det vara så som Taxiförbundet pekar på, att det kan vara på en nykomling på taximarknaden, ett företag som heter Uber? Det är ett limousine- och teknikföretag som har fått taxameterdispens och håller 30 procent lägre pris. De har fått dispens eftersom de enligt egen utsago inte är något taxibolag. Man kallar de övriga taxibolagen traditionella, vilket rimligtvis betyder att Uber är ett otraditionellt taxiföretag. Ubers vd säger i Svenska Dagbladet att de har ”en väldigt positiv dialog med näringsdepartementet”.

Min fråga är: Varför skulle Ubers åsikter vara viktigare än Svenska Taxiförbundets?

Anf. 102 ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag hade egentligen inte tänkt gå in i diskussionen, men jag har två små tillrättalägganden. SKL, som köper upp färdtjänst och sjuktransporter, har inget problem med obligatoriskt taxameterkrav. SKL:s ordförande var på utskottet så sent som i dag och berättade om deras uppfattning. De kräver däremot att man ska ha en övergångstid, så att de slipper riva upp de nuvarande avtalen.

Det hade varit enkelt för statsrådet att tillmötesgå SKL:s krav. Nu gör ni något helt annat än vad SKL och de som upphandlar sjuktransporter vill.

Sedan har jag en enkel fråga till ministern. Hon ondgjorde sig över hur lång tid det hade tagit för andra regeringar att ta fram förslag om obligatoriska redovisningscentraler. Hon kanske skulle ha nämnt att det

första regeringen gjorde var att riva det färdiga förslag som fanns, och sedan började en åtta år lång utredningsprocess, och två år efter det har man en lag som träder i kraft.

Men vi kan lämna det därhän och ändå vara glada över att det finns ett förslag om redovisningscentraler. Men vad blir redovisningscentralerna värda om man inte behöver ha taxameter? Då finns det ju ingenting att tömma! Själva grunden för att ha obligatoriska redovisningscentraler är ju att det finns taxametrar man kan tömma in i redovisningscentralen.

Om det är så oöverstigligena problem med att ha krav på taxameter i taxibilar – vilket de flesta inte ser – vill jag fråga ministern: Hur kommer det sig att Transportstyrelsen entydigt har tagit ställning för taxameterkrav, att Taxiförbundet entydigt har tagit ställning för taxameterkrav och att Skatteverket, som liksom är hela grunden för lagstiftningen, entydigt har tagit ställning för taxameterkrav? Och Finansdepartementet har tidigare gjort samma bedömning.

Hur kommer det sig att regeringen i strid med alla dessa väljer att lägga fram ett förslag om redovisningscentraler utan krav på taxameter? Det skulle jag bra gärna vilja veta.

Anf. 103 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det är oerhört viktigt när det gäller taxibranschen, inte minst för den som använder sig av taxi, att man kan känna sig trygg i att veta att man inte ska bli lurad på priset när man åker taxi. Man måste också kunna känna en form av trygghet i att den som kör hittar dit man ska. Det tredje är att företaget som man åker med ska vara sjyst och göra rätt för sig.

Det är tre enkla och ganska rimliga krav som man kan ha på en sjyst verksamhet.

Därför har regeringen kommit med ett antal förslag beträffande hur man ska komma åt en del av att inte bli lurad på priset, och Transportstyrelsen har tittat på att den som kör faktiskt ska hitta dit man ska ha.

I den del som handlar om att förvissa sig om att företaget är sjyst har bland annat redovisningscentraler varit ett starkt efterlängtat verktyg. Där ser jag inte att det finns några motsättningar, för nu finns det faktiskt redovisningscentral, utan frågan blir: Ska man ha dispens eller inte?

Redan i dag säger man att det ska finnas synnerliga skäl. Det kan vara rimligt att ha den formuleringen.

Man kan se på totalen. Det rör sig om någonstans mellan 15 000 och 16 000 olika tillstånd. Det är ungefär 1 500 som har fått dispens. 1 400 av dem – nästan 90 procent – är de samhällsbetalda transporterna, det vill säga sjuktransporter, ambulans och sådant.

Då har vi sagt: Det är bättre att ta delen med redovisningscentralerna och få i gång den. Där gäller dessutom att ikraftträdandet är den 1 januari 2016. Under tiden kan vi se över om vi måste definiera viss sorts trafik som inte längre ska räknas som taxitrafik fast den lyder under samma lagstiftning. Då har vi en rimlig tid att se över detta.

Låt oss inte göra detta till en fäinig diskussion! I grunden har vi allihop varit för att ha redovisningscentraler, och nu finns det ett sådant förslag på bordet. Sedan får vi hantera den del som gäller de samhällsbetalda transporterna, huruvida de ska ha taxameter eller inte eller klassas

Svar på
interpellationer

som något annat. Men det är en liten del. Det kan knappast vara där som det stora problemet ligger.

Anf. 104 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag kan inte förstå varför det ska vara så svårt att få ordning och reda i en bransch som har varit så utsatt och varför det är sådant motstånd varenda gång frågan är uppe.

Om man nu har dispens skulle den gälla ungefär 10 procent. Hur kan det för en så stor andel finnas synnerliga skäl? Det frågar Taxiförbundet. De frågar vidare: Innebär inte det förslag som Elmsäter-Svärd lägger att de som väljer att fuska kan fortsätta med det? På vilket sätt ser hon att marknaden kan gå mot en konkurrens på lika villkor om möjligheterna till dispens behålls?

Det är något jag inte förstår i resonemanget, herr talman. Statsrådet säger: Låt oss inte göra detta till en fänig diskussion! Vi har tunga aktörer som berörs av frågan som säger att detta är allvarligt och att de vill ha ordning och reda. Men när de säger det från Taxiförbundet, Transportarbetareförbundet, Transportstyrelsen och Skatteverket kallar statsrådet det en fänig diskussion! Hon säger att den lagrådsremiss som fanns framme 2006 var illa beredd och fick så mycket remisskritik. Har inte detta fått mycket remisskritik? Varför hamnar man i en sådan situation med ett sådant massivt tryck mot Elmsäter-Svärd i denna fråga? Äntligen skulle vi kunna få en lösning så att vi får ordning och reda. Men ändå vill hon inte gå fullt ut utan säger nej och tillåter dessa undantag.

För mig är detta inte en fänig diskussion, och det är ingen fänig fråga. Det är en följetong som har funnits i riksdagens kammare ända sedan den borgerliga regeringen rev sönder ett förslag till obligatoriska redovisningscentraler på hösten 2006. Jag har haft otaliga debatter med Anders Borg om detta. Jag har haft debatter med Åsa Torstensson och med Annie Lööf, och nu har jag det med Catharina Elmsäter-Svärd. Det är samma fråga. Ändå väljer hon och regeringen att inte gå fullt ut och möts av massiv kritik från seriösa taxiägare och från Skatteverket när vi vet att det har varit ett sådant stort skatteundragande genom åren. Nu säger Catharina Elmsäter-Svärd: Låt oss inte göra detta till en fänig fråga, utan vi får se hur det går. Är inte det ofattbart? Var ligger hindret?

Sedan kommer misstankarna när man från ett nytt bolag, som i varje fall inte är traditionellt, säger att man har haft fina, djupa och goda diskussioner med Näringsdepartementet om detta. Varför ska det kunna bli så?

Såvitt jag förstår har vi fortfarande en chans att ändra på detta här i kammaren.

Återigen vill jag fråga: Mot vilken bakgrund och mot vilka fakta och sakargument kvarstår taxameterundantaget? Det är inte en fänig fråga. Det är en viktig fråga. Vi har arbetat länge med den. Vi vill ha ordning och reda, och vi vill att de seriösa taxiägarna och taxiförarna ska kunna ha ett gott liv. Vi vill att Sveriges rykte när det gäller taxi ska återställas och bli gott. Vi vill ha en bra arbetsmarknad. Den marknad som vi har i dag skadar jobben och vårt rykte. Jag förstår faktiskt inte statsrådets motvilja att ändra på detta.

Anf. 105 ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag vill först vara tydlig med att jag menar att alla taxi-företag som klarar de två huvudkraven som vi har på dem, nämligen att inte lura sina kunder och att kunna redovisa sina intäkter vecko- eller månadsvis till Skatteverket, bör kunna driva taxiverksamhet. Det är inte den tekniska lösningen med en taxameter som är det viktiga för mig utan att vi kan säkra skatteuppbörd och att människor inte luras.

Men jag undrar lite grann över detta med rimlig tid, som statsrådet säger. För åtta år sedan rev dåvarande infrastrukturminister Åsa Torstensson ett färdigutrett förslag, en lagrådsremiss, som låg på hennes bord. Sedan har det gått åtta år. Under denna tid har regeringen först motverkat redovisningscentraler. Sedan har regeringen efter mycket motstånd och så vidare ändrat sig igen. Det var inte så att regeringen rev förslaget för att man var för redovisningscentraler men inte gillade förslaget. Man var emot redovisningscentraler precis på samma sätt som man var emot kravet på att taxichaufförer skulle hitta. Ni stod här i kammaren och hånade mig när vi stod upp för att det skulle vara krav på att taxichaufförerna skulle ha lokalkännedom.

Men tio år efter detta – 2016 – då ska ett förslag träda i kraft. Ministern står här och säger: Vi måste ha rimlig tid på oss för att klara sjuktransporterna. Men snälla statsrådet Elmsäter-Svärd, ska inte en rudimentärt begåvad regering klara att lösa problemen med kraven på sjuktransporter under tio års regeringsinnehav? Snacka om att ha en löjlig debatt!

Anf. 106 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Låt mig påminna Anders Ygeman om det som jag sade inledningsvis om den första utredningen som kom 1994. Fram till 2006 hade ni haft tolv år på er. Låt oss därför lämna denna sifferexercis när det gäller år.

Nu har vi redovisningscentraler på plats, vilket uppenbarligen båda våra partier tycker är alldeles utmärkt. Jag har talat med hela taxibranschen, inte bara med Uber. Vi är många som har haft fina samtal på Näringsdepartementet. Det som jag då har reflekterat över är att taxitrafik innefattar så vitt skilda trafikslag. Jag har tidigare nämnt ambulanser och transporter till exempel med historiska fordon. Det kan vara bröllopskorteger och limousinetransporter. Regeringen är inte övertygad om att det är lämpligt att fullt ut upphäva möjligheten till taxameterdispens utan vill faktiskt pröva den frågan lite till. Det kan finnas skäl att exempelvis klassificera limousinetransporter som någonting annat än taxitrafik om det är till exempel beställningstrafik som över huvud taget inte ska omfattas av krav på taxameter. Detta är någonting som man skulle kunna få ta under vidare beaktande.

Anf. 107 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Tycker inte statsrådet Elmsäter-Svärd att Taxiförbundet ställer relevanta frågor? Man har ställt ett antal frågor, och man är inte alls glad över svaren.

Vilka förändringar förväntar sig statsrådet på taximarknaden till följd av en lag enligt vilken redovisningscentraler införs men möjligheten till taxameterdispens behålls? Är det nu som vi har gjort ett alexanderhugg? Är det detta som statsrådet säger när alla tunga instanser säger att det inte

räcker? Hon talar om andra transporter och så vidare när alla är så övertygade om att vi nu äntligen kan sätta stopp för de oseriösa förare som lurar turister och som har som sin affärsidé att lura en turist om dagen. När jag vid ett tillfälle åkte taxi pekade taxichauffören på en bil där det stod 9 090 kronor.

Att Sverige ska vara fläckat av att vi har en helt oreglerad marknad där folk blir lurade och att vi har en regering som inte lyssnar på branschen, vare sig på företagarna eller på dem som arbetar i företagen, som inte lyssnar på Skatteverket och som inte lyssnar på Transportstyrelsen är lite obegripligt för mig.

När det gäller detta med sifferexercis var det faktiskt statsrådet själv som skrev om det i sitt svar. Jag tyckte inte heller att det var relevant och att det inte hörde hit. Nu kan vi lösa denna fråga. Men ändå upplever jag att detta starka motstånd finns kvar.

Anf. 108 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Som jag sade inledningsvis tycker jag att det finns tre viktiga saker för den som ska åka taxi. Det första är att man inte ska bli lurad på priset. Där har regeringen nu lämnat ett förslag om krav på att man ska få en uppgift om jämförelsepris om priset överstiger 500 kronor. Det andra är att man ska kunna lita på att chaufförerna hittar. Det tredje gäller det som diskussionen också har handlat om i dag, nämligen att man ska kunna se att företaget är sjyst, för att vi ska få bort den osunda konkurrensen. Där har vi lagt till ett verktyg för polisen. När man gör kontroller och ser att taxametrar som finns i taxibilar inte är besiktade eller inte fungerar ska man kunna ta registreringsskyltarna. Det är också en viktig del i ett paket för att få en sjystare taxinäring.

Det som vi har diskuterat här i dag om redovisningscentraler är bland annat Taxiförbundet mycket positivt till att de äntligen kommer.

Kvar finns frågan om vi ska ha kvar särskilda skäl, eller synnerliga skäl, för att få en dispens. Det är en liten del, om vi räknar bort de samhällstransporter som finns, ambulanser eller annat. Därför säger jag: Låt oss se hur vi ska lösa den delen, så att vi får en ordning där alla på ett bra sätt ska kunna redovisa vad de har för intäkter.

Lagstiftningen med krav på redovisningscentraler är tänkt att börja gälla från och med den 1 januari 2016. Det kan till och med vara så att vi är färdiga med denna översyn redan innan lagstiftningen träder i kraft. Det är väl i så fall om möjligt ännu bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2013/14:406 om den oroande utvecklingen i life science-branschen

Anf. 109 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig om jag och regeringen står fast vid uppfattningen att det inte behövs någon nationell strategi för life science i Sverige sedan Vinnova presenterade sin rapport *Global Trends with Local Effects*.

Som jag svarade Ingela Nylund Watz i februari arbetar regeringen med omfattande insatser för att stärka life science-området. Vinnova och andra myndigheter presenterar återkommande rapporter som ger oss kunskap om näringslivets utveckling inom life science-området och andra områden. Dessa rapporter fungerar som underlag till regeringens arbete.

Ingela Nylund Watz menar att rapporten *Global Trends with Local Effects* pekar på förändringar i näringslivsstrukturen med fokus på negativa sådana. I det sammanhanget vill jag påtala att utländskt ägande i sig inte är negativt. Snarare visar rapporten att majoriteten av företagen som fått utländska ägare har fortsatt att investera i Sverige. Det tyder på att vi har ett bra och konkurrenskraftigt näringslivsklimat i Sverige. De exempel som ligger bakom den negativa trenden i antal anställda beror på att ett fåtal företag gjort större neddragningar som till exempel Astra Zeneca. För Astra Zenecas del handlar neddragningen om att det pågår en strukturomvandling inom de stora läkemedelsbolagen globalt där de minskar sin interna forskning och utveckling och i större utsträckning väljer att arbeta i samarbetsprojekt med aktörer utanför företaget.

Avslutningsvis vill jag säga att regeringen har gjort omfattande insatser som är viktiga för life science-sektorn. Arbetet som pågår ligger också i linje med mitt arbete med Nationella innovationsstrategin som regeringen presenterade parallellt med forsknings- och innovationspositionen. Ett av målen med detta arbete är att förbättra förutsättningarna för innovation inom hela samhället såväl inom näringsliv och offentlig sektor som inom civilsamhället.

Anf. 110 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret. Jag tycker att det är väldigt klagörande, måste jag säga. Det är tydligt att regeringen inte anser att det behövs någon ytterligare nationell kraftsamling kring den svenska life science-branschen. Detta beklagar jag djupt.

Dess värre verkar det som att regeringens bild av branschens status och läge i Sverige inte alls stämmer överens med verkligheten, eller för den delen med stora delar av branschens bild av läget.

Vinnovas rapport *Global Trends with Local Effects* pekar ju på allvarliga risker som, om inget görs, kommer att leda till att ytterligare företag lämnar Sverige och att framtida investeringar riskerar att hamna i andra länder. Det är en verklighet som har flåsat oss i nacken under den senaste tiden i och med Pfizers bud på Astra Zeneca.

Herr talman! Den globala strukturomvandling som nu sker inom läkemedelsindustrin är omfattande. Varningsklockorna för vad som skulle kunna komma att ske har klingat ganska länge och under de senaste åren ökat i kraft. Bara i Sverige har vi förlorat 4 000 jobb. Det är 4 000 arbetstillfällen inom en av de mest tunga, kunskapsintensiva branscherna. Det handlar om forskningsjobb där Sverige har investerat mycket offentliga medel via universitetsutbildning och forskningsanslag. Anser inte statsrådet att detta är ett problem eller en allvarlig varningssignal? Jag tycker det.

Det här är också en bransch med höga kostnader och extremt långa utvecklingstider. Att framställa ett nytt läkemedel tar i genomsnitt tolv år och kostar 6 miljarder utan garantier för marknadstillträde. Det gör den

här branschen helt unik. Men det innebär också att de satsningar som vi i Sverige väljer att göra här och nu sannolikt inte kommer att bära frukt förrän inom mycket lång tid. Därför lever branschen farligt just nu. I själva verket halkar vi efter. Precis som branschen vill vi ingenting hellre än att vi nu samlar ihop oss.

Branschen har gång på gång efterlyst och framfört önskemål om en rejäl långsiktig samverkan mellan näringslivet, staten och akademien. Men regeringen har varit ganska kallsinnig till detta. För mig är det obegripligt, och jag undrar därför: På vilket sätt skulle en strategisk, långsiktig samverkan för branschens utveckling vara skadlig enligt regeringen?

Herr talman! För att life science i Sverige ska kunna återta förlorad mark krävs det att alla berörda politikområden ger sitt stöd. Inte minst handlar det om vilka förutsättningar som ges till svensk hälso- och sjukvård. Dess värre har sjukvården i dag inte tillräckligt med resurser för att på allvar bidra med möjligheter till kliniska prövningar.

Sjukvården har som en följd av politiska prioriteringar blivit helt produktionsinriktad – det har vi debatterat tidigare – och klarar nu inte längre sitt utvecklingsuppdrag till fullo. Därför har vi nu, enligt Vetenskapsrådet, halkat ned från tredje till sjätte plats när det gäller klinisk forskning. Hälso- och sjukvården är ett exempel – och kanske det allra viktigaste exemplet – på ett politikområde som måste sättas i fokus i arbetet med att utveckla life science i Sverige.

Och jag undrar: Varför har regeringen inte kommit med några substantiella förslag som gör det möjligt för svensk hälso- och sjukvård att bli mer attraktiv för kliniska prövningar och därigenom bidra till branschens utveckling?

Anf. 111 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Regeringen vet hur viktig life science-sektorn är för Sverige. Därför har vi gjort väldigt stora satsningar. Vi arbetar också med en intensiv dialog och samverkan med de olika aktörerna inom life science.

Jag vet inte vilken planet som Ingela Nylund Watz har varit på under det senaste halvåret, men följer man de dagliga medierna kan man konstatera att regeringen har varit oerhört offensiv genom att backa upp Astra Zenecas styrelses nej till det bud som Pfizer har lagt på Astra Zeneca. Vi har ägnat mycket arbetstid åt att ha dagliga kontakter med Astra Zeneca, omfattande kontakter med den brittiska regeringen och omfattande kontakter med fackförbund och ledning. Så sent som för två veckor sedan träffade jag samtliga fackförbund på Astra Zenecas forsknings- och produktionsanläggning.

Anledningen till det är att regeringen ser detta som en mycket viktig bransch. Vi sätter stort värde på dialog, men det är inte bara dialogen som är viktig. Nationella innovationsstrategin pekar ut målet. Dessutom har regeringen gjort ett antal satsningar. Vi har bland annat genomfört en nivåhöjning på sammanlagt 9 miljarder sedan vi tillträdde när det gäller just life science. Det innebär en ambitionshöjning med 50 procent av de statliga insatserna till life science.

Sedan regeringen kom till makten 2006 har vi fokuserat på life science. Vi har förstärkt branschen med miljarder och en gigantisk procentuell utveckling. Tillsammans med andra aktörer har vi sjösatt Sci Life

Lab. I går presenterade utbildnings- och forskningsminister Jan Björklund att antalet utbildningsplatser på KTH i Södertälje ska fördubblas. Förra året invigde jag ett institut som inte kommer att jobba enbart inom life science, utan med process och katalys i Södertälje. Vi har också strategiska innovationsområden där life science är ett viktigt område som man kan söka medel ifrån för forskning och innovation.

Totalt sett har regeringen lagt ned stora summor på life science. Vi har förstärkt den kliniska forskningen. Vi har öppnat upp möjligheten för testbäddar för att man ska kunna utveckla läkemedel och produkter i Sverige inom life science. Det är oerhört viktigt att det finns möjlighet till kliniska prövningar. Av den anledningen har vi satt ett stort fokus på detta i våra forsknings- och innovationspropositioner.

Men vi behöver göra mycket mer. Vi i Sverige befinner oss i en globaliserad värld där vi utsätts för ett hårt konkurrenstryck. Av den anledningen följer regeringen utvecklingen noga. Vi har sänkt bolagsskatten kraftigt. Varför är det viktigt? Jo, Astra Zeneca betalar den högsta bolagsskatten i Sverige. Då är det klart att det är viktigt vilken bolagsskattesats som man har när bolagen överväger om de ska vara kvar i Sverige eller inte.

Astra tillsammans med många av de mindre bolagen i Sverige är ju själva livsnerven för life science och forskning och utveckling. Astra har exempelvis över hundra olika samarbetsavtal med universitet och högskolor för att garantera samverkan på detta viktiga område.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att regeringen följer detta mycket noggrant, och vi inte bara följer det utan vi för också, och har under lång tid fört, fysiska dialoger. Vi lägger miljarder på life science vad gäller forskning och strategiska utvecklingsområden. Vi inrättar institut. Vi fördubblade antalet utbildningsplatser så sent som i går. Jag kan med glädje läsa Dagens Nyheters debattsida i dag där det framgår att Wallenbergstiftelserna går in med ytterligare 1,7 miljarder under tio år till satsningar på spetsforskning inom life science. Det sker tillsammans med Södertälje kommun, Scania och Astra, och även regeringen är med på ett hörn.

Anf. 112 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Jag vet inte om det är jag eller statsrådet som är på en annan planet. När jag lyssnar på branschens företrädare, som de senaste åren återkommande, bland annat genom Forska Sveriges ledning, efterlyst en nationell samling, helst blocköverskridande och långsiktig, kring satsningar på life science, förefaller det inte som att statsrådet eller regeringen uppmärksammat det. Det är helt uppenbart att den bild som regeringen och statsrådet lever med när det handlar om regeringens insatser för att samla ihop svensk life science är en helt annan än den som många av branschens företrädare har.

Det verkar dess värre som om Christer Bengtsson, som är senior rådgivare inom utbildning, forskning och innovation vid Svenskt Näringsliv, får rätt när han i ett nyhetsbrev den 17 mars med anledning av Vinnovas rapport, som vi tidigare refererade till, menar att det verkar som om beslutsfattare i Sverige blivit blinda för andra länders framgångar. Visst är det så att regeringen gjort en hel del bra insatser, och det har jag berömt regeringen för. De flesta har vi varit överens om, till exempel satsningarna i forskningspropositionen. Problemet är att andra länder gör mer och

på annat sätt. De kraftsamlar bättre. De markerar sina satsningar genom politiskt ledarskap på högsta nivå. Ett sådant arbetssätt har vår svenska regering medvetet eller omedvetet valt bort.

Vi socialdemokrater anser att det är bråttom om vi i Sverige ska hänga med. Därför har vi förutom de satsningar som vi varit eniga med regeringen om, bland annat i samband med forskningspropositionen, lagt fram en lång rad ytterligare förslag för att stärka life science i Sverige. Låt mig nämna några av dem.

Vi vill ha ett nationellt innovationsråd lett av statsministern, en blocköverskridande satsning och överenskommelse om forsknings- och innovationspolitiken, 2 miljarder till strategiska samverkansprogram där life science kanske är det viktigaste, 1 miljard till en innovationsfond för tidiga skeden, 1 miljard till stärkta inkubatorprogram, innovationskatalpuler, program för testbäddar och demonstrationsanläggningar, innovationsvänliga upphandlingar för att uppmåna till och hitta innovativa läkemedel, medicinsk teknik och behandlingsmetoder och inte minst, vilket regeringen helt har missat, 2 miljarder kronor mer än regeringen till att stärka svensk hälso- och sjukvård så att den kan vara mer mottaglig för tillgänglig forskningspersonal och kliniska prövningar. Dessutom vill vi att ersättningssystemen i sjukvården ska utvecklas så att de premierar forskning, utbildning och utveckling. Vi vill till och med gå så långt att vi förstärker hälso- och sjukvårdslagens krav om att förtydliga hälso- och sjukvårdshuvudmännens ansvar för klinisk forskning.

Herr talman! Varningssignalerna har ljudit länge. Det är någonting som fattas när det handlar om svenska ambitioner att upprätthålla och helst ligga i framkant med life science i Sverige. Det som branschen kräver, och som många andra länder har gjort men som den svenska regeringen vägrar att ta till sig, är nationell kraftsamling, högsta politiska nivå på insatserna och långsiktighet. Det vore ett recept som skulle kunna föra Sverige ur det besvärliga läge vi befinner oss i. Det är obegripligt att regeringen inte förstår det.

Anf. 113 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Kvaliteten i den svenska sjukvården är i dag i absolut internationell toppklass. Ett av skälen till det är att man väldigt tidigt etablerade starka samarbeten mellan forskning, sjukvård och forskande och utvecklande företag. Det som vi i dag kallar life science har uppstått genom den typen av nära samarbeten, vilka varit fruktbara på alla tre sidor – samhället, sjukvården och forskningen samt företagen.

I dag är ett av svensk forsknings huvudområden just life science. Regeringens brist när det gäller att tala om forskning är inte så stor, men när det gäller att förstå och samordna den forskning som bedrivs finns däremot stora brister. Sverige har historiskt varit starkt, men de senaste åren har antalet kliniska prövningar minskat, inte minst för att samordningen inte fungerar. Sverige är ett litet land sett till den globala life science-scenen. Vi behöver insatser som stärker oss, kanske till och med som en del av ett kluster. Ett nordiskt kluster skulle behövas, säger branschen. Då handlar det inte om att göra insatser här och där, eller på några ställen, utan det behövs en samlad bild av vad som sker i hela Sverige. Den typen av samverkan skulle innebära att svensk life science kunde återta sin position.

Problemet är att formerna för samarbete inte stått i fokus för regeringen. Det som branschen talar om, och det som Ingela Nylund Watz också tog upp, är bristen på former för samverkan. När det gäller sjukvården har regeringen varit upptagen av produktion men också av privatisering. När man slår sönder sammanhängande sjukvård slår man också sönder sammanhängande och fungerande forskningssamverkan.

Den transnationella forskningen, som handlar om att kunna forska på hela sjukvårdskedjan, får det inte precis lättare när det är många huvudmän inblandade och när det inte alls är säkert att alla är lika intresserade eller har lika stora resurser för forskningsmedverkan. Det är ett av skälen till att svårigheterna blivit större och större. Det säger flera praktiker på forskningssidan men också på företagssidan, inom branschen. Det behövs nya enklare former för samarbete, för att forskande företag, sjukvård och akademi ska kunna samarbeta.

I Göteborg finns norra Europas största universitetssjukhus, och det är helt oprivatiserat. Där finns ett stort samarbete mellan forskarna vid Sahlgrenska akademien och sjukvården. Där finns också Astra Zenecas forskningssajt med 2 000 anställda. Ett av deras bärande skäl till lokaliseringen där var just närheten till akademien och det stora sammanhållna sjukhuset. Det underlättar. Ändå säger de att det krävs mer av samordning, inte minst nationellt.

Det är lite märkligt att höra ministern upprepa insatser som är så uppdelade och att inte se vikten av samordning för att kunna skapa det nationella klustret och därmed på bästa sätt ta vara på alla de förutsättningar vi har. Därtill krävs samarbete.

Anf. 114 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag har verkligen uppskattat Socialdemokraternas partiledares ton i den här debatten. Genom att inte göra partipolitik av detta har vi lyckats skapa bilden av att Sverige är en framgångsrik nation på life science-området, att vi har en omfattande och viktig forskning, att den kompetenta arbetskraft som jobbar på produktionsanläggningen för Astra i Södertälje och på forskningsdelen i Mölndal gör enastående insatser varje dag. Det tonläge som Socialdemokraterna valt på högsta nivå har gjort att vi skapat en bra bild i internationella medier för att locka internationella investeringar till Sverige. Det har gjort att vi för andra internationella bolag kunnat förmedla bilden av ett framgångsrikt Sverige, till exempel för Pfizer, för att även fortsättningsvis få gynnsamma investeringar till landet. Alla partier har ansvar för att tala väl om hur Sverige utvecklas inom life science-området.

Jag säger inte detta för att jag är näringsminister. Jag säger det när jag pratar med fackförbunden, som jag träffade för två veckor sedan tillsammans med socialminister Göran Hägglund. De lyfter alla fram värdet i det arbete de gör med sina medlemmar varje dag. Jag säger det när jag träffar forskare som Mathias Uhlén. Han lyfter fram regeringens satsningar på Sci Life Lab, ett laboratorium i världsklass, och de insatser vi har gjort med en nivåhöjning och anslagsökning på 9 miljarder. Det har skett en 50-procentig ökning av de statliga anslagen bara på några år.

Vi har gjort detta för att vi när vi kom till makten 2006 såg att antalet jobb inom life science hade minskat dramatiskt. Det berodde i stor utsträckning på den strukturomvandling som fortfarande pågår men som då hade varit särskilt tydlig. Stora bolag köpte upp varandra och rationaliserade bort jobb. Här behövde vi göra en stoppboll. Vi behövde förändra och förstärka samverkan och samarbete, satsa på forskning, utbildning och hela kedjan, inrätta mer insatser för klinisk forskning, till exempel kliniska prövningar, och öppna sjukhus och hälso- och sjukvård för att kunna testa nya produkter. Allt det där har gjorts under de senaste åren.

Jag vill påminna interpellanterna om att det är viktigt att vi fortsätter att ha en blocköverskridande samsyn om vikten av att stärka Sverige som life science-nation. De insatser som Socialdemokraterna driver och som Ingela Nylund Watz räknade upp är i mångt och mycket väldigt bra. Det ligger också i budgetpropositioner och genomförandefaser att satsa på offentligt riskkapital, som vi ska debattera senare i kväll, kliniska prövningar och samverkan samt till exempel innovation. Jag är väldigt glad att även Socialdemokraterna ser värdet av detta. Låt oss nu kraftsamla för att stärka oss i världen som en stark life science-nation!

Ingela Nylund Watz lyfter fram att vi ska vara långsiktiga och att det krävs en kraftsamling och offensiva satsningar. Jag menar att vi har gjort en hel del, men inte tillräckligt. Vi behöver förmodligen göra mer för att satsa på forskning och innovation. Sedan decennier tillbaka var detta eftersatt när vi kom till makten 2006. Det är därför vi har gjort de omfattande investeringarna.

Vi har under de senaste åren börjat jobba genom samverkan i stället för att peka ut specifika branscher. Det som exempelvis rapporten från Vinnova pekar ut är inte enbart en branschatsning på life science utan till exempel att man behöver arbeta med IKT tillsammans med life science för att utnyttja den nya tekniken och på det sättet utveckla produkter och tjänster. Det är alltså inte branschprogram utan samverkanslösningar genom till exempel strategiska innovationsområden, som vi lanserade för bara något år sedan.

Anf. 115 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Själva grunden när vi försöker samla oss kring life science efter den besvärliga situation vi hamnade i för någon månad sedan har vi alltid stått för. Det handlar nämligen om att vi behöver ha långsiktighet, gemensamma tag och helst en blocköverskridande samsyn kring de nödvändiga satsningar vi behöver göra på life science. Det är välkommet att regeringen nu inser värdet av detta. Det vore ännu bättre om regeringen skulle vara så pass offensiv att man inviterade till en villkorslös diskussion om vilka förutsättningar vi måste ge den här branschen, när man nu sett att Socialdemokraterna sträcker ut handen. Statsrådet och regeringen har möjlighet att respondera på det som vår partiledare och vår gruppleadare erbjudit regeringen. Det återstår att se om regeringen orkar med att gå hela vägen.

Vi är helt eniga om att väldigt mycket som har gjorts av den här regeringen har varit bra. Nivåhöjningarna i forskningen har vi varit överens om. Vi har varit överens om ganska mycket vad gäller inriktningen på satsningar och utökade forskningsanslag på det medicinska området. Det som saknas är i grunden en vilja från regeringen att göra det här handsla-

get för att skapa långsiktighet, lyssna på branschen och försöka se helheten i politiken för life science.

Ett av de stora problem där jag upplever att regeringen haltar just nu, förutom detta med oviljan att samverka för en nationell strategi för life science, är att man helt har tappat bort sjukvården i detta sammanhang. Här är regeringen blank. Jag undrar återigen: Varför kommer man inte med några förslag på det här området?

Anf. 116 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Näringsministern talar om att man ska öppna sjukvården, men det har inte gjorts, trots att det är det som är beskedet här i kväll. Ingrid Petersson, regeringens egen utredare, talar om att det behövs. I betänkandet från Utredningen om nationell samordning av kliniska studier talar Ingrid Petersson, som tidigare var director science relations vid Astra Zeneca, om vikten av att samordna utbildning, rådgivning och stöd hos olika aktörer, som näringsliv, sjukvårdshuvudmän och forskare, när det gäller kliniska studier. Hon föreslår också ett system för nationell samordning, precis det som vi efterfrågar. Detta var för ett halvår sedan, men vi har inte hört någonting efter det.

Här ställs krav på att ganska snabbt lägga fram förslag om förbättring av de viktigaste utvecklingsområdena. Det kan handla om till exempel statistikinsamling för att stärka registerforskningen. Det kan också handla om nationellt stöd och samordningssystem samt en effektivare organisation av sjukvården för att adressera de problem som Sverige har fått i den sönderslagna och privatiserade sjukvården de senaste åren.

Detta är åtgärder som inte är på låtsas. Det är åtgärder som behövs. Branschen ropar efter samordning, men regeringen säger att den redan gör tillräckligt. Vi hör inga förslag. Utredningen tillsattes efter sju och ett halvt år. Så lång tid tog det för regeringen att inse att någonting behövs. Men sedan har vi inte hört något mer. Det behövs åtgärder för samordning. Det säger branschen och regeringens egen utredare, men vi har inte hört några förslag.

Anf. 117 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Låt oss lugna oss. Det som har gjorts är inte tillräckligt. Mer behöver förmodligen göras. Men faktum är att vi har ökat nivån med 9 miljarder. Det är en 50-procentig ökning av de statliga insatserna. Vi har öppnat hälso- och sjukvården för testbäddar. Mer behöver dock göras för att förstärka life science vad gäller både produktion och forskning i Sverige.

I går presenterade vi fördubblade satsningar på forskning och utbildningsplatser i Södertälje. Förra året inrättade vi ett nytt forskningsinstitut i Södertälje efter att Astra Zeneca valt att lägga ned. I dag presenteras omfattande satsningar på 1,7 miljarder. Det handlar bland annat om att säkerställa att landets medicinska forskare får tillgång till teknik i världsklass, bygga upp biobanker och registerforskning, skapa ett bredare samarbete för utveckling av Sci Life Lab, utreda inrättandet av laboratorier i såväl Göteborg som Lund och Umeå och titta på karriärprogram för de bästa kliniska forskarna i samarbete med Kungliga Vetenskapsakademien. Det är några delar som har presenterats bara under de senaste timmarna.

Vi arbetar frenetiskt i samverkan med fackförbunden och forskarsamhället. Vi har daglig kontakt med företagsledningarna för några av de största bolagen inom life science. Det gör vi för att vi tycker att life science är viktigt. Vi gör det också för att vi har gjort omfattande offentliga investeringar i den här sektorn. Den är viktig för vår export, våra skatteintäkter, jobben och forskningen. Därför har helheten i regeringen ett stort engagemang och gör stora insatser för att fortsätta att stärka sektorn.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2013/14:426 om åtgärder med anledning av Riksrevisionens kritik mot riskkapitalförsörjning

Anf. 118 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jennie Nilsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av Riksrevisionens kritik mot riskkapitalförsörjningen i landet och vilka åtgärder jag avser att vidta för att åstadkomma bättre resultat när det gäller målstyrning och faktiskt utfall i fråga om riskkapital.

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning. Tillgång till finansiering är ofta avgörande för start och utveckling av företag, och statens insatser är viktiga för att komplettera det privata kapitalet och bidra till att bärkraftiga och innovativa verksamheter kan finna det start- och utvecklingskapital de behöver. Det är viktigt att statliga riskkapitalinsatser genomförs kostnadseffektivt, att de kompletterar den privata marknaden och att undanträngning minimeras.

I går lämnade regeringen en skrivelse till riksdagen – den jag håller här i min hand – där Riksrevisionens iakttagelser kommenteras och åtgärder med anledning av dessa redovisas.

Sammanfattningsvis delar regeringen flera av Riksrevisionens iakttagelser, men inte alla. Bland annat menar regeringen att Riksrevisionen ger en överdriven bild av statens engagemang i senare fas. Sett till antalet investeringar sker den absoluta merparten i tidig fas. Vidare framhåller regeringen att privat medfinansiering i enskilda investeringar är önskvärt av olika skäl och att det inte innebär någon målkonflikt som leder bort från segment med marknadskompletterande behov, vilket antyds i Riksrevisionens rapport.

Jag vill också poängtera att Riksrevisionens granskning bara fokuserar på en liten del av de insatser som görs för att stärka finansiering och företagsutveckling i tidiga skeden, nämligen ägarkapitalinvesteringar. Exempel på andra insatser är lånefinansiering, ”mjuka” avskrivningsbara lån, rena bidrag och affärsutvecklingsstöd genom inkubationsinsatser. En viktig del av arbetet för att stärka tillgången till företagsfinansiering är också de insatser som gjorts för att öka tillgången till privat riskvilligt kapital, exempelvis genom investeraravdrag och sänkt bolagsskatt. För att bedöma insatser som görs för företag i tidiga utvecklingskedan måste hela bilden beaktas.

Några av de åtgärder som lyfts fram i skrivelsen är

- att regeringen, i linje med inriktningen på pågående reformarbete och i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer, kommer att undersöka förutsättningarna att fokusera statens kapitalförsörjningsinsatser genom ytterligare åtgärder för att skapa en mer samlad aktörsstruktur
- att aktörernas mål för kostnadseffektivitet setts över under våren och att regeringen uppdragit åt flera av bolagen att ta fram förslag på specifika mål för förvaltningskostnadernas storlek
- att modeller för att stärka incitament för investeringar i tidig fas kommer att övervägas vid utformningen av de nya strukturfondsbase-
rade fond-i-fond-satsningarna som aviserades i budgetpropositionen för 2014
- att insatser genomförs för att öka tydlighet och kännedom om statens finansieringsinsatser och vilka erbjudanden som är tillgängliga för företagen. Bland annat har Tillväxtverket ett uppdrag att utveckla webbportalen för företagsinformation och vägledning, verksamt.se, och den finansieringsguide som finns där.

I och med skrivelsen hoppas jag att det står klart att det finns en tydlig och väl motiverad linje i regeringens arbete inom området och att denna överensstämmer med riksdagens intentioner och beslut.

Anf. 119 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, näringsministern.

Vi brukar politiskt i Sverige vara väldigt överens om att tillväxt är något både väldigt viktigt och nödvändigt. Vi brukar vara ganska överens om att tillväxt kräver fler och växande företag. Ska man titta på vad som är viktigt ur ett politiskt perspektiv för att se till att det blir så, kan man konstatera att de frågor som oftast lyfts upp när man samtalar med företagare och olika aktörer är behovet av kompetens- och kapitalförsörjning.

När det gäller kapitalförsörjning har politiken och staten ett särskilt ansvar för det statliga riskkapitalet, och det spelar en viktig och stor roll i systemet. Det finns anledning att ifrågasätta hur väl det statliga riskkapitalet fungerar av väldigt många olika skäl. Jag tänker nämna några av dem.

Ett är att en förhållandevis stor andel av det statliga riskkapitalet inte används. Trots att man ständigt hör att det finns ett stort behov och att företag inte i tillräckligt stor utsträckning kan få tillgång till statligt riskkapital används inte hälften av det statliga riskkapitalet.

Utöver det har bland annat Riksrevisionen – det är den skrivelse som man nu svarat på från regeringens sida – granskat hur det statliga riskkapitalet fungerar. Man riktar kritik på ett antal olika punkter, och kritiken är allvarlig.

Man riktar kritik om att det är svåröverskådligt och överlappande. Det kan finnas skäl att fundera på om det har en undanträngande effekt gentemot privat riskkapital men också genom att fonderna konkurrerar mot och möjligen ut varandra.

Man reser frågetecken kring förvaltningskostnader och ineffektivitet i förvaltningen och kanske framför allt om de mål man politiskt uttalar om vad man vill uppnå med det statliga riskkapitalet, nämligen att vara en kompletterande aktör till det privata som styr mot exempelvis finansiering till tidiga skeden, och så vidare, som jag tror betonats av alla partier, kopplat till hur man har utformat det. Genom den faktiska utformningen styr man snarare exempelvis mot region eller bransch.

Man konstaterar att merparten av det statliga riskkapitalet går till mogna företag i sena faser. Endast knappt 25 procent går till tidiga faser och endast 0,2 procent går till det som betraktas som såddfaser. Det är de faser där det är allra svårast att få tillgång till privat riskkapital. Där är behovet av ett fungerande statligt riskkapital som störst.

Kritiken utdelas inte bara av Riksrevisionen. Delar av kritiken delas exempelvis av en statlig utredning som presenterades 2008, en utredning som gjordes av McKinsey 2011 och många av de företag man möter ute när man diskuterar dessa frågor.

Därför är regeringens skrivelse och ministrarnas svar till mig i dag något av en besvikelse. Man säger sig välkomna Riksrevisionens granskning och ser den som ett värdefullt inslag i det fortsatta arbetet. Men man kommer bara fram till att man ska undersöka förutsättningarna för en mer samlad aktörskultur och att man ska överväga att stärka incitamenten för investeringar i tidiga faser. Min fråga till ministern blir: Var det allt man ville, eller var det allt man förmådde?

Anf. 120 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Just tillgång till finansiering är, som Jennie Nilsson påtalar, oerhört viktigt för att få fler jobb och fler och växande företag i hela landet. Av den anledningen har vi jobbat med finansieringsfrågan under en lång tid sedan 2006.

Bland annat förstärker vi finansieringsdelen på den privata sidan genom att sänka skatter och införa ett investeraravdrag för att möjliggöra för privatpersoner att investera i onoterade bolag.

Sedan en tid tillbaka, som Jennie Nilsson också påtalar, har vi en utredning. Vi har presenterat en proposition 2008/09. Vi lät McKinsey göra en genomlysning av det offentliga riskkapitalet, hur det kan effektiviseras och arbeta bättre ute i verkligheten och hur det kan gynna framför allt små och växande bolag i tidiga utvecklingskedan.

Sedan propositionen kom och McKinseyrapporten presenterades har vi gjort ett antal reformer som har behövt göras under en längre tid. Bland annat har vi gjort en sammanslagning av Almi och Innovationsbron för att få en samlad aktör i tidiga skeden. Det har riksdagen i enlighet med regeringens proposition fattat beslut om.

Vi har också aviserat i budgetpropositionen att vi inte ska inrätta nya aktörer för fond-i-fond eller Gröna fonden som vi presenterade i höstens budget, utan det ska finnas inom en mer samlad aktörsstruktur för att fokusera medel i tidiga faser inom vissa segment.

Utöver det har vi förstärkt och breddat mandatet för Inlandsinnovation och Fourier Transform för att få största möjliga nytta. Också det är förankrat i riksdagen genom beslut. Vi har under de senaste två tre åren gjort en del saker för att effektivisera och förstärka det statliga riskkapitalet.

Jag välkomnar därför den skrivelse som Riksrevisionen kom med när man granskade det offentliga riskkapitalet. Väldigt mycket av vad man presenterade i vintras ligger i linje med det arbete som regeringen har gjort. Mycket av det bemöter vi nu genom att vi fortsätter på den inslagna vägen. Det gör vi dels genom att fortsätta arbeta för en mer samlad aktörsstruktur, dels genom att fortsätta att förstärka insatserna i tidiga faser.

Vi har också nu sett över kostnadseffektiviteten i de olika aktörsbolagen och uppmanat dem att sätta upp mål för förvaltningskostnaderna.

Under våren har konstitutionsutskottet granskat regeringens och således mitt agerande i ett specifikt bolag, Inlandsinnovation, och kommit fram till att man lämnar ärendet utan åtgärd. KU har konstaterat att vi följer de riktlinjer som riksdagen har stipulerat och de riktlinjer som regeringen har för de statligt ägda bolagen.

Vi kommer att fortsätta att arbeta för att reformera detta. Anledningen till det är att finansieringen är en sådan avgörande fråga för företagsamhet. Men vi ska också komma ihåg att det offentliga riskkapitalet bara är 1–2 procent. Lejonparten av finansieringen finns på den privata sidan. Med detta sagt vill jag ändå säga att det är viktigt att skattebetalarnas pengar behandlas varsamt och att det hela sköts på ett effektivt sätt.

Som jag skriver i skrivelsen till riksdagen ska vi komma ihåg att vi menar att man fokuserar på en alltför smal del från Riksrevisionens sida. De fokuserar bara på ägarkapital och inte på alla de insatser som finns i tidig fas från bidrag, från inkubationsverksamhet och från mjuka lån som är en viktig del, inte minst i Almis verksamhet. Vi behöver bredda detta och ha en större helhetssyn på det statliga offentliga kapitalet.

Anf. 121 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Det är bra att regeringen har tagit ett antal initiativ när det gäller vissa av de kritikområden som finns. Problemet är bara att det inte räcker, och att merparten av problemen och kritiken kvarstår. Låt oss titta på digniteten av hur problemen beskrivs. Om man som jag och mitt parti bedömer det som både angeläget och viktigt att man har ett högt förtroende för hur staten hanterar de här frågorna och att staten tar på sig politiskt ledarskap i utformning, uppföljning och styrning av frågorna blir regeringens skrivelse som svar på Riksrevisionens granskning för mig väldigt tunn.

Regeringen konstaterar att den tycker att det är bra att man har granskat. Den säger sig tycka att det är värdefullt som underlag i det fortsatta arbetet. Men sedan blir det inte så himla mycket mer. Av hela den diskussion och det resonemang som finns om att det är en spretig aktörsstruktur, att det finns många aktörer, att de överlappar och att de konkurrerar med varandra är det mest konkreta man kommer fram till att man ska undersöka förutsättningen för en mer samlad aktörsstruktur. Det är tunt.

Det mest konkreta man kommer fram till när det handlar om att stärka incitamenten i tidiga faser och i såddfasen är att man ska överväga att ändra och stärka incitamenten i samband med att man inför ett förslag till fond-i-fond-lösningar. Det är svagt.

Det är bra att regeringen kommer tillbaka med förslag till fond-i-fond-lösningar. Det har vi efterlyst länge. Det välkomnar vi. Det är ett

steg i rätt riktning. Men det är svagt att man av 17 miljarder, som det totala statliga riskkapitalet i princip uppgår till om man räknar in alla delar, även de mjuka som Annie Lööf räknade upp i sitt förslag, bara lyckas prestera ett förslag om 200 miljoner. Det är svagt. Det är svårt att se hur det på något genomgripande sätt kommer att förändra förutsättningarna för de små, nya företagen och såddfinansieringen. Hur ska de bli bättre av detta förslag?

Det finns ytterligare ett konkret förslag, som jag inte berörde i mitt förra anförande men som ministern berörde i sitt svar. Tillsammans med fond-i-fond finns en webbportal som man lanserar som en lösning på stora delar av förslagen. Jag är alltid mycket för information. Jag tror att det är en bra tanke att man samlar information, att man sprider information, att man gör den lättillgänglig och så vidare.

Låt oss titta på hur det ser ut. Jag visar här en bild med de aktörer och det kapital som i princip finns. Då blir kartan som ni ser här när man försöker strukturera och rita den. Man ska vara medveten om att en av alla dessa pluttar dessutom representerar 16 regionala dotterbolag. Varje plutt skulle alltså ha varit 16 pluttar.

I stället för att ta ett helhetsgrepp över hela det statliga riskkapitalet och verkligen försöka göra någonting vettigt av det – för det är inte bristen på pengar som är bekymret, utan det sätt som det är utformat på – blir den mest konkreta lösningen en webbportal. Den är antagligen inspirerad av hitta.se eller någonting, och den kallas för verksamt.se. Det är inget fel på idén, men det räcker inte. Det är alldeles för tunt.

Jag måste tyvärr återigen upprepa min fråga från det förra inlägget: Är det här allt man ville, eller var det allt man förmådde?

Anf. 122 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jennie Nilsson behöver få information om att just verksamt.se är en av de mest uppskattade sajterna för företagen i det här landet. Där får man information om hur man startar ett företag och hur man går till väga. Vi tyckte att det var viktigt att ha en portal in för vilka finansieringsinsatser som finns.

Jag är medveten om att det är en hybrid av olika bolag – lokala och regionala men också statliga – som finns i detta. Det är min ambition att få en mer samlad aktörsstruktur med ”En dörr in” i framtiden. Vi har påbörjat detta arbete genom att först och främst slå samman Almi och Innovationsbron, som vi gjorde för ett par år sedan, för att få en aktör i tidiga skeden.

Om vi skulle ta den karta som Jennie Nilsson nu visade upp och lägga till Socialdemokraternas 30 – tror jag att det är – innovationskatapulter får vi ytterligare en hybrid av olika aktörer inom den här delen. Jag tror inte på fler aktörer, utan jag tror på en samlad aktörsstruktur. Jag tror på en tydligare information in. Av den anledningen presenterar vi i skrivelsen vårt omfattande arbete hittills, vad vi kunde presentera i skrivelsen men också en riktning framåt för vad vi vill med att få en samlad aktörsstruktur, tydligare information och fokusering på tidiga skeden.

Låt mig ta ett exempel på när jag menar att Riksrevisionen ger en överdriven bild av i vilken utsträckning det statliga kapitalet är i sen fas. Man tar hänsyn till volymer investerade medel och kommer fram till att ett stort antal investerade medel är i senare fas. Om man tittar på antalet

investeringar ser man att det är absolut störst antal investeringar i tidig fas. Anledningen till det är att det är mindre medel som behöver investeras i bolag i tidiga skeden.

Låt oss ta exemplet Industrifonden. När man tittar på Industrifondens investeringar framgår det av en volymbaserad fördelning att drygt 50 procent av investerade medel går till investeringar i tidig fas på volym. Men om vi ser på antalet investeringar ser vi att 84 procent har gått i tidig fas. Jag är inte nöjd med detta, för jag tycker att det offentliga riskkapitalet ska vara marknadskompletterande och giftas samman med privat medfinansiering för att på det sättet finnas i riktigt tidiga skeden.

Jag har som ambition under nästa mandatperiod att fortsätta reformeringen av det offentliga riskkapitalet, inte genom fler aktörer och katapulter utan genom att samla detta för att få en samlad aktörsstruktur. Det är viktigt att skapa ett förtroende för det offentliga riskkapitalet och visa ledarskap i de här frågorna. Det är av den anledningen vi har gjort ett flertal förändringar i offentligt riskkapital. Det är också därför vi har sett till att McKinsey har fått titta på detta. Det är därför jag välkomnar att Riksrevisionen med sin oberoende granskning har gått igenom detta och kommit med en rad förslag som vi har tagit till oss, bland annat vad gäller specifika mål för förvaltningskostnadernas storlek. Det är otroligt viktigt att skattebetalarnas pengar hanteras varsamt.

Utöver detta har konstitutionsutskottet granskat detta efter att Socialdemokraterna har velat spela upp frågan under våren. Det har varit misskötsel och annat. Jag kan bara konstatera att efter en gedigen granskning från KU:s sida har man kommit fram till att regeringen har skött detta till punkt och pricka.

Anf. 123 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Det är jättebra att företagen uppskattar verksamt.se. Om ministern hade lyssnat noga på vad jag sade skulle hon ha hört att även jag tycker att det är en helt okej idé. Problemet är om regeringen tror att det räcker.

Det är också ett problem att regeringen inte kan se att Socialdemokraterna föreslår det som regeringen inte förmår göra: att ta ett samlat helhetsgrepp och att vara tydlig med styrningen gentemot tidiga faser och gentemot sådd. Jag föreslår att Annie Lööf läser på de förslag vi har lagt fram lite mer innan hon raljerar över dem. Det är inte klädsamt.

Det är bekymmersamt att när regeringen nu säger sig välkomna den skrivelse som finns och säger att den har den som utgångspunkt för sitt fortsatta arbete lägger den ändå merparten av tiden och utrymmet i både rapporten och debatten på att försvara det som är. Genom olika sätt att räknetricksa – får man väl säga i det här fallet – försöker regeringen visa att sanningen inte är den som revisorerna, den egna konsultfirman och framför allt företagen upplever.

Annie Lööf säger att det visst går mycket mer pengar till de tidiga faserna och till sådd eftersom man i stället räknar antal företag. Det är egentligen ganska irrelevant, och det är bara ett sätt att försöka tricksa bort det.

Självklart behöver det vara dels volym, dels andel och dels antal. Om man bara fokuserar på den siffra som är bäst har man inte förstått hur allvarlig frågan är för tillväxt i Sverige. Jag blir uppriktigt bekymrad och

oroad, mer efter den här debatten än jag var tidigare, när jag hör Annie Lööf resonera kring de här frågorna.

Det som jag håller med Annie Lööf om är att det krävs ledarskap i frågorna. Efter den här debatten kan jag bara konstatera att vi tyvärr inte har något ledarskap i frågorna. Vi behöver inte en minister som duckar och hukar; vi behöver en minister som tar ansvar.

Anf. 124 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag välkomnar Jennie Nilssons intresse för finansieringsfrågor. Det är viktigt för att få jobb och växande företag i hela landet att arbeta inte bara med det privata kapitalet utan också med det marknadskompletterande offentliga kapitalet.

Jag är glad över att Socialdemokraterna delar regeringens ambition om att jobba med insatser i tidig fas, att reformera kapitalet så att det blir en mer enhetlig aktörsstruktur och att värna skattebetalarnas pengar både genom effektiviseringsmål och genom att sätta mål för förvaltningskostnadernas storlek. Det är otroligt viktigt.

Jennie Nilsson inledde dock debatten med att bland annat säga att vi brukar vara överens om att tillväxt är viktigt. Det tycker jag är bra. Problemet är bara att Socialdemokraternas samarbetspartner Miljöpartiet så sent som i helgen sade: Tillväxt ska vi inte ha.

Jennie Nilsson sade också i inledningen av debatten att vi brukar vara överens om att det är viktigt med fler och växande företag. Ja, det har vi också varit. Men problemet är att Socialdemokraterna går till val med en samarbetspartner som är emot tillväxt. Och sedan går man till val på en egen politik som krånglar till livet för företagare och lägger på miljarder i skattebördor på småföretagare i hela landet. Ni föreslår dessutom ytterligare innovationskatapulter i ett redan snårigt system av riskkapital.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på interpellation 2013/14:467 om Astra Zenecas betydelse för svensk life science

Anf. 125 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig vilka konsekvenser jag bedömer att ett uppköp av Astra Zeneca skulle få för svensk life science och på vilket sätt regeringen agerar utifrån det bud som Pfizer har lagt på Astra Zeneca.

Ett av Sveriges främsta styrkeområden är vår konkurrenskraftiga life science-industri. Dit hör företag inom bioteknik, medicinteknik och läkemedel med 40 000 anställda som ger stora exportinkomster och skatteintäkter till välfärden samt bidrar till människors hälsa.

Astra Zeneca är med sin forskningsanläggning i Mölndal och produktionsanläggning i Södertälje en viktig aktör för att behålla kompetens i landet. Företaget har 5 900 anställda och är med ca 150 samarbetsavtal med svenska universitet en central aktör i det svenska innovationssystemet. 25 procent av Astra Zenecas totala investeringar i forskning och utveckling görs i Sverige. Astra Zeneca står för 71 procent av den svenska

läkemedelsexporten som enligt SCB står för 5 procent av Sveriges totala export för 2014.

Regeringen har följt diskussionerna mellan Pfizer och Astra Zeneca noggrant och med oro. Regeringen har också tydligt markerat att vi stöder Astra Zenecas styrelses nej till Pfizers bud. I måndags den 26 maj drog Pfizer tillbaka sitt bud på Astra Zeneca, och Pfizer kan nu återkomma med nya bud först efter en period om sex månader.

Sverige är ständigt utsatt för global konkurrens där företag återkommande utvärderar var det är mest fördelaktigt att placera sina produktions- och forskningsanläggningar. Det är Sveriges verklighet. Därför driver regeringen en näringspolitik med syfte att skapa ett näringsklimat i världsklass för alla företag. Det handlar om goda ramvillkor, sänkta kostnader för företag som exempelvis sänkt bolagsskatt, införande av investeraravdrag för fysiska personer som investerar i små bolag i tidig fas och FoU-avdrag.

Regeringen har gjort omfattande investeringar i de två senaste forsknings- och innovationspropositionerna med nivåhöjning på sammanlagt 9 miljarder kronor. För life science-området betyder det ökade statliga satsningar med 50 procent. I den senaste forsknings- och innovationspropositionen avsattes ytterligare 600 miljoner kronor per år till området livsvetenskap. Regeringen genomför inom ramen för dessa medel en omfattande satsning på Sci Life Lab, ett nytt industriforskningsinstitut inom Rise, SP Process Development, satsningar på behandlingsforskning, läkemedelsutveckling, antibiotika och infektion, åldrande och hälsa, vårdforskning, registerforskning och området kliniska prövningar.

Därutöver finns generella satsningar på strategiska innovationsområden och test- och demonstrationsanläggningar som även är viktiga för life science-området.

Anf. 126 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Självfallet har vi alla under en tid fram till förra måndagen då Pfizer drog tillbaka sitt bud både våndats över och bävat för vilket dramatiskt bakslag ett sådant övertagande skulle kunna leda till med förlorade jobb, förlorad styrka i det svenska innovationssystemet, förlorad kompetens och inte minst förlorade exportintäkter.

Därför gläder det mig att statsrådet är så tydlig i sitt svar. Jag tolkar det som att statsrådet inte nog kan understryka Astra Zenecas betydelse för svensk life science. Där är vi helt eniga. Det är bra att vi har en samsyn om detta.

Jag vill också framföra att det är bra att regeringen var tydlig med att stödja bolaget i deras nej till Pfizers bud. Vi välkomnar det. Jag ville inte blanda in det i den tidigare debatten om den oroande utvecklingen för life science eftersom det här är en för viktig fråga för att blanda ihop vår kritik mot regeringens generella arbete för life science med hur regeringen har agerat i den här frågan.

Om sex månader kan Pfizer återkomma. Jag hoppas att Astra Zenecas bolagsledning och styrelse kommer att kunna ha lugn och ro under de sex månaderna och kan använda dem för att jobba med sina utvecklingsstrategier och utvecklingsplaner. Men läkemedelsindustrin är, precis om vi talade om i den förra debatten, utsatt för väldigt hård internationell kon-

kurrens. Och en stor strukturomvandling pågår. Man investerar helst i säkra forskningsprojekt, lägger ut riskprojekt till mindre bolag, köper upp intressanta konkurrenter, koncentrerar forskningsresurserna och minskar den egna personalen.

Sverige har blivit varse detta, framför allt sedan 2002 då Pfizer köpte Pharmacia. Vi har sett det när Astra Zeneca avvecklade forskningsresurserna i Lund och Södertälje, och vi ser det runt om i världen. Pfizers bud på Astra Zeneca ska ses mot precis den bakgrunden.

Allt tyder också på att Sverige inte alls har funnits på Pfizers karta när buden har lagts. Forskningen i Mölndal har över huvud taget inte nämnts. Fokus har helt legat på den brittiska forskningen för att övertyga den brittiska regeringen om genialiteten i detta bud.

Herr talman! Om sex månader har Pfizer alltså möjlighet att närma sig Astra Zenecas aktieägare igen. Det är en kort tid, och ingen kan i dagsläget förutse om det kommer att hända. Vad vi däremot vet är att sex månader är just en mycket kort tid. Vi är också helt eniga om att Astra Zenecas närvaro i Sverige är viktig för den svenska life science-branschen.

Därför gjorde vi socialdemokrater, i samband med att det här hände, klart att vi är beredda att helt villkorslöst se över de lösningar som krävs för att behålla och utveckla svensk life science och att vi vill använda oss av alla samverkansmöjligheter som finns för att säkra branschens tillväxt. Därför har vi sträckt ut handen till regeringen för en dialog.

Vi hoppas också att Pfizers bud på Astra Zeneca har tjänat som en nödvändig väckarklocka för regeringen om behovet av en bredare samsyn kring branschen och gemensamma tag. Är regeringen beredd till detta?

Anf. 127 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Vi har under många år följt life science generellt och gjort stora investeringar för att stärka både produktion och forskning i Sverige. Jag har redogjort för satsningarna i tidigare interpellationsdebatter. Det handlar bland annat om en 9 miljarders nivåhöjning på en rad olika områden inom life science-forskning för att kunna investera här och utveckla nya produkter och läkemedel och för att öka samverkan.

Vi har haft en omfattande dialog, inte bara med forskarsamhället och med bolagen utan också med medarbetarna genom de olika fackförbunden. Så sent som för två veckor sedan hade jag ett fysiskt dialogmöte med fackförbunden som framförde att de var väldigt nöjda med regeringens agerande på det här området. Vi har tydligt markerat vikten av att bevara svenska jobb och svensk forskning.

Jag har också haft omfattande kontakter med forskarsamhället, så sent som för bara några timmar sedan, och redogjort för de satsningar vi har gjort tidigare på det här området. Vi har stått upp för svensk forskning och innovation inom området, inte bara här hemma i svenska medier utan också i internationella medier. Därutöver har vi daglig kontakt med Astra Zenecas ledning, och den fortsätter även efter det att Pfizer lägger sitt bud.

Som Ingela Nylund Watz sade går sex månader fort, men ännu fortare går tre månader. Enligt brittisk lag är det möjligt att det sker förändringar även efter tre månader, då Astra Zenecas egen styrelse kan öppna upp för

fortsatta samtal. Därför är det viktigt för oss att påtala för Astra Zeneca att vi ställer krav även på dem om fortsatta jobb och fortsatt forskning. Regeringen har framfört så sent som i dag att det är viktigt att Astra Zeneca tar ett ansvar för fortsatta investeringar i Sverige.

Varför är det då viktigt? Jo, bland annat därför att på Astra Zeneca finns ca 50 procent av alla som jobbar med forskning och utveckling inom läkemedelsindustrin. Det är en jätteviktig anledning till att forskningsanläggningen i Mölndal är viktig och att produktionsanläggningen i Södertälje är viktig.

Anf. 128 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Som sagt tror jag att vi lite till mans i samband med det ganska aggressiva budet från Pfizers sida har fått ett ytterligare uppvaknande. Vi har sett det här komma. Redan 2002, med Pfizers övertagande av Pharmacia, började det skaka. Då var vi i startgroparna inför den enormt snabba omvandlingen av den stora viktiga läkemedelsindustrin på den globala arenan.

Vi har också sett det inom medicinteknik. En del stora utländska företag har gått in och köpt svenska hjärteklenoder, till exempel pacemaker-tillverkning som St. Jude köpte här i Sverige. Nu har den lyckligtvis ändå blivit kvar i Sverige. Men vi har sett de här tendenserna sedan början av 2000-talet.

Dess värre måste jag säga att regeringen nog inte tog på så stort allvar det som hände kring Astra Zeneca i Lund och det som senare hände i Södertälje. Visserligen har regeringen förtjänstfullt gjort en del satsningar och bidragit till att det har hänt en del i både Lund och Södertälje, även om den senaste insatsen i Södertälje i första hand har fokus på produktion och logistik. I huvudsak handlar det om utbildningsplatser, och det är bra. Den mindre delen går till forskningen.

Det som har hänt den senaste tiden med Pfizers bud på Astra Zeneca tror jag ändå har skakat om det svenska samhället. Jag tror att det också har skakat om regeringen en del eftersom företaget, som näringsministern säger, utgör en så oerhört stor del av grundbulten i den svenska life science-branschen. Det är en omistlig del, skulle jag vilja säga, som vi måste göra allt vi kan för att värna i Sverige.

Jag tror att vi kan vara överens, statsrådet och jag, om att om detta skulle ske är vi rätt tomma. Då faller mycket av vår kompetens på området. Vi får en kompetensflykt från landet. Det kommer att förstärka den situation som vi nu är inne i, nämligen att vi halkar efter på många områden inom life science-branschen, och det önskar ingen av oss.

Det var just därför som min partiledare tillsammans med min gruppledare i samband med det som inträffade skrev en debattartikel i Dagens Industri och var väldigt tydliga med att vi är beredda att villkorslöst diskutera vad vi kan göra för att stärka den här branschens möjligheter att växa, utvecklas och vara konkurrenskraftig på den globala marknaden. Vi har inte sett något svar från regeringen på inviten. Tidigare har ju regeringen varit kallsinnig för blocköverskridande överenskommelser och nationella strategier. Det visade också den tidigare interpellationsdebatten. Men nu är vi i ett så allvarligt läge att jag tycker att det borde föranleda regeringen att tänka om. Är regeringen beredd att

föra förutsättningslösa samtal om hur vi ska göra för att stärka life science-branschen i Sverige?

Anf. 129 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Det är glädjande att statsrådet med en sådan tydlighet redovisar en insikt om vad Astra Zeneca betyder inte bara för life science utan också för näringsliv och forskning i Sverige.

Astra Zeneca i Västsverige, forskningssajten i Mölndal, har 2 000 anställda inom en verksamhet där också 4 000 inom akademien arbetar. Sahlgrenska universitetssjukhuset är norra Europas största sammanhållna sjukhus och erbjuder en opriverad lättillgänglig sjukvård men ges ändå inte de förutsättningar och den potential som de skulle kunna få.

Vi talar om Astra Zeneca och ett eventuellt uppköp som att det får stora konsekvenser för forskningen, för näringslivet och för branschen, men ibland glömmar vi att det också ger väldigt stora effekter för sjukvården.

Jag är glad över att regeringen agerade snabbt och med tydlighet visade att man såg allvarligt på det bud som Pfizer läde och att konsekvenserna antagligen skulle bli väldigt stora för Sverige. Det var bra. Vi är överens om att det är rätt attityd att ha.

Nu är det också andra saker som ligger framför oss. Ingela Nylund Watz har just berättat vad som kommer att hända efter det halvår som Pfizer har på sig till nästa gång som det kan bli aktuellt med ett bud.

Under tiden finns det förutsättningar för regeringen att arbeta med frågan och visa att man gör det som inte har gjorts under de hittills sju och ett halvt åren. Det handlar om att stärka villkoren för samarbete mellan akademien, sjukvården och företag som Astra Zeneca. Det är företagen själva som talar om. De har oroväckande erfarenheter av den långbänk som regeringen har placerat de här frågorna i. Det handlar om den Westerbergska utredningen som är uppskjuten. Det handlar om Ingrid Peterssons utredning som fortfarande inte har fått någon som helst respons från regeringen. Vi har inte hört någonting om den, och det är ett halvår sedan som den presenterades. Den kom sent, men den har i alla fall presenterats.

Nu har regeringen ett halvår på sig att presentera förslag som tydliggör hur man ska samordna sjukvården, hur man ska samordna Sverige som ett fungerande kluster när det gäller kliniska prövningar och hur man ska hantera förutsättningarna för en registerforskning som klarar både integritet och att ge människor möjligheten att delta på ett enkelt och snabbt sätt för att korta ledtiderna.

Statsrådet talar väl om den globala konkurrens som vi befinner oss i. Just därför är det oerhört viktigt att inte längre vara så passiv utan kliva ur långbänken och agera snabbt. På de här områdena är det viktigt att vara snabb.

De försenade utredningarna sätter fingret på hur vi inte längre kan arbeta. Demokratin tar tid, och det ska den få göra, men utredningsväsendet måste hänga med. I den globala konkurrensen har man mer bråttom än så.

Därför skulle jag vilja att statsrådet redovisar hur man inom dessa sex månader kommer att arbeta med att lägga fram de förslag som behövs från den Westerbergiska utredningen och från Ingrid Peterssons utredning.

Anf. 130 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Som jag har påtalat många gånger under kvällen har vi alltså gjort omfattande satsningar på åldrande och hälsa, på antibiotika och infektion, på vårdforskning, på registerforskning, på området kliniska prövningar, på att inrätta nya industriforskningsinstitut, på att förstärka utbildningsplatserna och på att förstärka forskningen. Det är en nivåhöjning med 9 miljarder inom detta område, vilket är en 50-procentig ökning mot tidigare. Detta har vi gjort för att vi tycker att det viktigt att stärka life science generellt.

Vi har ett starkt kluster i Sverige av såväl stora som väldigt små bolag. Det kännetecknas av en bra samverkan mellan forskarsamhället, sjukvården och näringslivet. Det har byggts upp under decennier under ett otal regeringar, och det ska vi vara stolta över. Vi måste fortsätta bygga vidare på det.

Life science är en viktig framtidsbransch, inte minst för att den tar oss högt upp i värdekedjan och är viktig för oss när vi ska konkurrera globalt. Därför har vi försvarat detta med både Astra Zenecas produktionsanläggning i Södertälje och den viktiga forskningsanläggningen i Mölndal.

Jag skulle vilja lägga till ytterligare en aspekt av fakta från det interpellanterna tar upp, nämligen att forskningsanläggningen i Mölndal är ett av tre globala forskningscentrum för Astra Zeneca. Av den anledningen är det också helt centralt för Astra Zeneca som ett globalt bolag. Det finns alltså på plats i Mölndal.

Anledningen till att regeringen gjorde det mycket unika att agera i en affär mellan två kommersiella aktörer var att det betyder så mycket för jobb och forskning i Sverige. Vi ville inte göra om det misstag som Leif Pagrotsky gjorde med Pfizer och Pharmacia då man enbart hade samtal, gick ut från Pfizer och sedan var affären ett faktum.

Vi har i stället ställt mycket hårda krav både på Astra Zenecas ledning och styrelse och på Pfizer. Jag har varit i kontakt med koncernledningen för Pfizer och påtalat detta.

Precis som vi har gjort under de senaste veckorna är det viktigt att vi från de olika partierna i Sverige markerar både styrkan i life science och hur vi ser på vikten av att ha kvar jobb och forskning i Sverige även i framtiden.

Vi kommer inte bara att fortsätta arbeta med life science efter valet, utan vi har varje dag sedan budet drogs tillbaka haft omfattande kontakter med de olika aktörerna för att se hur vi kan fortsätta stärka detta. Ett resultat var det som utbildningsministern presenterade i går med förstärkta satsningar i Södertälje. Det är framtaget tillsammans med Astra Zeneca, bland annat. Ett annat initiativ var det som presenterades i dag på lika mycket pengar, det vill säga ungefär 1,7 miljarder, som läggs på kliniska prövningar, registerforskning och annat där vi också förstärker Västsveriges del i detta vad gäller samverkan.

Fler saker kan säkert göras, och dialogen med branschen är viktig för att se vad som är nästa steg vi behöver göra för att förstärka life science i Sverige, både generellt och specifikt för Astra Zenecas verksamhet här.

Jag uppskattar att denna diskussion förs i riksdagen. Jag uppskattar att Socialdemokraterna har lyft upp den. Jag är också glad över att Socialdemokraterna backar upp den hårda linje som regeringen har fört mot det aggressiva skatteupplägg som föranledde Pfizers bud. Det är inte över än. Det är hårt arbete varje dag som återstår för att förmå aktieägarna till Astra Zeneca, som bara till 12 procent är svenska, att förstå att verksamheten i Sverige är viktig. Det behöver vi fortsätta markera, och det vore glädjande om även Socialdemokraterna fortsätter göra det under de kritiska månaderna framåt.

Anf. 131 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Vi behöver nog inte bolla fram och tillbaka hur överens vi är om att det var bra att regeringen var tydlig i sitt markerande. Det har nog framgått med all önskvärd tydlighet att vi tycker att det var ett bra agerande av regeringen.

Det vi behöver fundera över är hur vi ska använda den närmaste tiden, precis som statsrådet säger. Det är bråttom, för om olyckan är framme kan stora delar av den svenska medicinska forskningsbasen, alltså samverkan mellan universitetssjukhus och industri, ryckas undan. Det handlar om så mycket som 50 procent, vilket statsrådet själv säger. Det vore en katastrof för den svenska life science-branschen, och vi lever i en mycket skör tid på några månader. Därför är det viktigt att vi är eniga i Sverige om att slå vakt om det vi har och tala som en man eller kvinna i dessa frågor.

Det är också viktigt att vi skaffar oss en bild av vad som måste ske om olyckan är framme. Det är därför min partiledare och min gruppleddare i riksdagen har sträckt ut en hand till regeringen och sagt att vi är beredda till villkorslösa samtal om förutsättningarna för den svenska life science-branschen eftersom den är otroligt viktig för Sverige som kunskapsnation. Men regeringen har inte såvitt jag förstår reagerat på detta. Det är olyckligt.

På samma sätt som regeringen önskar backning från socialdemokratin när det gäller att bemöta det aggressiva agerandet från Pfizer vid budet på Astra Zeneca vore det klädsamt att regeringen svarade på vår invit.

Anf. 132 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Jag noterar att statsrådet inte kommenterar mina frågor om den Westerbergiska utredningen och Ingrid Peterssons utredning. De hänger verkligen intimt ihop med utvecklingsförutsättningarna för life science-företagen, för forskningen inom akademien och för sjukvårdens utvecklingsmöjligheter.

Låt mig läsa lite ur Ingrid Peterssons betänkande *Starka tillsammans* som handlar om samordning av kliniska studier: ”Den svenska storhetstiden innan millennieskiftet” – här syftar Ingrid Petersson på life science-verkligheten och medicinsk-tekniska studier – ”byggde på internationella förutsättningar som inte längre finns.”

Hon skriver vidare: ”Vårdens struktur var också annorlunda, med längre vårdtider på sjukhusen och nästan enbart direkt landstingsdriven verksamhet. I dag vill många länder vara i livsvetenskapernas frontlinje. På flera håll i världen bygger man nya stödstrukturer för att stärka sin konkurrenskraft inom området.”

Detta är vad regeringens egen utredare målar upp som den situation vi befinner oss i. Vi behöver en handlingskraftig regering som kan bygga upp stödstrukturer för att stärka konkurrenskraften inom området.

Ingrid Petersson föreslår ett antal åtgärder. Det handlar framför allt om ett nationellt stöd- och samordningssystem. I en tidigare interpellationsdebatt i kväll diskuterade vi just vikten av ett nationellt stöd- och samordningssystem men fick inget svar på det.

Utredaren föreslår att man bygger upp samarbetsstrukturer för att skapa framväxt av gemensamma stödfunktioner och kontaktpunkter för att stärka internationella och nationella aktörer. Statsrådet har dock fortfarande inte svarat på detta.

Nu har vi sex månader. Kommer vi att få höra svaren på dessa två utredningar under denna tid?

Anf. 133 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag ska svara Cecilia Dalman Eek. Vill Cecilia Dalman Eek veta exakt beredningsläge och hur vi kommer att hantera utredningarna som gäller sjukvårdens område förslår jag att hon ställer en interpellation eller en fråga om det till ansvarig minister som säkert kan ge ett utförligare svar än jag i frågan.

Som påpekats i denna debatt är det jätteviktigt att vi har en gemensam bild av vad som ska ske. Vi arbetar intensivt från morgon till kväll med att stärka life science. Vi gör det genom olika organ som vi har inrättat i Regeringskansliet för att samordna detta och genom de samordningsmöten vi har haft med fackförbund, forskarsamhälle och Astra Zeneca. Detta har vi gjort under flera månader. Vi gjorde det så sent som i dag och kommer att fortsätta även under morgondagen. Det är otroligt viktigt att vi lyssnar in vad fackförbunden, forskarsamhället och företaget vill se.

Hittills har man sagt att man är nöjd med den dialog vi har och med de satsningar vi har gjort. Framför allt är man nöjd med det unika ställningstagande som regeringen med ett flertal statsråd gjorde för ett antal veckor sedan då vi markerade i en kommersiell affär, vilket är högst ovanligt.

Vi kommer att fortsätta att följa detta. Det är inte över än. Som jag sade tidigare skulle det vara helt förödande om Astra Zeneca lämnar Sverige. De står för 70 procent av läkemedellexporten och för 50 procent av medarbetarnas forskning och utveckling inom detta område. De är dessutom den bästa bolagsskattebetalaren i Sverige.

Astra Zeneca har alltså en avgörande betydelse för såväl jobben och forskningen som exporten och skatteintäkterna. Det är av den anledningen regeringen nu lägger ned sin själ i samverkan och samtal med aktörer, inte bara under den senaste månaden utan sedan flera år tillbaka.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 134 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ingemar Nilsson har frågat mig hur jag avser att förändra regeringens näringspolitik så att fler människor kan komma i arbete i Sverige samt hur EU:s krisstöd ska användas för att fler unga ska komma i arbete.

Sedan 2006 har regeringen arbetat systematiskt för att stärka det nationella och regionala näringsklimatet och därmed efterfrågan på arbetskraft. Trots att världen genomgått den djupaste ekonomiska krisen sedan 1930-talet har sysselsättningen upprätthållits på en hög nivå och till och med ökat i Sverige. Det är i dag fler unga som arbetar, och sysselsättningsgraden bland unga är högre än 2006. Trots det är ungdomsarbetslösheten en utmaning för Sverige och har varit det sedan flera decennier tillbaka.

För att skapa fler och bredare vägar in på arbetsmarknaden för unga införde regeringen i mitten av januari ett statligt stöd för anställningar med yrkesintroduktionsavtal. Regeringen föreslog även i budgetpropositionen för 2014 fler åtgärder för att förbättra såväl den skolförlagda yrkesutbildningen som lärlingsutbildningen.

Som Ingemar Nilsson konstaterar har vi sänkt skatter. Det har inneburit mer pengar i plånboken för vanliga löntagare, vilket bidragit till att upprätthålla konsumtion och efterfrågan i ekonomin, vilket varit avgörande för sysselsättningsutvecklingen. Sänkningen av företagsskatter som till exempel bolagsskatt och arbetsgivaravgifter har minskat kostnaderna för företagen och ökat deras konkurrenskraft.

Regeringen har också minskat de administrativa kostnaderna för företag, öppnat upp marknaderna för fler utförare och genomfört reformer för att stärka efterfrågan. Vi har fattat en rad beslut som förbättrar finansieringsmöjligheterna för företag och genomfört infrastruktursatsningar till stöd för tillväxt och konkurrenskraft.

Våra företag påverkas av regelverk, förutsättningar och insatser inom en rad områden, på global nivå såväl som på nationell och regional nivå. Därför betonar vi också samverkan inom till exempel innovationsstrategin och det pågående arbetet inom sammanhållningspolitiken.

Liksom de flesta av EU:s medlemsstater får Sverige del av medlen från EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Sveriges tilldelning kommer att uppgå till ca 740 miljoner kronor. Därutöver ska Sverige medfinansiera initiativet med ca 370 miljoner kronor.

Regeringen har under våren beslutat om ett förslag till nationellt socialfondsprogram 2014–2020. Arbetet med att utarbeta programmet har letts av arbetsmarknadsministern och omfattar bland annat sysselsättningsinitiativet för unga. Regeringens förslag är att medlen ska användas för att komplettera och utöka de befintliga arbetsmarknadspolitiska insatserna för arbetslösa ungdomar som står långt ifrån arbetsmarknaden samt till att vidareutveckla och stärka den nationella arbetsmarknadspolitiken och befintliga arbetsmarknadsprojekt med samma syfte. Programförslaget ska nu förhandlas mellan Sverige och kommissionen.

Anf. 135 INGEMAR NILSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Annie Lööf för svaret på min interpellation.

Orsaken till att jag har ställt interpellationen är att jag är övertygad om att den allra viktigaste politiska frågan är och förblir jobben och alla människors möjlighet och rättighet att kunna få och ha ett jobb. Det kan vara som anställd eller egen företagare.

Man kan fråga sig varför detta är så viktigt. Enligt mitt synsätt ger arbete människor frihet. Arbete ger gemenskap och tillhörighet. Det är att kunna skapa sin egen försörjning, skaffa en egen bostad, köpa en egen bil, förverkliga en resa eller vad det nu är för mål och drömmar man har. Att ha ett fast jobb och en inkomst är en grundläggande förutsättning för det mesta av allt detta.

Att politiskt slåss för allas rätt till arbete måste därför vara den viktigaste frihetsfråga man kan ägna sig åt. Men även för samhället är jobb och sysselsättning viktigt. Ju fler människor som har ett arbete och en inkomst och ju fler som bidrar till vårt gemensamma samhällsbygge, desto bättre är det. Sverige behöver fler arbetade timmar.

Omvänt blir arbetslöshet det största problemet och den största utmaningen vi har att slåss emot. För alla människor som inte får chansen till ett arbete är det tragiskt, men störst och kanske allvarligast är problemet för unga människor. Att börja sitt vuxenliv eller det som skulle vara starten på ett vuxenliv med att vara arbetslös är i alla avseenden tragiskt. Därför bör regeringens viktigaste uppgift vara att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

Frågan är: Hur ser det ut i Sverige i dag? Regeringen och statsrådet brukar framhäva att ungefär 200 000 fler människor i dag än 2006 går till jobbet. Det må så vara, men det räcker inte när befolkningen har ökat mycket mer.

Den hemska sanningen är att arbetslösheten faktiskt har ökat. Den har ökat mätt som andel av den arbetsföra befolkningen, så som vi och alla andra länder brukar mäta arbetslöshet. Sanningen är att arbetslösheten i dag är 8 procent, eller faktiskt lite mer än så.

Men låt oss inte ägna alltför mycket av den här debatten åt sifferexercis. Låt oss bara konstatera att det bakom siffrorna finns 400 000 människor av kött och blod. De är i just den situation jag försökte beskriva. De saknar den frihet som ett arbete ger och därmed också en del av det människovärde som så många förknippar med att ha ett arbete.

Herr talman! I Sverige är närmare 90 000 ungdomar arbetslösa i dag. I mitt hemlän Västernorrland är drygt 2 800 unga människor öppet arbetslösa. För mig är det hisnande siffror. Det som är anmärkningsvärt är att vi i Sverige i ett EU-perspektiv tillhör de länder som har högst ungdomsarbetslöshet. Det är därför EU har beviljat krisstöd till tre regioner i Sverige så att vi kan vidta åtgärder mot ungdomsarbetslösheten.

Mellersta Norrland i Västernorrland ingår i en av de tre regionerna. EU har anslagit 740 miljoner kronor för att hjälpa Sverige att hantera detta problem. Till det kommer den svenska medfinansieringen.

Av statsrådets svar att döma tycker hon och regeringen att detta är fullt i sin ordning. I sitt svar säger statsrådet: ”Liksom de flesta av EU:s medlemsstater får Sverige del av medlen från EU:s sysselsättningsinitiativ för unga.” Min fråga till statsrådet blir då: Tycker statsrådet att det

*Svar på
interpellationer*

är rimligt att i detta sammanhang jämföra Sverige med Rumänien, Grekland, Portugal, Spanien och Bulgarien i stället för med länder som Tyskland, Österrike, Danmark, Finland och Nederländerna, som vi oftast jämför oss med i andra sammanhang? Är det rimligt att göra den jämförelsen här och nu?

Vad är det då som gör det så svårt att bekämpa ungdomsarbetslösheten i Sverige, mycket svårare än i till exempel Tyskland och Nederländerna? I min interpellation efterlyser jag aktiva åtgärder i näringspolitiken för att skapa fler jobb.

Mina frågor till Annie Lööf är: Vilka aktiva åtgärder som regeringen genomför tycker statsrådet att jag kan redovisa för unga arbetslösa människor i Västernorrland efter den här debatten? Vilka effekter har i så fall dessa åtgärder gett? Hur kommer ungdomar i Västernorrland konkret att märka att Sverige får 740 miljoner i krisstöd från EU?

Anf. 136 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! Att det bedrivs en aktiv näringspolitik så att vi får fler jobb är en viktig fråga att debattera. Inledningsvis tar interpellanten upp arbetslösheten och gör beskrivningen att Sverige har massarbetslöshet. Verkligheten är ju den att trots finanskris och lågkonjunktur under flera av Alliansens regeringsår har utanförskapet minskat. Det har minskat i varje län.

250 000 fler människor är sysselsatta i dag jämfört med när Alliansen tillträdde. Sysselsättningsgraden har ökat i alla åldersgrupper. Den har ökat bland människor i arbetsför ålder, bland ungdomar, bland utrikes födda och bland pensionärer.

Vi tillhör de länder i Europa som har högst sysselsättningsgrad och lägst långtidsarbetslöshet. Arbetskraftsdeltagandet, sysselsättningsgraden och antalet arbetade timmar har utvecklats väl under Alliansens regeringsår, vilket framgår av Finanspolitiska rådets rapport som presenterades för någon vecka sedan. Men det innebär självfallet inte att det saknas utmaningar. Fler människor måste komma i arbete.

Den kritik mot Alliansens skattesänkningar som interpellanten anför är inte trovärdig. Jobbskatteavdragen, som Socialdemokraterna för övrigt har accepterat i efterhand, ger nya jobb. Såväl Finanspolitiska rådet som Konjunkturinstitutet bekräftar detta.

För att upprätthålla och förstärka Sveriges konkurrenskraft krävs ett dynamiskt näringsliv i hela landet. Ett antal stora internationella företag svarar för en betydande del av näringslivets satsningar. De möter tuffare konkurrens. Det gör också småföretagen. Med ökade investeringar i forskning och utveckling blir Sverige bättre rustat för att möta den tilltagande konkurrensen.

Med Alliansens åtgärder med stöd till forskning, sänkt bolagsskatt, investeraravdrag med mera stärker vi konkurrenskraften och får fler jobb.

Landets småföretag skapar fyra av fem nya jobb. Vi ser detta tydligt på mindre orter. På landsbygden är småföretagen avgörande för landsbygdens utveckling.

Interpellantens påpekanden om att det är viktigt att landets industri får bra förutsättningar genom säker tillgång till energi till konkurrenskraftiga priser, tydliga, långsiktiga spelregler samt kompetent arbetskraft är viktiga påpekanden. Det är svårt att säga emot detta.

Vi är ett elberoende land. Vår geografi, vårt klimat, våra basindustrier och vårt samhälle är beroende av el, och säker elleverans är avgörande för hållbar tillväxt och välfärd.

Det som är oroväckande i sammanhanget är den politik som Socialdemokraternas tilltänkta regeringspartner Miljöpartiet vill driva. Kärnkraften – den energikälla som ger oss nästan hälften av vår el – ska bort. Minst två reaktorer ska stängas redan under kommande mandatperiod. Det skulle vara ett hårt slag mot både basindustrin och hushållen.

Alliansens energipolitik bygger på tre ben: vattenkraft, kärnkraft och förnybar energi. Energiförsörjningen är en av de viktigaste delarna i en aktiv näringspolitik. Detta tillsammans med satsningar på forskning och innovation, som näringsministern har redogjort för, bättre villkor för företagande och fortsatta satsningar på jobbskapande åtgärder är grunden för ökad tillväxt och välfärd. Det är den vägen som vi måste gå vidare på.

Anf. 137 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag blir väldigt glad när jag hör Ingemar Nilssons inledning, när han pratar om jobben som den viktigaste frihetsfrågan. Jobben är ju, precis som Ingemar Nilsson påpekar, en otroligt viktig både trygghets- och frihetsfaktor. Det är här man får gemenskap genom arbetskamrater. Det är här man får lön för att kunna betala sina räkningar. Det är här man får inkomst så att man som ung får möjlighet att flytta hemifrån och börja sitt vuxna liv.

Därför är jobben det mest centrala både för mig som näringsminister och för regeringen. Arbetslinjen är det som har präglat oss under alla våra år vid makten och är det som kommer att präglade oss även fortsättningsvis.

Jag minns en tid för åtta nio år sedan när jag själv kandiderade till riksdagen, 2005–2006. Jag hade då en fråga som jag drev, nämligen att ungdomsarbetslösheten i Sverige var alldeles för hög. Den låg på ungefär 25 procent, det vill säga ungefär den nivå som den ligger på i dag. Vi toppade ligor i Europa med högst ungdomsarbetslöshet, precis som vi gör i dag.

Det visar att Sverige har ett strukturellt problem med människor som är förstagångsinträdare på arbetsmarknaden. Det är inget konjunkturellt, utan det är strukturella åtgärder som krävs för att få unga människor i arbete. Det krävs att vi vågar vända på alla stenar för att få fler unga i arbete.

Det jag skulle vilja peka på och svara på är det Ingemar Nilsson frågar: Vilka aktiva åtgärder har regeringen gjort?

Vi har återinfört lärlingsutbildningen i svenskt skolsystem. Den avskaffade Socialdemokraterna. Den har vi återinfört, och vi vill förstärka den. Vi har genomfört en omfattande reformering av skolsystemet. Flera elever ska klara skolan med godkända betyg. Det är en grundförutsättning för att lättare få arbete efter studenten.

Vi förstärker yrkeshögskolan i hela landet. Det är en viktig del vad gäller omställning. Vi har förstärkt med tiotusentals platser under de senaste åren. Vi har fler utbildningsplatser i dag än vi hade tidigare inom högskola och universitet i hela landet.

*Svar på
interpellationer*

Vi har halverat restaurangmomsen och halverat arbetsgivaravgifterna för ungdomar för att sänka kostnaderna för ungas jobb. Varför väljer vi att halvera restaurangmomsen? Jo, en stor del av dem som arbetar inom kaféer, restauranger och hotell är just unga människor. Det är deras första jobb in. Vi har valt att sänka kostnaderna för att de ska få ett arbete.

Ingemar Nilsson frågar efter effekter. Prognoser visar att det har skapats tusentals jobb för unga människor inom den här sektorn.

Utöver det har vi tillsammans med fack och arbetsgivare – vilket vi uppskattar – infört YA-jobb, yrkesintroduktionsanställningar, som innebär att man med 75 procent av lönen och 25 procent i handledarstöd får möjlighet att få in en första fot. Delarna med 75 procent löns tycker till och med Stefan Löfven är bra och kallar Löfvenjobb. Det är något som började i januari i år.

Vi har också förstärkt Arbetsförmedlingens insatser, där man som ung människa får stöd från dag ett.

Det finns ett otal förslag så att Ingemar Nilsson kan förklara för de unga människorna hemma i Västernorrland vad regeringen har gjort för att sänka trösklarna.

Men framför allt tycker jag att han ska svara på varför Socialdemokraterna inte har några skarpa förslag i budgeten på det här området, varför man vill fördubbla såväl arbetsgivaravgifter som restaurangmoms, på platser där unga människor arbetar, och varför Socialdemokraterna alldeles nyligen sade nej till regeringens förslag om att ytterligare sänka kostnaderna för unga upp till 23 år. Det säger man nej till, och det tycker jag är anmärkningsvärt.

Jag delar uppfattningen att arbetslösheten är en oerhört stor utmaning. Därför ska vi fortsätta att sänka kostnaderna – inte fördubbla dem, som Socialdemokraterna vill.

Anf. 138 INGEMAR NILSSON (S):

Herr talman! Låt mig börja i en annan ända och konstatera att statsrådet i det svar som hon har avlämnat lyfter fram några exempel. Några av dem kommer tillbaka, och jag tänkte kommentera dem senare. I sitt svar lyfter statsrådet fram några exempel som hon beskriver som åtgärder som regeringen har gjort och som har genomförts för att stärka de ungas situation på arbetsmarknaden.

Beträffande statligt stöd för anställning och yrkesintroduktionsavtal: I en första utvärdering konstaterar man att det kommer att ta tid. 47 jobb hade kommit till stånd när man gjorde den första utvärderingen, i och för sig efter ganska kort tid. Men det är ändå 47.

Sedan är det sänkt skatt för vanliga löntagare, sänkt bolagsskatt och sänkta arbetsgivaravgifter. Vi kommer säkert tillbaka till det på slutet.

Det intressanta med detta är att de så kallade experter som regeringen själv anlitar avfärdar merparten av de här åtgärderna som ineffektiva, dyra och suboptimerande. Då frågar man sig, efter det här svepande påståendet om tusentals jobb: Hur många ungdomar i Västernorrland har fått ett jobb som är en direkt följd av de här relativt ensidiga skattesänkningarna? Det är oerhört svårt att leda i bevis, men jag lyssnar på de experter som säger att det är ineffektiva åtgärder.

Öppnat upp marknaden för fler utförare säger statsrådet i sitt svar att regeringen har gjort. Ja, det omvandlar möjligtvis jobb som tidigare har utförts i offentlig regi till privata jobb. Det kanske för Centerpartiet och Annie Lööf är en ideologisk fråga, men det skapar inga nya jobb, utan det skapar bara andra arbetsgivare, ofta med sämre anställningsvillkor. Det har vi sett en rapport om senast i dag som Kommunalarbetareförbundet presenterade. Eller finns det andra siffror som tyder på något annat? Jag har inte sett de siffrorna.

Vidare påstår statsrådet i sitt svar att man har genomfört infrastruktursatsningar som stöd för tillväxt och konkurrenskraft. Det är sagt av Sveriges näringsminister i en tid när fler tåg står stilla än som för närvarande rullar på svenska järnvägar, på grund av total brist på underhåll och investeringar. Det är ett tillstånd som hotar befintliga jobb och försvårar för ungdomar att pendla till såväl jobb som utbildning.

Det kanske är lite dålig tajmning i svaret, lika dålig tajmning som de flesta tågoperatörer har i sina tidtabeller för närvarande.

Vad är då orsakerna till att relativt få nya jobb skapas enligt de företagare som jag möter hemma i min valkrets men också på andra ställen när jag turnerar runt landet? Man pratar om det statsrådet tar upp, den stora satsningen på innovation. Det är en innovationsstrategi som inte ens passerade riksdagen och som de företagare jag möter inte är speciellt imponerade av.

Det är bristande stimulans till växande företag att verkligen bli växande företag. De saknar stimulansåtgärder. Tillgång på kapital har diskuterats tidigare i kväll. Det finns en kritik från många företag. Det ser dessutom väldigt olika ut regionalt. Brister i infrastrukturen och avsaknaden av långsiktiga spelregler, bland annat avseende energipolitiken, är exempel på frågor som tas upp när jag möter företag.

Statsrådet kritiserar i sitt andra inlägg vår politik från Socialdemokraternas sida. Jag har ställt frågor som gäller regeringens politik och får egentligen inga svar. Men det finns satsningar som vi är beredda att göra. Statsrådet tar upp att vi höjer restaurangmoms och arbetsgivaravgifter. Ja, eftersom regeringens egna expertmyndigheter säger att åtgärderna är ineffektiva, dyra och suboptimerande tror vi att de pengarna kan användas på ett mycket bättre sätt. De ger inte de jobb åt unga som de behöver, utan det är andra satsningar som behöver göras.

Därför är jag fortfarande väldigt nyfiken på vilka satsningar regeringen avser att göra och hur de medel som EU nu avsätter ska ge jobb och möjligheter åt fler ungdomar i Västernorrland men också i Sverige i övrigt. Det skulle vara väldigt intressant att få höra. Jag är mycket spänd på det svaret.

Anf. 139 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! För att vårt näringsliv ska utvecklas behövs högklassiga forsknings- och innovationsmiljöer. Alliansen har gjort betydande satsningar på forskningssidan. EU-kommissionen konstaterade för en tid sedan att Sverige ligger i topp vad gäller innovation. Investeringar i forskning och innovation ger nya jobb och kan också bidra till att lösa många av de utmaningar som vi står inför. Det går inte att luta sig tillbaka och ta välfärd och levnadsstandard för givna. Våra företag bär välfärden, och en aktiv näringspolitik är viktig.

Omvärlden förändras snabbt, och satsningar på innovation och entreprenörskap är nödvändiga för att nya produkter ska utvecklas och tas fram på marknaden. Företagens egna investeringar i forskning och utveckling går i normalfallet snabbare att omsätta i kommersiella produkter och tjänster. Den offentliga finansieringen är, som vi hörde här tidigare, mycket mindre. Men den är också viktig, bland annat för att få fram ett bra samarbete mellan lärosäten och näringsliv.

Vi ser att när kunskapsintensiva företag väljer att investera och satsa ser de ofta till vilka möjligheter som finns till samverkan med universitet och högskola. Att stimulera rörligheten mellan akademi och näringsliv tror jag är något som Sverige behöver mer av.

Många småföretag och nya företag är beroende av riskvilligt kapital för att kunna växa och utvecklas. Det är viktigt att få statligt kapital och också att få riskkapital från privat håll. Det är också viktigt att se att varje satsad krona ger tillväxt och nya jobb.

Ingemar Nilsson sade från talarstolen att det har kommit fler jobb för att befolkningen har ökat. Vi ser en befolkningsökning i Danmark, Nederländerna, Grekland med flera länder. Men vi ser inte motsvarande ökning av nya jobb. Under 90-talet ökade också befolkningen men 500 000 jobb förlorades. Det argumentet håller alltså inte.

Anf. 140 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ska vi få fler jobb i hela landet krävs det sänkta kostnader, minskat regelkrångel, tillgång till finansiering, tillgång till bra kompetensförsörjning och en god infrastruktur. Många av dessa delar lyfter både företag och organisationer men även enskilda företagare fram när jag besöker dem. Det är av den anledningen som regeringen har fokuserat på just dessa delar. Men vi är inte klara. Det är därför som vi söker mandat för en tredje mandatperiod. Vi menar att kostnaderna inte ska fördubblas utan fortsätta sänkas. Vi menar att regelkrånglet inte ska öka med Socialdemokraterna utan fortsätta minska. Vi menar att finansiering från det offentliga riskkapitalet ska fortsätta få en samlad aktörsstruktur och få en tydlighet, inte få ytterligare aktörer som Socialdemokraterna föreslår. Vi behöver enkelhet och tydlighet. Vi behöver sänkta kostnader, minskat krångel, sänkta trösklar för unga och en gedigen skolutbildning. Det är några delar.

Jag svarade i mitt tidigare inlägg på Ingemar Nilssons frågor om vad vi har gjort för saker som har varit viktiga. Vi har bland annat infört lärlingsjobb, vi har gjort en stor reformering av skolan och vi har kraftigt sänkt kostnaden för att anställa unga människor. Det är satsningar som delar av socialdemokratin nu vill riva upp. Jag tycker att det är beklämmande att man använder just ungas jobb som en finansieringskälla när man vill höja bidrag. Det som Socialdemokraterna gör är nämligen att ta in pengar från restaurangbranschen där många unga och många invandrare får sitt första jobb. De tar in pengarna genom att tredubbla kostnaderna för att anställa riktigt unga människor. Sedan använder de alla dessa miljarder till bidrag. Det leder inte Sverige framåt.

Ska vi ha satsningar på jobb och företagande krävs det att den inslagna vägen följs med sänkta kostnader, minskat krångel och en god infrastruktur.

I dag presenterade jag 35 miljarder till regional tillväxt inom ramen för Regionalfonderna och Socialfonderna. De 35 miljarderna tillsammans med den strategi som regeringen i dag presenterade är viktiga för att man ska se till att få ett ökat fokus på entreprenörskap och innovation ute i landsbygd och glesbygd. Men där finns också sysselsättningsinitiativet för unga. Allt är inte färdigt där, utan nu förhandlas det med kommissionen. För fördjupade kunskaper om vad det kommer att falla ut i för Sverige ber jag interpellanten att återkomma till arbetsmarknadsministern som sitter med dessa detaljkunskaper.

Återigen skulle jag vilja ställa en fråga till Ingemar Nilsson. Jag uppskattade din uppriktiga inledning då du sade att jobben är den största frihetsfrågan. Det är därför jag ställer mig så frågande: Varför föreslår ni en 90-dagarsgaranti för unga? Det är helt ineffektivt. Den är också utdömd av Finanspolitiska rådet. Ni ger 5 miljarder till en ineffektiv åtgärd för unga – 90-dagarsgarantin. Sedan tar ni 15 miljarder, och nu blir det ännu mer, från ungas jobb. Detta hänger inte ihop. Ni ger småsmulor, men ni tar hela kakan tillbaka.

Ska vi skapa jobb till unga krävs det fortsatta och riktiga satsningar på jobb och företagande, inte en miljardhöjning av skatter, inte kilometerskatter på Västernorrlands åkeriföretag och inte en samarbetspartner i Miljöpartiet som både vill stänga kärnkraftverk inom några år och är emot tillväxt. Det är inte seriöst.

Anf. 141 INGEMAR NILSSON (S):

Herr talman! Jag har faktiskt försökt läsa på en del av det som ska handla om sysselsättningsförutsättningar för unga. Men jag får inga svar från statsrådet om vad man kan förvänta sig på dessa områden.

Jag tycker att det skulle vara viktigt att få en tydlig bild av hur näringsministern ser på hur EU:s krisstöd till dessa tre regioner ska kunna användas på ett sätt som ger unga människor stöd och möjligheter till jobb och som samtidigt kan medverka till en positiv utveckling av näringslivet i dessa regioner, bland annat i Västernorrland. Det handlar trots allt om mer än 1 miljard kronor som finns för att skapa dessa förutsättningar.

När det gäller ett antal diskussionspunkter som handlar om olika synsätt är det intressant att höra att man i vissa fall lyssnar på vad expertmyndigheterna säger och att man i andra sammanhang inte gör det. När expertmyndigheterna påstår att de förslag och system som regeringen har infört är ineffektiva, dyra och suboptimerade lyssnar man inte på dem. Men när de har synpunkter på de förslag som vi har lagt fram lyssnar man på dem. Då är det helt plötsligt sanning. Det är oerhört intressant.

90-dagarsgarantin är en offensiv satsning för att visa på vikten av att unga människor inte lämnas vind för våg. I stället för att ha ett aktivitetsförbud i tre månader vill vi ha en absolut gräns som innebär att unga inom tre månader ska garanteras jobb, utbildning eller praktikplats. Det är skillnad i synsätt. Det kanske också är skillnad i människosyn som gör att vi har ett sådant synsätt.

Sedan är det lite imponerande och skrämmande att höra från Gustav Nilsson, när han kastar sig in i debatten, att han är nöjd med ett tillstånd där 400 000 människor i Sverige är arbetslösa och där 90 000 unga människor är arbetslösa i Sverige. För mig är detta ett skrämmande synsätt.

Sedan tar statsrådet upp de lyckade satsningar som man har gjort. Bland annat handlade det om skolan. De senaste diskussionerna som jag har hört om svensk skola handlar knappast om att det är en succé och en framgång. Där ligger väl en del av problemen med den ungdomsarbetslöshet som vi har. Vi har en skola som inte klarar att rusta unga för den arbetsmarknad som vi har. Det är också en synpunkt som är mycket tydlig från de företagare som jag möter, alltså att kompetensbristen och bristen på adekvat utbildning är en av de grundläggande orsakerna.

Min avslutningsfråga är: Hur många förbättringar kommer vi att få se som ett resultat av EU:s krisstöd till Sverige?

Anf. 142 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det är inte projekt eller krisstöd som kommer att leda Sverige framåt, utan det är fortsatt sänkta kostnader för företag, det är bredbandsinvesteringar, det är satsningar på kommersiell service och på infrastruktur och det är fortsatta lärlingsjobb och en fortsatt reformering av skolan som är det viktiga. Det är därför som vi har gjort tidiga insatser för elever under de senaste åren. Det är därför som vi har återinfört lärlingsutbildningen, och det är därför som vi har förstärkt yrkesutbildningen under de senaste åren. Vi såg nämligen med oro på det resultat som den svenska skolan har haft i decennier.

Jag hoppas givetvis, inte minst för svensk konkurrenskraft och för de svenska elevernas skull, att de insatser som vi nu har gjort med att förstärka lärarutbildningen och att reformera skolan i grunden ska leda till högre kunskapsinnehåll och bättre resultat för våra svenska elever. Det behövs för att vi ska kunna klara jobb och konkurrenskraft i framtiden.

Sedan blir det lite roligt när Ingemar Nilsson tar upp 90-dagarsgarantin och slår ett slag för den. Det låter precis som den 100-dagarsgaranti som man hade på 90-talet som också var helt ineffektiv och utdömd. Jag tycker att sådana förslag passar bättre i *Antikrundan* än i förslag för att skapa fler jobb till unga.

Vad vi behöver är förslag om fortsatt låga kostnader för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Därför är det helt obegripligt för mig att Socialdemokraterna lägger krutet på de människor som står längst från arbetsmarknaden och på de branscher som har det tuffast. Det innebär fördubblade kostnader för restauranger och kaféer som ger arbete åt invandrare och unga, tredubblade kostnader för att anställa unga under 23 år samt tredubblade kostnader för alla unga egenföretagare att driva sina företag. Först gör man unga arbetslösa, och sedan ska de få en plats eller en cv-kurs inom 90-dagarsgarantin. Det håller inte ihop.

Det är sänkta kostnader och fler små företag i landet som skapar jobb, inte bara till unga utan också till fler. Det är så vi sänker arbetslösheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Bordläggning

Prot. 2013/14:118
3 juni

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2013/14:236 Elektronisk ansökan om lantmäteriförrättning

Motion

med anledning av prop. 2013/14:228 Förstärkta kapitaltäckningsregler

2013/14:Fi15 av Ulla Andersson m.fl. (V)

23 § Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 2 juni

2013/14:540 Transfettförbud som sparar liv

av *Matilda Ernkrans* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

24 § Kammaren åtskildes kl. 22.20.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanrådets början till ajourneringen kl. 15.55,
av tredje vice talmannen därefter till och med 16 § anf. 95 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om svar på skriftliga frågor	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Ärenden för hänvisning till utskott	2
6 § Ärenden för förnyad bordläggning	2
7 § Svar på interpellation 2013/14:477 om förslummad socialpolitik	3
Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	3
Anf. 2 PETER PERSSON (S).....	4
Anf. 3 FINN BENGTTSSON (M).....	5
Anf. 4 HILLEVI LARSSON (S).....	6
Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	7
Anf. 6 PETER PERSSON (S).....	8
Anf. 7 FINN BENGTTSSON (M).....	9
Anf. 8 HILLEVI LARSSON (S).....	9
Anf. 9 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	10
Anf. 10 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	11
Anf. 11 PETER PERSSON (S).....	12
Anf. 12 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	12
Anf. 13 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	13
8 § Svar på interpellation 2013/14:378 om skattekontoren i Åmål och Mora	13
Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (M).....	13
Anf. 15 LEIF JAKOBSSON (S).....	14
Anf. 16 Finansminister ANDERS BORG (M).....	15
Anf. 17 LEIF JAKOBSSON (S).....	16
Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (M).....	16
Anf. 19 LEIF JAKOBSSON (S).....	17
Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (M).....	18
9 § Svar på interpellation 2013/14:445 om massarbetslöshet och inflationen.....	18
Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M).....	18
Anf. 22 MONICA GREEN (S).....	19
Anf. 23 JASENKO OMANOVIC (S).....	20
Anf. 24 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	20
Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (M).....	21
Anf. 26 MONICA GREEN (S).....	22
Anf. 27 JASENKO OMANOVIC (S).....	23
Anf. 28 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	24
Anf. 29 PETER PERSSON (S).....	24
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M).....	25
Anf. 31 MONICA GREEN (S).....	26
Anf. 32 TALMANNEN	27
Anf. 33 PETER PERSSON (S).....	27

Anf. 34	Finansminister ANDERS BORG (M)	27
10 §	Svar på interpellation 2013/14:447 om pensionärsskatten	28
Anf. 35	Finansminister ANDERS BORG (M)	28
Anf. 36	MONICA GREEN (S)	28
Anf. 37	JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	29
Anf. 38	HILLEVI LARSSON (S)	30
Anf. 39	JASENKO OMANOVIC (S)	31
Anf. 40	LOTTA OLSSON (M)	31
Anf. 41	Finansminister ANDERS BORG (M)	32
Anf. 42	MONICA GREEN (S)	33
Anf. 43	JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	34
Anf. 44	HILLEVI LARSSON (S)	35
Anf. 45	JASENKO OMANOVIC (S)	35
Anf. 46	LOTTA OLSSON (M)	36
Anf. 47	PETER PERSSON (S)	36
Anf. 48	STAFFAN ANGER (M)	37
Anf. 49	ANNIKA LILLEMETS (MP)	38
Anf. 50	GUNNAR ANDRÉN (FP)	39
Anf. 51	MONICA GREEN (S)	39
Anf. 52	PETER PERSSON (S)	40
Anf. 53	STAFFAN ANGER (M)	40
Anf. 54	ANNIKA LILLEMETS (MP)	41
11 §	Svar på interpellation 2013/14:451 om det nordiska skatteavtalet	41
Anf. 55	Finansminister ANDERS BORG (M)	41
Anf. 56	ANN-KRISTINE JOHANSSON (S)	42
Anf. 57	ANDERS KARLSSON (S)	43
	(forts.)	43
	Ajournering	43
	Återupptagna förhandlingar	44
11 §	(forts.) Svar på interpellation 2013/14:451 om det nordiska skatteavtalet	44
12 §	Svar på interpellation 2013/14:471 om hållbar finansiell infrastruktur	44
Anf. 58	Statsrådet PETER NORMAN (M)	44
Anf. 59	VALTER MUTT (MP)	45
Anf. 60	ANNIKA LILLEMETS (MP)	46
Anf. 61	STAFFAN ANGER (M)	47
Anf. 62	GUNNAR ANDRÉN (FP)	48
Anf. 63	Statsrådet PETER NORMAN (M)	48
Anf. 64	VALTER MUTT (MP)	50
Anf. 65	ANNIKA LILLEMETS (MP)	51
Anf. 66	STAFFAN ANGER (M)	51
Anf. 67	Statsrådet PETER NORMAN (M)	52
Anf. 68	VALTER MUTT (MP)	53
Anf. 69	Statsrådet PETER NORMAN (M)	53
13 §	Svar på interpellation 2013/14:424 om lagen om offentlig upphandling	54

Anf. 70 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	54
Anf. 71 ULLA ANDERSSON (V)	55
Anf. 72 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	57
Anf. 73 ULLA ANDERSSON (V)	57
Anf. 74 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	59
Anf. 75 ULLA ANDERSSON (V)	60
Anf. 76 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	60
14 § Svar på interpellation 2013/14:433 om statliga jobb i hela landet	61
Anf. 77 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	61
Anf. 78 JASENKO OMANOVIC (S)	62
Anf. 79 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	62
Anf. 80 JASENKO OMANOVIC (S)	64
Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	64
Anf. 82 JASENKO OMANOVIC (S)	65
Anf. 83 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	66
15 § Svar på interpellationerna 2013/14:484 och 485 om sociala krav i offentlig upphandling	66
Anf. 84 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	66
Anf. 85 ANNIKA LILLEMETS (MP)	68
Anf. 86 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	69
Anf. 87 ANNIKA LILLEMETS (MP)	70
Anf. 88 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	71
Anf. 89 ANNIKA LILLEMETS (MP)	72
Anf. 90 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	72
16 § Svar på interpellation 2013/14:474 om utflaggning av flyget	73
Anf. 91 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	73
Anf. 92 LEIF JAKOBSSON (S)	74
Anf. 93 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	75
Anf. 94 LEIF JAKOBSSON (S)	75
Anf. 95 ANDERS YGEMAN (S)	76
Anf. 96 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	76
Anf. 97 LEIF JAKOBSSON (S)	77
Anf. 98 ANDERS YGEMAN (S)	78
Anf. 99 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	78
17 § Svar på interpellation 2013/14:482 om kryphål som består trots åtta års väntan	79
Anf. 100 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	79
Anf. 101 RAIMO PÄRSSINEN (S)	79
Anf. 102 ANDERS YGEMAN (S)	80
Anf. 103 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	81

Anf. 104	RAIMO PÄRSSINEN (S)	82
Anf. 105	ANDERS YGEMAN (S)	83
Anf. 106	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	83
Anf. 107	RAIMO PÄRSSINEN (S)	83
Anf. 108	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	84
18 §	Svar på interpellation 2013/14:406 om den oroande utvecklingen i life science-branschen	84
Anf. 109	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	84
Anf. 110	INGELA NYLUND WATZ (S)	85
Anf. 111	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	86
Anf. 112	INGELA NYLUND WATZ (S)	87
Anf. 113	CECILIA DALMAN EEK (S)	88
Anf. 114	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	89
Anf. 115	INGELA NYLUND WATZ (S)	90
Anf. 116	CECILIA DALMAN EEK (S)	91
Anf. 117	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	91
19 §	Svar på interpellation 2013/14:426 om åtgärder med anledning av Riksrevisionens kritik mot riskkapitalförsörjning	92
Anf. 118	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	92
Anf. 119	JENNIE NILSSON (S)	93
Anf. 120	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	94
Anf. 121	JENNIE NILSSON (S)	95
Anf. 122	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	96
Anf. 123	JENNIE NILSSON (S)	97
Anf. 124	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	98
20 §	Svar på interpellation 2013/14:467 om Astra Zenecas betydelse för svensk life science	98
Anf. 125	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	98
Anf. 126	INGELA NYLUND WATZ (S)	99
Anf. 127	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	100
Anf. 128	INGELA NYLUND WATZ (S)	101
Anf. 129	CECILIA DALMAN EEK (S)	102
Anf. 130	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	103
Anf. 131	INGELA NYLUND WATZ (S)	104
Anf. 132	CECILIA DALMAN EEK (S)	104
Anf. 133	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	105
21 §	Svar på interpellation 2013/14:492 om näringspolitik för fler jobb i Sverige	106
Anf. 134	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	106
Anf. 135	INGEMAR NILSSON (S)	107
Anf. 136	GUSTAV NILSSON (M)	108
Anf. 137	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	109
Anf. 138	INGEMAR NILSSON (S)	110
Anf. 139	GUSTAV NILSSON (M)	111
Anf. 140	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	112

Prot. 2013/14:118
3 juni

Anf. 141 INGEMAR NILSSON (S).....	113
Anf. 142 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	114
22 § Bordläggning.....	115
23 § Anmälan om interpellation.....	115
24 § Kammaren åtskildes kl. 22.20.	115

Tryck: Elanders, Vällingby 2014